

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Selma AKKAN

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMİ
DESTEKLEME ÜZERİNE ETKİSİ, ALANYA ÖRNEĞİ

Turizm Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Selma AKKAN

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMİ
DESTEKLEME ÜZERİNE ETKİSİ, ALANYA ÖRNEĞİ

Danışman

Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL

Turizm Yönetimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Selma AKKAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Turizm Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Özgür YAYLA (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL (İmza)

Üye : Doç. Dr. Emrah ÖRGÜN (İmza)

Tez Başlığı: Turizme Bağlı Yaşam Kalitesinin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Üzerine Etkisi, Alanya Örneği
--

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :18./06 /2025

Mezuniyet Tarihi : 03/07/2025

(İmza)

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Turizme Bağlı Yaşam Kalitesinin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Üzerine Etkisi, Alanya Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Selma AKKAN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Selma AKKAN
Öğrenci Numarası	202252078008
Anabilim Dalı	Turizm Yönetimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Turizme Bağlı Yaşam Kalitesinin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Üzerine Etkisi, Alanya Örneği
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2701620501
Rapor Tarihi	18.06.2025
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 15 Alıntılar dâhil: % 24
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 80 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL İmza	

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
TEŞEKKÜR.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAVRAMLARI

1.1. Turizm Kavramı ve Bu Kavramın Tarihsel Gelişimi	2
1.1.1. Turizmin Tarihsel Gelişimi	4
1.1.2. Turizmin Etkileri	6
1.2. Sürdürülebilirlik Kavramı	8
1.3. Sürdürülebilirlik ve Turizm İlişkisi.....	8
1.4. Sürdürülebilir Turizm.....	9
1.4.1. Sürdürülebilir Turizmin Temel Hedefleri	10
1.4.2. Sürdürülebilir Turizmin Faydaları ve Bu Kavrama Yönelik Temel Yaklaşımlar	10
1.4.3. Sürdürülebilir Turizmin Uygulama Alanları	13

İKİNCİ BÖLÜM

YAŞAM KALİTESİ KAVRAMI VE BU KAVRAMIN TURİZM İLİŞKİSİ

2.1. Yaşam Kalitesi Kavramı	15
2.2. Yaşam Kalitesinin Temel Bileşenleri	17
2.2.1. Maddi Refah Seviyesi.....	19
2.2.2. Sağlık ve Güvenlik Refah Seviyesi	19
2.2.3. Toplumsal Refah.....	20
2.2.4. İçsel Refah	21
2.3. Turizm Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü	22
2.4. Yaşam Kalitesi ve Turizm İlişkisi	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA VE METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	25
3.2. Araştırmanın Yöntemi.....	26
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	26
3.4. Araştırmanın Hipotezleri	26
3.5. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Araştırma Ölçeğinin Geçerlilik Güvenilirlik Değerlerine Yönelik Bulgular.....	28
4.2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular	29
4.3. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Yönelik Bulgular	30
4.4. Fark Analizi Bulguları.....	32
4.4.1. Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ile İlgili Fark Analizi Bulguları.....	34
4.4.2. Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ile İlgili Fark Analizi Bulguları.....	48
4.5. Korelasyon Analizi Bulguları	58
SONUÇ	63
KAYNAKÇA	68
EK 1 ANKET FORMU	78
ÖZGEÇMİŞ	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Turizmin Etkileri	6
Şekil 1.2. Sürdürülebilir Turizme Yönelik Farklı Yaklaşımlar	12
Şekil 1.3. Sürdürülebilir Turizmin Temel Uygulama Alanları.....	13
Şekil 2.1. Cummins'in Yaşam Kalitesi Bileşenleri	17

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Tarihsel Gelişim İçerisinde Turizmle İlgili Faaliyetler.....	4
Tablo 1.2. Sürdürülebilir Turizmin Temel Hedefleri	10
Tablo 1.3. Sürdürülebilir Turizmin Bireylere ve Bölgelere Yönelik Faydaları	11
Tablo 2.1. Yaşam Kalitesi Modeli ve Bileşenleri.....	18
Tablo 4.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Güvenilirlik Analizi Değerleri	28
Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri.....	29
Tablo 4.3. Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi ve Alt Ölçek İfadelerinin Tanımlayıcı Analiz Bulguları	30
Tablo 4.4. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Ölçek İfadelerinin Tanımlayıcı Analiz Bulguları	31
Tablo 4.5. Katılımcıların İlgili Demografik Özelliklerinin Normal Dağılım Durumları	33
Tablo 4.6. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test).....	34
Tablo 4.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)	35
Tablo 4.8. Katılımcıların Yaşlarına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	36
Tablo 4.9. Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	37
Tablo 4.10. Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	39
Tablo 4.11. Katılımcıların Mesleklerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	40
Tablo 4.12 Katılımcıların Gelir Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	42
Tablo 4.13. Katılımcıların Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	43
Tablo 4.14. Katılımcıların Yaşadıkları Yerin Turizm Merkezine Uzaklığına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	45
Tablo 4.15. Katılımcıların Turizm ile İlişki Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	47

Tablo 4.16. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)	48
Tablo 4.17. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)	49
Tablo 4.18. Katılımcıların Yaşlarına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	50
Tablo 4.19. Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	51
Tablo 4.20. Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	51
Tablo 4.21. Katılımcıların Mesleklerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	53
Tablo 4.22. Katılımcıların Gelir Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	54
Tablo 4.23. Katılımcıların Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	55
Tablo 4.24. Katılımcıların Yaşadıkları Yerin Turizm Merkezine Uzaklığına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA).....	56
Tablo 4.25. Katılımcıların Turizm ile İlişki Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)	57
Tablo 4.26. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	59

ÖZET

Günümüzde turizm faaliyetleri gerçekleştirildikleri bölgelerin toplumsal ve ekonomik koşulları üzerinde önemli etkiler yaratan faaliyetler haline gelmiştir. Turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği yerlerde yeni iş imkânlarının yaratılması, sosyo-kültürel paylaşımların yükselmesi gibi olumlu gelişmelerin yanı sıra özellikle çevrenin ve kültürel mirasın korunması gibi kritik öneme sahip konular da söz konusu olmaktadır. Bu açıdan turizm faaliyetlerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkisi ile sürdürülebilir turizm arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi önem kazanmaktadır.

Gerçekleştirilen bu tez çalışmasında turizme bağlı yaşam kalitesi unsurlarının sürdürülebilir turizm üzerine etkisi ve bu kavramlar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmanın literatür taraması olarak nitelenebilecek ilk iki bölümünde turizm, sürdürülebilir turizm, yaşam kalitesi ve turizm ilişkisi gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. Araştırmanın uygulama bölümünde ise gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS 20.0 istatistiksel analiz programı kullanılmış ve Güvenilirlik Analizi (Cronbach's Alpha), Frekans Analizleri, Tanımlayıcı Testler, Normallik Dağılımı Analizi (Skewness-Kurtosis) Testleri, Fark Testleri (One-Way ANOVA), t-Test ve Korelasyon Analizleri gerçekleştirilmiştir.

Sayısal özellikte verilerin kullanıldığı ve yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket yönteminin tercih edildiği araştırmadan elde edilen sonuçlara göre turizme bağlı yaşam kalitesi ile sürdürülebilir turizm faaliyetleri arasında olumlu yönde bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra her iki kavrama yönelik algılar için de cinsiyet, medeni durum, gelir durumu, eğitim, meslek, yaşam yeri gibi demografik değişkenlerin etki sahibi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Refah, Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Turizm, Turizm, Yaşam Kalitesi.

SUMMARY

THE EFFECT OF TOURISM RELATED QUALITY OF LIFE ON SUPPORTING SUSTAINABLE TOURISM, THE CASE OF ALANYA

Today, tourism activities have become activities that have a significant impact on the social and economic conditions of the regions where they take place. In addition to positive developments such as the creation of new job opportunities and increased socio-cultural exchanges, there are also critically important issues such as the protection of the environment and cultural heritage. In this respect, it is important to evaluate the relationship between the impact of tourism activities on quality of life and sustainable tourism.

In this thesis study, it is aimed to evaluate the impact of tourism-related quality of life factors on sustainable tourism and the relationship between these concepts. For this purpose, in the first two parts of the research, which can be described as a literature review, concepts such as tourism, sustainable tourism, quality of life and tourism relationship were emphasized. In the application part of the research, the results of the questionnaire study were evaluated. IBM SPSS 20.0 statistical analysis program was used to analyze the data obtained from the research and Reliability Analysis (Cronbach's Alpha), Frequency Analysis, Descriptive Tests, Normality Distribution Analysis (Skewness-Kurtosis) Tests, Difference Tests (One-Way ANOVA), t-Test and Correlation Analysis were performed.

According to the results obtained from the research, in which numerical data were used and the survey method was preferred from quantitative research methods, it was determined that there is a positive relationship between tourism-related quality of life and sustainable tourism activities. In addition, demographic variables such as gender, marital status, income status, education, occupation and place of residence have an impact on perceptions towards both concepts.

Keywords: Wealth, Sustainability, Sustainable Tourism, Tourism, Ququality of Life.

TEŞEKKÜR

Gerçekleştirdiğim bu tez araştırmasının yapılmasında ve yürütülmesinde büyük pay sahibi olan ve bu süreçte bana her türlü yardımı sağlayan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL'e ve her konuda bana katkıda bulunarak benden desteklerini esirgemeyen çok kıymetli eşim Ömer AKKAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Selma AKKAN

Antalya, 2025

GİRİŞ

Sürdürülebilir turizm kavramı, son yıllarda turizm endüstrisinde önemli bir paradigma değişikliği yaratmıştır. Sürdürülebilir turizm, doğal ve kültürel kaynakların korunması, yerel ekonomilere katkı sağlanması ve yerel toplulukların yaşam kalitesinin artırılması amacıyla tasarlanmış bir yaklaşımdır (Keleş ve Akmeşe, 2022). Bu yaklaşım, turizm destinasyonlarının çevresel ve kültürel zenginliklerini koruyarak gelecek nesillere aktarmayı ve yerel halkın refahını iyileştirmeyi hedefler. Sürdürülebilir turizm planlaması, yerel halkın ve turistlerin beklentilerini anlamayı, doğal ve kültürel çevreye duyarlı olmayı gerektirir (Altanlar ve Akıncı, 2011).

Sürdürülebilir turizm, ekonomik büyümeyi ve sosyal eşitliği teşvik ederken çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Etkin kaynak yönetimi, karbon emisyonlarının azaltılması ve biyoçeşitliliğin korunmasını kapsar. Sürdürülebilir turizm ekonomik faaliyetleri canlandırabilir, istihdam yaratabilir ve turist harcamalarını artırabilir (Kasemsap, 2020). Bununla birlikte, kontrolsüz turizm büyümesi çevresel bozulmaya yol açarak gelecekteki turizm gelişimini tehlikeye atabilir. Sürdürülebilirliği sağlamak için sektör, kaynak kullanımını optimize etmeli, ekolojik ve sosyo-kültürel etkileri en aza indirmeli ve yerel topluluklar ve koruma çabaları için faydaları en üst düzeye çıkarmalıdır (Popescu, 2018).

Sürdürülebilir turizm, çevreyi korurken yerel ekonomilere ve toplumlara olumlu katkıda bulunur. İstihdam fırsatları yaratır, gelir sağlar ve yerel işletmeleri destekleyerek ekonomik büyüme ve çeşitliliğe yol açar (Tola vd., 2024). Bu yaklaşım, gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğu azaltabilir ve yaşam standartlarını iyileştirebilir. Toplumun katılımı, başarılı bir sürdürülebilir turizm gelişimi için çok önemlidir ve faydaların adil bir şekilde dağıtılmasını ve kültürel mirasın korunmasını sağlar. Doğru yönetildiğinde, sürdürülebilir turizm geçim kaynaklarının iyileştirilmesine, kapsayıcılığa ve doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunabilir. Ancak, yerel topluluklar ve kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerden kaçınmak için dikkatli bir planlama ve sürdürülebilir ilkelere bağlılık gereklidir (Xing, 2024).

Gerçekleştirilen bu tez çalışmasında turizme bağlı yaşama kalitesinin sürdürülebilir turizm faaliyetleri ile ilişkisi ve bu faaliyetler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Toplumsal refah açısından kritik öneme sahip bu iki kavramın birlikte değerlendirilmesinin bu kavramlarla ilişkili süreçlerin işleyişi ile ilgili geleceğe dönük önemli katkılar yapabileceği düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAVRAMLARI

Günümüzde özellikle artan bireysel bilinç ile çevre dostu yaklaşımlar hayatın her alanında kendine önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Bu çevre odaklı değişen bakış açısı turizm faaliyetlerini de etkileyerek sürdürülebilir turizm kavramının ortaya çıkmasını ve bu kavramı merkez alan yaklaşım ve faaliyetlerin turizm süreçlerinde sıklıkla görülmeye başlamasını sağlamıştır. Gerçekleştirilen tez çalışmasının bu bölümünde, bu kapsamda turizm ve sürdürülebilir turizm kavramlarına dair detaylar ele alınmaktadır.

1.1. Turizm Kavramı ve Bu Kavramın Tarihsel Gelişimi

Kelime kökeni olarak Latince kaynaklı “tormus” kelimesinden türetilmiş olan turizm temel anlam olarak bir devinim halini ifade etmektedir. Literatürde bu kavrama ilişkin ilk tanım, 1905 yılında Feuler tarafından yapılmış olup; bireylerin dinlenme ve çevre değişikliği ihtiyaçları, yeni yerleri keşfetme arzusu, doğanın huzur veren ve tatmin edici yönlerini deneyimleme isteği ile teknolojik ilerlemeler sonucu ulaşım imkânlarının gelişmesi sayesinde dünyanın giderek küreselleşmesi ve ulusların birbirleriyle daha yoğun etkileşim kurabilmesine olanak tanıyan bir olgu olarak tanımlanmıştır (Bahar ve Kozak, 2006).

Turizm kavramına yönelik yapılmış olan tanımlar içerisinde en çok kabul gören ve en sıklıkla kullanılan tanım ise Birleşmiş Milletler tarafından yapılmış olan tanımdır. Bu tanıma göre turizm en az 24 saatlik süre zarfında olmak üzere, sürekli ikamet etmeden ve gelir getirici faaliyetler gerçekleştirmemek şartıyla bireyler tarafından gerçekleştirilen seyahat ve konaklama faaliyetlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir ilişkiler silsilesidir (Tüylüoğlu, 2003).

Klijs (2016) ise turizmi bireylerin çeşitli hedeflere yönelik olarak belirli zamanlarda yaşadıkları konumlardan farklı destinasyonlara seyahat etmesini sağlayan sosyo-kültürel bir olgu şeklinde açıklamaktadır. Bir kişinin, turist olabilmesi için gerekli olan bulunduğu bölgede üretici değil tüketici olarak bulunmasıdır. Kendi şehrinde değil turizm amacı ile gittiği bir bölgededir. Bulunduğu bölgede bir gecedan fazla konaklama yapmaktadır. Psikolojik tatmin ve toplumsal kabul ön plandadır. Belirli bir mali durumun üzerindedir. Kültürel, sağlık, dini, sportif vb. sebeplerden turistik hareketlilik sağlayan kişilerdir. Ziyaret ettiği bölgeye yerleşmek için gitmez, seyahat sonrasında kendi bölgesine geri döner. Bu durumlar dışında kişiler ziyaretçi veya günübirlikçi olarak adlandırılırlar (Altunel ve Kahraman, 2012).

Turizm kavramının tanımlanması ve kapsamının belirlenmesi geçmişten günümüze pek çok çalışmanın konusu olmuştur. Yapılan bu çalışmalarda özellikle turizmin ele alınış şekline yönelik arayışlar dikkat çekmektedir. Örneğin Stadler 1884 yılında gerçekleştirdiği çalışmada turizmi bir ekonomik olgu olarak değerlendirmiştir. Benzer şekilde Von Schullern tarafından 1910 yılında yapılan bir araştırmada da turizm ekonomik temelli bir faaliyet olarak ele alınmıştır (Shodiyev, 2022).

Turizmin tanımı ilk olarak Guyer- Feuler tarafından 1905 yılında yapılmıştır. Bu tanımda turizm modern dönemleri yansıtan, bireylerin değişim ve dinlenme odaklı gereksinimlerine odaklı, doğa ve sanat unsurlarının bireyleri mutlu ettiğine dayanan bir fenomendir (Delmonte, 2023). Hunziker ve Krapf'ın 1942'de yayımlanan çalışmasında da turizmin tanımı yapılmıştır. Buna göre, ziyaret edilen yerde konaklama sürekli bir yerleşim oluşturmuyor ve sürekli ya da geçici kazanç amaçlı bir faaliyetle ilişkilendirilmiyorsa, yerleşik olmayanların seyahati ve konaklamasından kaynaklanan ilişkilerin toplamı, tanımın temelini oluşturmaktadır. Ayrıca, bu tanımlama birtakım eksikliklere veya çelişkilere rağmen (hastanede kalmanın turizm faaliyeti sayılması, iç turizmin görmezden gelinmesi, iş gezisinin kazanç sağlanması sebebiyle dışlanması), Uluslararası Turizm Bilim Uzmanları Derneği (AIEST) tarafından kabul görmektedir (Vanhove, 2011).

Fakat 1980'li yıllara geldiğimizde AIEST, bu tanımı tekrardan ele almıştır. Ortaya çıkan yeni tanıma göre turizm için; “insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına yapılan seyahatleri, gidilen bölgelerdeki turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan ilişkiler bütünü” olduğu söylenmiştir (Denk, 2023).

Turist terimi, bir kişinin bir ülkeyi en az 24 saat ziyaret eden kişi şeklinde tanımlanmaktadır. Turistlerin seyahat etme sebepleri arasında tatil, iş, aile, dini sebepler gibi amaçlar yer alır. Günübirlükçiler de bir ülkede 24 saatten kısa süreyle kalan ziyaretçiler olarak adlandırılmaktadır. Birleşmiş Milletler'in 1963 yılındaki Seyahat ve Turizm Konferansı'nda, gerçekleştirilen seyahatin amacı ve ziyaret edilen bölgedeki konaklama zamanına vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda, mülteciler, iş amacıyla farklı bir ülkeye gidenler (görev, atama vb. nedenlerle) ve transit geçiş yapanlar turist olarak sınıflandırılmamaktadır (Çözeli, 2019).

Günümüzde turizm pek çok ülke için önemli bir stratejik gelişim unsuru ve ekonomik faktör olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle özellikle sahil şeridinde sahip ülkeler tarafından turizmin geliştirici etkisi her geçen gün daha çok dikkate alınmaktadır (Wongthong ve Harvey, 2014).

1.1.1. Turizmin Tarihsel Gelişimi

İnsanoğlunun tarihsel gelişiminde önemli bir yer tutan hareketlilik kavramı kaçınılmaz olarak yer ve konum değiştirme, seyahat etme davranışını tetiklemiştir. Tarihsel gelişim içerisinde ise bu seyahatler ticaret, keşfetme ihtiyacı, dini amaçlar ve sağlık gibi pek çok farklı amaca odaklanmıştır. Zamanla özellikle teknolojinin gelişmesi, ulaşım yollarının ve araçlarının hızla değişmesi gibi durumların etkisiyle de bu seyahatlerin yaygınlığı en üst seviyeye ulaşmıştır (Swanson, 2017). Turizm kavramının tarihsel gelişimi tablo halinde aşağıda gösterilmektedir (Tablo 1.1.).

Tablo 1.1. Tarihsel Gelişim İçerisinde Turizmle İlgili Faaliyetler

Tarih/Dönem	Faaliyet/Olay
M.Ö.4850	Mısırlılar merkezi hükümet yerlerine seyahat ettiler.
M.Ö.1760	Shang Hanedanlığı, Uzak Doğu’da uzak bölgelere ticaret yolları kurdu.
M.Ö.1100	Fenikeliler, imparatorlukları boyunca ticaret ve seyahat için büyük yelken filoları geliştirdi.
M.Ö.900	Yunanlılar ortak dil ve para birimi geliştirdiler ve şehir devletleri “destinasyonlar” haline geldiğinde seyahat hizmetleri ortaya çıktı.
M.Ö.500	Romalılar ticaret, macera ve eğlence kapsamında daha fazla seyahat etmek için, yolları, yasal sistemi ve hanları iyileştirdi.
300-900	Mayalar, Orta ve Kuzey Amerika’nın bazı bölgelerinde ticaret ve seyahat yolları kurdu.
1096-1295	Haçlı seferleri, bu askeri güçlere yeni yerleri ve kültürleri tanıttı
1275-1295	Marco Polonun Uzak Doğu’daki seyahatleri, seyahat ve ticarete olan ilginin artmasına yol açtı.
XIV-XVI. Yüzyıllar	Ticari faaliyetler büyüdükçe ticaret yolları gelişti ve tüccarlar yeni ticari bölgelere geçti.
1613-1785	Grand Tour Era, seyahatleri uygar dünyanın kültürünü merak eden zengin bireyler için turlar düzenledi.
XVIII-XIX. Yüzyıllar	Endüstri Devrimi teknolojik gelişmeleri de beraberinde getirdi, seyahat ve ticaret daha verimli ve genişleyen pazarlar haline geldi; Artan kişisel gelirler seyahatleri hem iş hem de eğlence amaçlı bir faaliyet haline getirdi.
1841	Thomas Cook, İngiltere’de ilk grup turunu düzenledi.
1903	Wright kardeşler, ilk başarılı uçak uçuşu ile uçuş çağını başlattı.
1914	Henry Ford, “T Modelin’in” seri üretimine başladı.
1919	Londra ve Paris arasında ilk tarifeli havayolu yolcu uçuşu başladı
1945	II. Dünya Savaşı sona erdi ve yeni refah çağı başladı.
1950	Diners Club ilk kredi kartını tanıttı.
1952	Jet yolcu servisi, Londra ve Johannesburg-Güney Afrika arasında açıldı.
1950’ler	ABD’deki otel ve motel zincirleri, franchise anlaşmalarıyla hızla genişletildi.
1978	Amerikan Havayolları, Elektronik Rezervasyon Sistemi (SABRE) erişimini seyahat acenteleri için genişletti.
1984	Çin Devlet Konseyi, Çin vatandaşlarının turizminin başlangıcı olan akrabaları ziyaret amaçlı Hong Kong ve Makao’ya tur organizasyonunu onayladı.
1996	Expedia (Expedia Group’a ait bir Amerikan seyahat rezervasyon sitesi), Microsoft’un bir bölümü olarak kuruldu.
2000	Trip Advisor (otel ve restoran incelemelerini, konaklama rezervasyonlarını ve seyahatle ilgili diğer içerikleri gösteren bir Amerikan seyahat ve restoran web sitesi şirketi) kuruldu.

Tarih/Dönem	Faaliyet/Olay
2001	Dennis Tito, Uluslararası Uzay İstasyonundaki sekiz günlük bir tatil için 20.000.000 dolar ödeyerek, Uzay Turizmi'ni başlattı.
2001	ABD'deki Ulaştırma Güvenliği İdaresi (TSA), 11 Eylül'de New York'daki Dünya Ticaret Merkezi ve Washington'daki Pentagon'daki terörist saldırılarının ardından havayolu yolcu güvenliğini sağlamak amacıyla kuruldu.
2002	Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasındaki seyahatlerin serbestleştirilmesinin bir işareti olarak Euro para birimi tanıtıldı.
2004	Harvard öğrencisi olan Mark Zuckerberg, Facebook.com' da bir sosyal ağ hizmeti başlattı.
2007	Air Bed and Breakfast (AirBnB) başlatıldı.
2011	Google, halka açık bir çevrimiçi uçuş rezervasyonu hizmeti olan Google Flights hizmetini sundu.
2019	Thomas Cook Şirketi iflasını açıkladı.
2020	Yeni tip Corona virüs "Covid19", Dünya turizminde yaklaşık 730.000.000.000 dolar kayba yol açtı.

Kaynak: Güleriyüz, 2021

Turizm kavramının tarihsel gelişimi içerisindeki başlangıç noktası olarak ise yazının, takas ekonomisinin ve tekerliğin icadı alınabilir. Bu kapsamda Sümerler, Fenikeliler gibi uygarlıklarda dahi çeşitli seyahat faaliyetlerinden bahsetmek mümkündür. Başlangıçta bu seyahat faaliyetlerinin özellikle Çin ve Hindistan gibi bölgelere yapılan ticari geziler odaklı olduğu görülmektedir (Bayer, 1998).

Antik Yunan döneminde olimpiyat oyunlarını izlemek üzerine gerçekleştirilen seyahatler bireylerin gerçekleştirdiği ilk turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Devam eden süreçte Roma İmparatorluğunun zirvede olduğu dönemlerde ise özellikle yol ağının giderek gelişmeye başlamasıyla özellikle asiller tarafından gerçekleştirilen zevk odaklı turizm hareketlerinin ilk örneklerinin de görülme sıklığı artmıştır (Doğan vd., 2010).

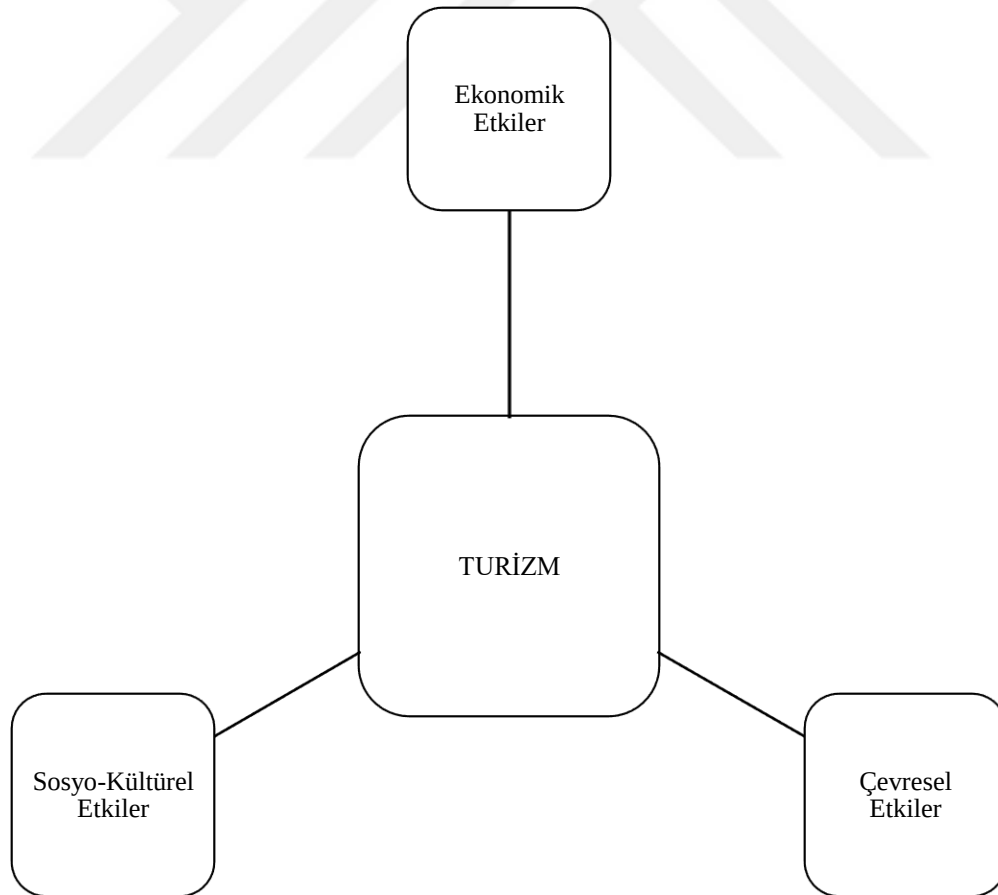
Orta Çağ'a gelindiğinde ise yapılan seyahatler zevk odaklı olmaktan çıkarak maceraya önem veren ya da din odaklı olarak gerçekleştirilen süreçlere dönüşmüştür. Bu dönemde gerçekleştirilen Haçlı Seferleri, Marco Polo'nun Asya seyahatleri, Venediklilerin deniz seyahatleri dikkat çeken örneklerdir (Bingöl, 2007). Yakın Çağ'da ise Vasco de Gama tarafından deniz yoluyla gerçekleştirilen Hindistan seyahati, Macellan'ın dünyayı dolaşması, Orta Avrupa'da atlı arabaların kullanım yaygınlığının artmasıyla doğru orantılı olarak artan arabalı seyahatler, 17. Y.Y.'dan itibaren Almanya'da yaygınlaşan demiryolu taşımacılığı gibi örnekler dikkat çekmektedir (Swanson, 2017).

XX. Yüzyılın başlangıcından itibaren dünya, iki büyük savaş yaşamış ve toplumlar üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Turizm Sektörü de savaşların etkisi altında kalmıştır. Savaş öncesinde yaşanan politik gerginlikler, yolculukların güçleşmesi, can ve mal güvenliğinin ve huzurlu ortamın olmayışı turizmin olumsuz yönde etkilenmesine neden

olmuştur (Collins ve Autino, 2010). Bununla birlikte dünya savaşlarının bazı etkileri, turizm olgusunun savaşların sonlanmasından sonra giderek hızlanması sonucunu ortaya çıkarmıştır. İlk savaşta motorlu kara taşıtları yaygınlıkla kullanılmış, II. Dünya Savaşı'nda da hava kuvvetlerinin önemli etkisi ortaya çıkmıştır. Savaştan sonra ise sivil taşımacılığın hızlı gelişiminde teknik elemanların büyük rolü olmuştur. Temelde XX. Yüzyıl turizmine ulaştırma açısından önem kazanan motorlu taşıtlarla havayollarıdır (Urry, 2003). Aktarılan tüm bu olaylar ve faaliyetler turizm faaliyetlerinin tarihsel gelişimi içerisinde önemli yer tutmaktadır.

1.1.2. Turizmin Etkileri

Turizm dinamik yapısıyla toplum üzerinde farklı alanlarda etkiler bırakabilen bir kavramdır. Her ne kadar sıklıkla ekonomik boyutları ile ele alınıyor olsa da çevre odaklı ve sosyo-kültürel etkileri de turizmin öne çıkan etki alanları arasındadır. Bu kapsamda turizmin etkilerinin aşağıdaki şekilde aktarıldığı gibi sıralamak mümkündür (Chen, 2023). Turizmin bu etkileri Şekil 1.1.'de gösterilmektedir.

Şekil 1.1. Turizmin Etkileri

Kaynak: Chen, 2023'ten derlenmiştir.

Turizm, bir ülkenin ekonomik gelişimine geniş kapsamlı katkı sağlayan bir sektördür. Ulaşım, konaklama, yiyecek ve içecek gibi diğer tüm hizmetler ile etkileşim içinde olan turizm, ekonominin farklı bölümlerinde iş imkânı yaratır ve yerel işletmelerin gelişmesine katkıda bulunur. Turistlerin yaptığı harcamalar yerel ekonomiyi canlandırır ve bölgedeki üreticilerin kazancını yükseltir. Bu süreçte, turizme bağlı ürünlere talep artar. Ayrıca, yabancı turistler, beraberinde getirdiği para ile ülkenin ekonomik gücünü yükseltir ve döviz rezervleri artmış olur. Turizm sektöründe çalışanlar yaşam kalitelerini iyileştirir ve çeşitli beceriler edinerek ülkenin beşerî sermayesine artı değer katar. Böylece, turizm, bir ülkenin büyüme ve kalkınma hedeflerine ulaşmasında önemli bir role sahiptir (Chen, 2023).

Turizm faaliyetlerinin ekonomik katkılarının veya etkilerinin başında gelir etkisi kavramı gelmektedir. Gelir etkisi turistlerin turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları harcamaların bölgede bulunan yerel işletmelerce yeniden kullanılmasını ifade etmektedir. Böylelikle turizm faaliyetleri kaynak bölgelerinde gelir yaratma işlevini de yerine getirmektedir (Holloway ve Humphreys, 2016).

Turizm, bir bölgedeki sosyal ve kültürel yaşamı büyük ölçüde etkiler. Tüm bu etkiler, bölgenin kültürel yapısına bağlı olarak farklılık gösterir. Turistlerin yerel toplumla etkileşimi, turistlerin yerel adetlere olan duyarlılığına bağlı olarak hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilir. Olumlu etkiler arasında; farklı yaşam tarzlarına ilham kaynağı olma, yerel tesislerin ve altyapının geliştirilmesiyle artan eğitim ve sağlık hizmetleri, istihdam ve gelirin artışı, kültürel ve sosyal etkinliklerin çeşitlenmesi, yerel tesislerin spor ve boş zaman aktiviteleri için kullanılabilir hale gelmesi, yerel kültürel mirasın korunması ve şehir alanlarının canlandırılması yer almaktadır. Ancak, bu olumlu etkilerin yanı sıra, yerel ve kültürel değerlerin korunmasına ve toplumsal dengenin sürdürülmesine ayrıca dikkat göstermek gerekmektedir (Zaei ve Zaei, 2013).

Turizmin politik etkisinin de incelenmesi gerekmektedir. Turizm, ekonomik faydalar sağladığında politik açıdan da olumlu etkiler yaratabilmektedir. Ancak, bazı durumlarda turistlerin otoriter rejimleri ziyaret etmeleri tartışma konusu olmaktadır. Ayrıca, uluslararası turizm endüstrisinin önündeki en büyük sorunlardan birisi olan terörizmin büyümesi, turist akışını azaltıp, uluslararası anlayışsızlığı derinleştirmektedir (Holloway ve Humphreys, 2016).

Turizm, dünya genelinde ekonomik büyümeyi tetikleyen ve ülkeler arasındaki kültürel alışverişi artıran önemli bir sektördür. Ancak, turizmin hızlı büyümesi doğal, kültürel ve tarihi çevre üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Turizm gelişimi doğal kaynakların tükenmesine ve hassas ekosistemlerin zarar görmesine neden olabilir. Turizmin olumsuz etkileriyle başa

çıkma için yerel düzeyde uygulanan politikaların tek başına yeterli olamayabileceği durumlar da meydana gelmektedir. Bu tip sorunların çözümü için küresel ölçekte adımlar atılması gerekebilir (Buckley, 2007).

Turizm endüstrisi, doğal, kültürel ve tarihi çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için sürdürülebilir uygulamaları benimseyerek ve yerel toplulukları bu sürece dâhil ederek sorumluluk alabilmektedir. Bu yaklaşım, turizmin sürdürülebilir bir geleceği desteklemesine olanak sağlar ve doğal çevre ile kültürel ve tarihi mirası gelecek nesillere aktarmanın bir yolunu bulur. Turizmin çevresel etkileriyle başa çıkmak için yapılan bu çabalar, gelecekteki turizm projelerinin doğal çevre ve toplum üzerinde daha olumlu bir etki yaratmasına yardımcı olabilir. Bu yöntemler sayesinde turizm, sadece ekonomik büyümeyi teşvik etmekle kalmayacak, aynı zamanda doğal, kültürel ve tarihi mirası koruyarak sürdürülebilir bir şekilde gelişme sağlayacaktır (Zaei ve Zaei, 2013).

1.2. Sürdürülebilirlik Kavramı

Dünya ekosistemi söz konusu olduğunda yenilenebilir olmayan çeşitli kaynaklardan ve bu kaynakların devam eden nesillere aktarılabilmesi ile ilgili problemlerden bahsetmek kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu noktada yenilenemez kaynakların aktarılması ve turizm faaliyetlerinin ekosisteme yönelik olumsuz etkilerinin makul seviyelerde tutulması gibi konular sürdürülebilirlik kapsamında ele alınan temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Keskin, 2012). Sürdürülebilirlik her ne kadar başlangıçta çevre odaklı bir kavram olarak öne çıkmış olsa da günümüzde siyasetten sosyo-kültürel alanlara pek çok farklı kavram ile ilişkilendirilen bir konu haline gelmiştir (Beyhan, 2004).

Latince ‘Sustinere’ kelimesinden türeyen ve İngilizce’de ‘Sustainability’, Türkçede ise ‘Sürdürülebilirlik’ olarak kullanılan kavram, temel olarak bir şeyin devam ettirilmesi, korunması ve sürdürülmesi anlamına gelmektedir (Karayılan, 2014: 8). Günümüzde bu kavram birçok sektörle bağlantılı olarak ele alınsa da, esas amacı ilgili alandaki kaynakların korunmasını sağlamaktır (Baykal ve Çimen, 2015: 12). Bu nedenle, sürdürülebilirlik yalnızca çevresel bir mesele olarak kalmamış; içinde bulunulan koşullara bağlı olarak farklı boyutlarla da açıklanmaya çalışılmıştır. Zira içinde yaşadığımız çağda sürdürülebilirlik, yaşamın ve sektörlerin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş ve ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel yönleriyle de değerlendirilmektedir (Çevirgen, 2003: 2).

1.3. Sürdürülebilirlik ve Turizm İlişkisi

Turizm ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişki karmaşık ve çok yönlü olup çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları kapsamaktadır (London vd., 2024: 1). Turizm

ekonomik büyümeyi teşvik edebilir, istihdam yaratabilir ve koruma çabalarını destekleyebilirken, uygun şekilde yönetilmediği takdirde olumsuz çevresel ve kültürel etkilere de yol açabilir. Sürdürülebilir turizm, ekoturizm ve toplum temelli turizm gibi stratejileri kullanarak ekonomik faydaları çevre koruma ve kültürel muhafaza ile dengelemeyi amaçlar (Richardson, 2021: 3). Ancak turizmin küresel sürdürülebilirliği, fosil yakıtlara bağımlılığı ve çeşitli şoklara karşı kırılganlığı nedeniyle tartışılmaktadır. Sürdürülebilirliği teşvik etmek için, turizm gelişimi yerel planlama süreçlerine entegre edilmeli, ekolojik olarak sağlam altyapı kullanılmalı ve arazi kullanım düzenlemeleri dikkate alınmalıdır (Knowles-Lankford ve Lankford, 2000: 4).

Turizm, çevrenin korunmasına ve muhafaza edilmesine katkıda bulunabilirken, bağlı olduğu ekosistemler için riskler de oluşturabilmektedir. Turist baskısının artan yoğunluğu ekonomiye fayda sağlamakta, ancak uzun vadeli uygulanabilirlik konusunda endişelere yol açmaktadır. Sürdürülebilir turizm gelişimi, ekosistemler üzerindeki olumsuz etkilerin ortadan kaldırılmasına yönelik faydalar yaratmaktadır (Kataya, 2020: 694). Sonuç olarak, sürdürülebilir turizmin başarısı, ekonomik, çevresel ve sosyal hedeflerin dikkatli bir şekilde yönetilmesine ve dengelenmesine bağlıdır (London vd., 2024: 1).

1.4. Sürdürülebilir Turizm

Dünya Turizm Örgütü (WTO) sürdürülebilirlik ve turizm faaliyetlerini bir çatı altında toplayan sürdürülebilir turizm kavramını bir yandan turizmi oluşturan bileşenler olan kültürel bütünlük, ekolojik yapı, biyolojik çeşitlilik ve yaşama katkı sağlayan kaynakların devamlılığı gözetilirken diğer yandan da ekonomik, sosyal fayda sağlayarak estetik kaygıların da karşılanmasını mümkün kılacak bir ilkesel yaklaşım olarak tanımlamaktadır (Streimikiene vd., 2021: 260).

Doğal çevrenin zaman içerisinde zarar görmesi ve kaynakların bilinçsizce, duyarsız bir şekilde kullanılması, bu kaynakların gelecekte tükenme riskini artırarak sürdürülebilirlik kavramını daha da önemli hâle getirmiştir. Doğayla doğrudan etkileşim içinde olan turizm sektörü ise bu doğrultuda sürdürülebilirliğe yönelik çeşitli politikalar geliştirmekte ve hayata geçirmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir turizm; yerel halkın sosyo-kültürel yapısını korumayı hedefleyen, aynı zamanda onların ekonomik refahına katkıda bulunan ve turizm faaliyetlerinden kaynaklanabilecek çevresel zararları en aza indirmeye çalışan uygulamaların tümü olarak tanımlanmaktadır (Bunghez, 2016: 6).

1.4.1. Sürdürülebilir Turizmin Temel Hedefleri

Her ne kadar sürdürülebilir turizm çevre odaklı temel bir odağa sahip olsa da çevre odaklılığın çok geniş bir içeriğe sahip olması nedeniyle sürdürülebilir turizm açısından temel hedefler belirlemek zor olabilmektedir. Bu noktada turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik ekseninde ilerlemesinin sağlanması adına ortak ve temel bazı hedeflerin ortaya konulması önemlidir. Sürdürülebilir turizmin temel hedefleri Tablo 1.2.'de yer almaktadır.

Tablo 1.2. Sürdürülebilir Turizmin Temel Hedefleri

Hedef	Açıklama
Ekonomik Sürekliliğin Sağlanması	Turizmin tüm paydaşlarının faydasına olacak sürdürülebilir bir büyüme sağlanmalı ve bu büyüme ortamını mümkün kılacak bir rekabet ortamı yaratılmalıdır.
Kaliteli İstihdamın Sağlanması	Sürdürülebilir turizm faaliyetleri aracılığıyla tüm ayrımcı unsurlardan uzak ve yerel istihdama yönelik yüksek seviyeli bir ücret ve hizmet kalitesi sağlanmalıdır.
Sosyal Eşitliğin Sağlanması	Sürdürülebilir turizm faaliyetleri aracılığıyla oluşan gelir sosyal faydayı da göz önüne alarak bölgeye eşit şekilde dağıtılmalıdır.
Ziyaretçi Memnuniyetinin Sağlanması	Sürdürülebilir turizmden faydalanan tüm ziyaretçilerin üst seviyede olumlu deneyimler elde etmeleri sağlanmalıdır.
Yerel Kontrolün Sağlanması	Sürdürülebilir turizm faaliyetlerinde bölgedeki yerel yönetimler gibi tüm paydaşların yer alması sağlanmalıdır.
Toplumsal Refahın Arttırılması	Sürdürülebilir turizm faaliyetleri bölge halkının yaşam kalitesi üzerinde iyileştirici etkiler yaratmalıdır.
Kültürel Zenginliklerin Korunması	Sürdürülebilir turizm sayesinde bölgenin kültürel mirasının korunması ve kültürel zenginleşme mümkün hale gelmelidir.
Fiziki Bütünlüğün Sağlanması	Sürdürülebilir turizm faaliyetleri bölgedeki kentsel ve kırsal alanların kalitesinin korunmasını sağlayacak şekilde fiziksel ve estetik bozulmalardan uzak olacak şekilde tasarlanmalıdır.
Biyolojik Çeşitliliğin Korunması	Doğal yaşam alanları, yaban hayat gibi unsurların korunmasına ve bu alanlarda oluşabilecek olası zararların minimum seviyeye indirilmesi amaçlanmalıdır.
Kaynak Verimliliğinin Sağlanması	Yenilenemeyen veya sınırlı özellikteki kaynakların kullanımında turizm paydaşlarının payının mümkün olan en düşük seviyeye indirilmesi sağlanmalıdır.
Çevresel Sağlığın Sağlanması	Çevre odaklı olumsuz unsurlarla ilgili konularda turizm paydaşlarının payının düşürülmesi sağlanmalıdır.

Kaynak: TÜSİAD, 2012

1.4.2. Sürdürülebilir Turizmin Faydaları ve Bu Kavrama Yönelik Temel Yaklaşımlar

Sürdürülebilir turizm faaliyetleri gerek bu faaliyetlerin yürütüldüğü bölgeler gerekse de bu faaliyetleri gerçekleştiren ziyaretçiler açısından ekonomik, çevresel ve sosyal pek çok fayda sağlamaktadır. Bu faydalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 1.3.).

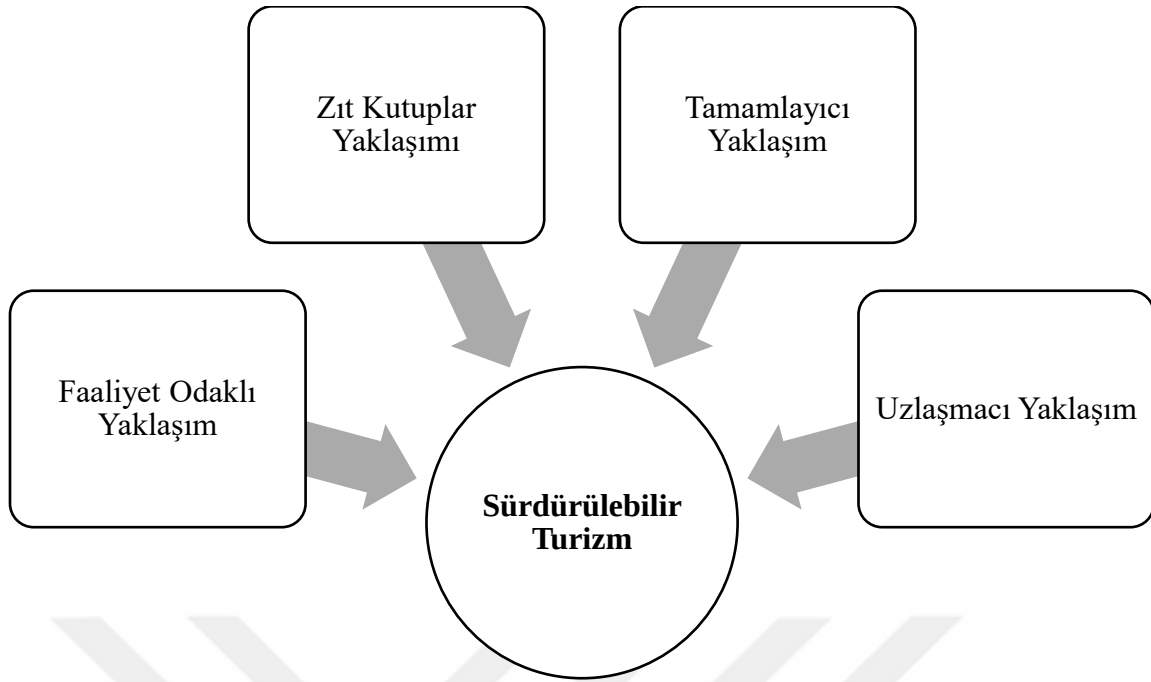
Tablo 1.3. Sürdürülebilir Turizmin Bireylere ve Bölgelere Yönelik Faydaları

Odak Noktası	Ekonomik Faydalar	Çevre Odaklı Faydalar	Sosyo-Kültürel Faydalar
Turistler	Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin rekabetin gerektirdiği standartlara sahip olmasının sağlayacağı faydalar	Doğal ortamın ve kültürel yapının korunmasının sağlayacağı faydalar	Kültürler arası artan etkileşim sayesinde gelişen kişisel ve toplumsal ilişkiler
Bölge	Yeni iş imkânlarının ortaya çıkması sonucu oluşacak verimli bir ekonomik yapı	Bölgede yerleşen çevre dostu üretim ve tüketim alışkanlıkları sonucunda doğal ortama ve kültürel kaynaklara yönelik elde edilen faydalar	Fırsat eşitliğine dayanan iş fırsatlarının oluşması sonucu sosyal adalete dayalı bir bütünleşmenin sağlayacağı faydalar

Kaynak: Yılmaz vd., 2015: 60

Doğal çevrenin zaman içinde giderek bozulması ve kaynakların bilinçsiz, sorumsuz bir şekilde tüketilmesi, bu kaynakların gelecekte tükenme riskini artırarak sürdürülebilirlik kavramının önemini giderek daha görünür kılmaktadır. Doğa ile doğrudan ilişki içerisinde faaliyet gösteren turizm sektörü de bu doğrultuda sürdürülebilirliği sağlama amacıyla çeşitli politikalar geliştirmekte ve uygulamaya geçirmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir turizm; yerel halkın sosyo-kültürel yapısını korumayı hedefleyen, aynı zamanda onların ekonomik refahını artırmayı amaçlayan ve turizmden kaynaklanabilecek çevresel zararları en aza indirmeyi hedefleyen uygulamalar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Cinnioğlu, 2015).

Çok geniş bir kapsama sahip olan sürdürülebilir turizm bu sebeple pek çok farklı yaklaşımı da bünyesinde barındırmaktadır. Bu noktada tüm farklı yaklaşımlar her ne kadar turizm faaliyetlerinin farklı boyutlarına odaklanıyor olsa da temelde çeşitli iyileştirme faaliyetleri yardımıyla turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir kılınmasını sağlama amacının tamamı için ortak olduğunu söylemek mümkündür (Seyhan, 2010). Sürdürülebilir Turizme yönelik olarak farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımlar Şekil 1.2.'de aktarılmaktadır.

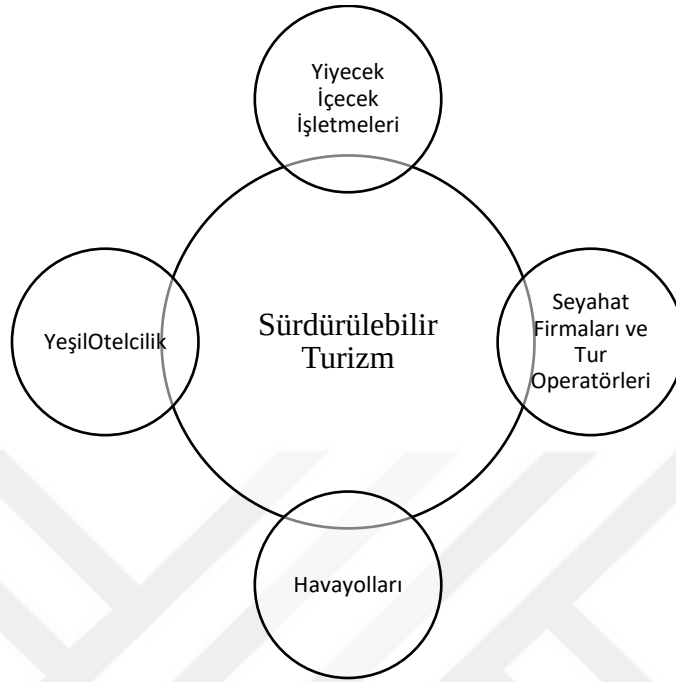
Şekil 1.2. Sürdürülebilir Turizme Yönelik Farklı Yaklaşımlar

Kaynak: Seyhan, 2010: 41

Zıt kutuplar yaklaşımının temelinde kitlesel turizm faaliyetlerinin önü kesilmediği sürece sürdürülebilir turizmin ütopyik bir kavram olarak kalacağı fikri yer almaktadır. Bu yaklaşım kitlesel turizm faaliyetleri ile sürdürülebilir turizmi birbirinin zıttı kavramlar olarak değerlendirmektedir. Tamamlayıcı yaklaşım ise kitle turizmi ile sürdürülebilir turizmi ortak bir paydada buluşarak eşgüdümlü ilerleyebilecek kavramlar olarak ele almaktadır. Faaliyet odaklı yaklaşımda kitlesel turizm faaliyetleri yapılacak iyileştirmelere odaklanılmaktadır. Uzlaşmacı yaklaşım ise tüm turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik hedefinde buluşması mantığını temel almaktadır (Seyhan, 2010).

1.4.3. Sürdürülebilir Turizmin Uygulama Alanları

Sürdürülebilir turizmin temel uygulama alanları aşağıdaki şekilde gibi sıralanabilmektedir (Şekil 1.3.).

Şekil 1.3. Sürdürülebilir Turizmin Temel Uygulama Alanları

Kaynak: Jeong ve Jang, 2011'den derlenmiştir

Her ne kadar turizmin faaliyetlerinin çevre üzerinde yarattığı etkiler söz konusu olduğunda sıklıkla yiyecek içecek işletmeleri veya konaklama işletmeleri akla gelse de turizm faaliyetlerinin içinde önemli bir yer tutan seyahat faaliyetleri de sürdürülebilir turizm açısından çok kritik bir konuma sahiptir. Bu amaçla seyahat firmaları ve tur operatörlerinin yeşil uygulamalara odaklanmasına yönelik olarak geliştirilmiş olan Yeşil Küre (Green Globe) programı 1992 yılından bu yana 83 farklı ülke özelinde sürdürülebilir turizm odaklı yeşil uygulamalara dair eğitimler organize ederek bu alanda çalışan işletmelere çeşitli sertifikalar sunmaktadır (Atay vd., 2017).

Havayolu ile ulaşım günümüzde hedeflenen lokasyona en hızlı şekilde ulaşımı sağlayan ulaşım alternatifi olarak öne çıkmaktadır. Ancak havacılık sektörü aynı zamanda havacılığın ekonomik ve sosyal etkileriyle beraber; gürültü, hava kirliliği, atıklar, doğal yaşam alanları üzerindeki etkiler, akaryakıt, elektrik ve suyun verimli kullanılmaması gibi olumsuz etkiler de yaratabilen bir sektördür (Türkoğlu, 2014).

Havayolu işletmelerinin bireylerin çevresel haklarına saygı göstermek, doğal enerji kaynaklarını bilinçli tüketmek, biyolojik çeşitliliği korumak ve çevreye zarar vermemek adına standartlar geliştirerek yasal düzenlemeleri dikkate almak gibi sorumlulukları bulunmaktadır.

Bu doğrultuda havacılık sektöründeki tüm paydaşların sürdürülebilirliği, yapılan işlerin bir bölümü ve işletme sorumluluğu olarak göz önünde bulundurmaları gerekmektedir (Torun ve Küçük Yılmaz, 2009).

Günümüzde sürdürülebilir turizm ekseninde yeşil odaklı tüketici kaygılarının en yoğun şekilde odaklandığı alanlardan biri konaklama işletmeleridir. Özellikle bu işletmelerden faydalanan turistlerin yarattığı enerji tüketimi seviyeleri bu anlamda çok dikkat çeken bir noktadır (Gössling vd., 2005). Örneğin standart bir odanın kullanımı sonucu ortaya çıkan oda başı günlük su tüketimi günlük yaklaşık 450 litre iken lüks özellikli bir otel odasında bu rakam günlük 1000 litre seviyesine kadar yükselebilmektedir. Bu açıdan otel işletmelerinin ilgili faaliyetler sonucu oluşan çevre kirliliğinin yaklaşık %75'inden sorumlu olduğunu söylemek mümkündür (Ashrafi, 2014).

Otel işletmelerinde konuk odaları, mutfak, çamaşırhane, yüzme havuzu ve tuvalet alanlarında su ve enerji tüketimi kaçınılmazdır. Bununla birlikte otellerin çevreye bıraktığı sıvı atıklar ve deterjanlar ağır metal ve kimyasal içermekte, sular ise çevreye boşaltıldığında suda yaşayan canlılar ve insanlar zehirlenebilmektedir. Yine otel mutfaklarında bulunan kanalizasyonlarda yağ birikmesi ve bu yağın dışarı atılması çevreye önemli ölçüde zarar vermektedir (Chan vd., 2009).

Yeşil oteller, su tasarrufu, enerji tasarrufu sağlayan ve katı atığı azaltan programlara dayalı çevre dostu işletmelerdir. Örneğin Amerikan otellerinin %90'ı, yeşile yönelmenin bazı faydalarını elde etmek için yeşil faaliyetleri ve yeşil otelciliği benimsemektedir. Dolayısıyla yeşile dönen oteller su tasarrufu sağlamakta, enerji kullanımını ve katı atıkları azaltarak çevreyi korumakta ve bu doğrultuda düşük maliyet, yüksek getiri, düşük riskli yatırımlar, artan kârlar ve pozitif nakit akışları gibi faydalar görmektedirler (Zengeni vd., 2013).

İKİNCİ BÖLÜM

YAŞAM KALİTESİ KAVRAMI VE BU KAVRAMIN TURİZM İLİŞKİSİ

Turizm, dünya genelinde ekonomik büyümeyi ve kültürel etkileşimi teşvik eden önemli bir endüstridir. Ancak, turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel çevreye olan etkileri giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sürdürülebilir turizm kavramı bu bağlamda ortaya çıkmış ve turizm faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini dengelemeyi amaçlamıştır. Bununla birlikte, turizmin etkilediği en önemli unsurlardan biri de yerel halkın yaşam kalitesidir.

Yaşam kalitesi, bireylerin ve toplulukların refahını, mutluluğunu ve genel olarak yaşamlarının niteliğini belirleyen çeşitli faktörlerin bütünüdür. Sağlık, eğitim, gelir düzeyi, çevresel kalite, barınma koşulları, kültürel ve sosyal bağlantılar gibi unsurlar yaşam kalitesini etkileyen başlıca faktörler arasında yer alır. Bu bağlamda, turizm faaliyetlerinin nasıl bir etki yarattığı ve yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki etkileri büyük önem taşır.

2.1. Yaşam Kalitesi Kavramı

Yaşam kalitesi, bireylerin ve toplulukların refahını, mutluluğunu ve genel yaşam şartlarının niteliğini belirleyen çok boyutlu bir kavramdır. Sağlık, eğitim, gelir düzeyi, çevresel kalite, barınma koşulları, kültürel ve sosyal bağlantılar gibi faktörler, yaşam kalitesini etkileyen temel unsurlardır. Yaşam kalitesi kavramı, sadece maddi refahı değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal iyi oluşu da içerir ve bireylerin ve toplulukların yaşamlarının ne kadar tatmin edici olduğunu gösterir. Diener ve Seligman (2004)'nın ifade ettiğine göre; iyi bir yaşam kalitesinin varlığının olmazsa olmaz gereklilikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bireyin yaşadığı toplumun istikrarlı ve demokratik bir yapıya sahip olması, ayrıca maddi kaynakların temel ihtiyaçları karşılayacak düzeyde yeterli olması,
- Aile bireyleri ve sosyal çevrenin destekleyici ve teşvik edici nitelikte olması,
- Kişinin tatmin edici bir gelire sahip olması ve keyif alarak yaptığı bir işte çalışması,
- Herhangi bir sağlık sorununun bulunmaması ve ihtiyaç duyulduğunda sağlık hizmetlerine erişim imkânının olması,
- Mevcut koşullar doğrultusunda ulaşılabilir hedeflerin belirlenmiş olması,
- Hayata dair tutarlı ve anlamlı bir dini ya da felsefi bakış açısına sahip olunması.

Sağlık, yaşam kalitesi ile ilişkilendirilen en temel kavramlardan biridir. İyi bir sağlık durumu, insanların günlük aktivitelerini yapabilme kapasitelerini, fiziksel rahatlıklarını ve psikolojik iyiliklerini doğrudan etkiler. Sağlıklı bir yaşam sürdürmek, yaşam kalitesini artırmada önemli bir faktördür ve bu konuda yapılan araştırmalar bu bağlantıyı güçlü bir şekilde desteklemektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2019).

Eğitim düzeyi yine yaşam kalitesini belirleyen önemli bir unsurlardan biridir. İyi bir eğitim almak, bireylerin iş bulma şansını artırır, sosyal ve kültürel etkileşimlerini zenginleştirir ve kişisel gelişimlerini destekler. Yüksek eğitim düzeyi, gelir seviyesini ve yaşam standardını artırarak yaşam kalitesini iyileştirebilir (Diener ve Oishi, 2005; Dolan ve White, 2007).

Gelir düzeyi de yaşam kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Daha yüksek gelir seviyesine sahip bireylerin genellikle daha iyi barınma koşullarına, beslenmeye ve sağlık hizmetlerine erişimi vardır. Ancak, gelir düzeyinin mutluluk ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri karmaşıktır ve sadece maddi zenginlikle ilgili değildir (Veenhoven, 1991; Kahneman ve Deaton, 2010).

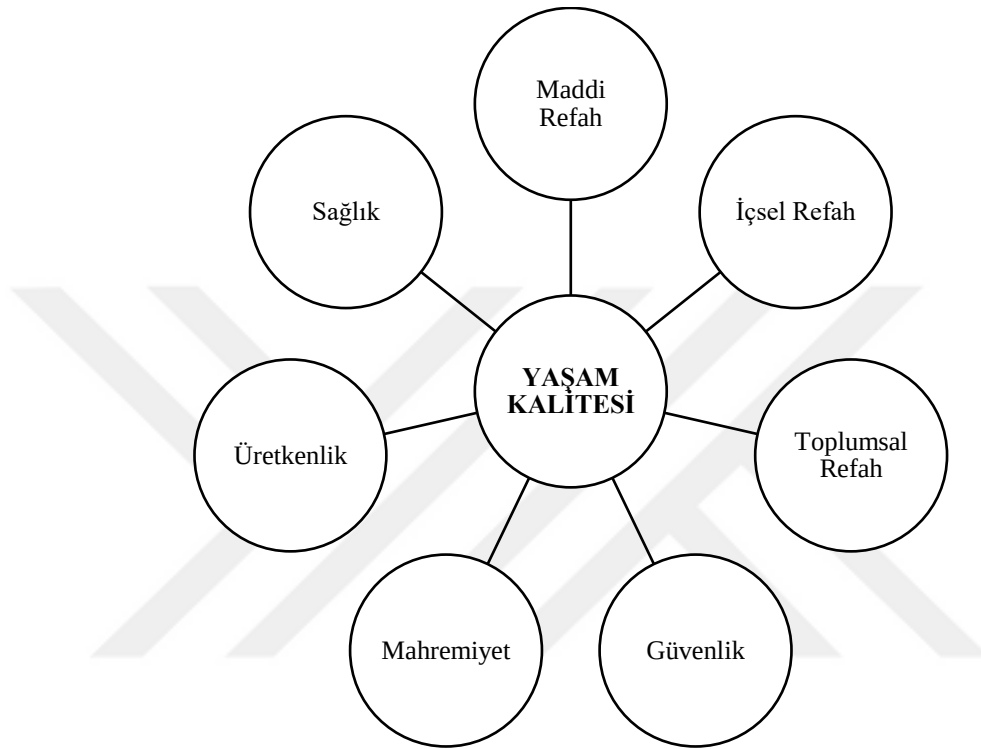
Çevresel kalite ve barınma koşulları da yaşam kalitesini belirleyen unsurlar arasındadır. Temiz hava, su ve doğal çevrenin korunması, insanların fiziksel sağlıklarını ve ruh sağlıklarını olumlu yönde etkiler. Ayrıca, güvenli ve uygun barınma koşulları, bireylerin yaşam kalitesini artırabilir ve toplulukların genel refahını destekleyebilir (Diener vd., 1999; Helliwell vd., 2018).

Kültürel ve sosyal bağlantılar yaşam kalitesini önemli ölçüde etkiler. İyi sosyal ilişkiler kurmak, destekleyici bir topluluk içinde hissetmek ve kültürel etkinliklere katılmak, bireylerin ruh sağlığı ve yaşam memnuniyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, kültürel etkileşimlerin ve toplumsal bağların güçlendirilmesi, yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir role sahiptir (Diener vd., 2006; Oishi vd., 2011).

En temel haliyle, yaşam kalitesi kavramı; bireylerin ve toplulukların genel refahını, mutluluğunu ve yaşamın çeşitli yönlerindeki tatmin düzeylerini ölçen birçok boyutlu bir yaklaşımdır. Sağlık, eğitim, gelir düzeyi, çevresel kalite, barınma koşulları ve sosyal bağlantılar gibi faktörler, yaşam kalitesini belirleyen temel unsurlardır ve bu unsurların iyileştirilmesi, toplumların genel refahını artırmak için önemli bir adımdır. Bu nedenle, yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik politikaların ve programların geliştirilmesi ve desteklenmesi, sosyal ve ekonomik kalkınmanın temel hedeflerinden biri olarak kabul edilmektedir (Helliwell vd., 2018).

2.2. Yaşam Kalitesinin Temel Bileşenleri

Yaşam kalitesi pek çok bileşeni bünyesinde barındıran bir kavramdır. Literatür incelendiğinde bu alandaki en geniş içerikli sıralamayı yapanlardan birinin Cummins (1997) olduğu görülmektedir. Cummins (1997)’e göre yaşam kalitesini oluşturan temel bileşenler aşağıdaki şekilde aktarılmaktadır (Şekil 2.1.).

Şekil 2.1. Cummins’in Yaşam Kalitesi Bileşenleri

Kaynak: Cummins, 1997

Benzer şekilde Kim (2002) yaptığı çalışmada yaşam kalitesinin “maddi refah, içsel refah, toplumsal refah, sağlık ve güvenlik” olmak üzere 5 bileşene sahip olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, Schalock ve Verdugo (2002), son dönemde yaşam kalitesi üzerine gerçekleştirilen araştırmaların çıktıları üzerinden bir model geliştirmişlerdir. Bu modelde yaşam kalitesinin tanımlanmasına yönelik sekiz adet temel başlık ve her başlığa ait en sık kullanılan üç unsurun gerekliliğini ortaya koymuştur. Aşağıdaki tabloda (Tablo 2.1.) “Yaşam Kalitesi Modeli”nin bileşenleri görülebilmektedir.

Tablo 2.1. Yaşam Kalitesi Modeli ve Bileşenleri

Temel Bileşen	Alt Göstergeler
Duygusal İyi Olma Hali	• Memnuniyet: Bireyin yaşamından duyduğu tatmin, genel ruh hali ve yaşam deneyimlerinden aldığı haz ve beğeni düzeyi, • Benlik: Kişinin kendine dair kimlik algısı, özsaygısı ve özbenliğine ilişkin farkındalığı ve değerlendirmesi, • Duygusal rahatlık: Bireyin duygusal dünyasında tutarlılık ve denge sağlaması, duygular üzerinde kontrol hissi geliştirmesi.
Maddi İyi Olma Hali	• Maddi durum: Bireyin gelir düzeyi, ticari faaliyetlerden elde ettiği kazançlar ve genel ekonomik refah seviyesi, • İstihdam: Kişinin iş sahibi olma durumu, çalıştığı alanın niteliği ve çalışma koşullarının uygunluğu, • Konut: Yaşam alanının türü, bireyin konut sahibi olup olmaması ve barınma koşullarının yaşam kalitesine etkisi.
Fiziksel İyi Olma Hali	• Sağlık: Bireyin fiziksel ve zihinsel işlevselliği, genel zindelik düzeyi, hastalık belirtilerinin varlığı ya da yokluğu ile beslenme alışkanlıkları, • Günlük aktiviteler: Kişisel bakım becerileri ve bağımsız olarak hareket edebilme kabiliyeti gibi günlük yaşam işlevlerini sürdürebilme durumu, • Dinlence: Bireyin boş zamanlarını değerlendirme biçimi, ilgi alanlarına yönelik hobi ve dinlenme faaliyetlerine katılım düzeyi.
Kişilerarası İlişkiler	• Sosyal etkileşimler: Bireyin içinde bulunduğu sosyal ağlar, kurduğu ilişkiler ve bu ilişkiler aracılığıyla sürdürdüğü sosyal bağlantılar, • İlişkiler: Aile bireyleri, arkadaşlar ve yakın çevreyle olan duygusal ve sosyal bağların niteliği, • Destekler: Bireyin yaşamı boyunca ihtiyaç duyduğu duygusal, fiziksel, maddi ve tepkisel desteklerin varlığı ve erişilebilirliği.
Kişisel Gelişim	• Eğitim: Bireyin sahip olduğu öğrenim düzeyi, eğitsel edinimleri ve toplumsal statüye katkı sağlayan bilgi birikimi, • Kişisel yeterlilik: Bilişsel, sosyal ve pratik alanlarda bireyin sahip olduğu beceriler, yetkinlik düzeyi ve uygulama kapasitesi, • Performans: Bireyin çeşitli alanlardaki başarıları, elde ettiği kazanımlar ve genel üretkenlik düzeyi.
Kişisel Bağımsızlık	• Özerklik, kişisel kontrol: Bireyin kendi yaşamını yönlendirme kapasitesi, bağımsızlık düzeyi ve kişisel kararlar üzerinde sahip olduğu kontrol, • Hedef ve kişisel değerler: Kişinin yaşamındaki hedefler, istekleri ve beklentileri doğrultusunda şekillenen değerler sistemi, • Tercihler: Bireyin karşılaştığı fırsatlar, sahip olduğu seçenekler ve bu seçenekler arasındaki seçim yapma özgürlüğü ve yetkinliği.
Sosyal İçerik	• Toplumsal entegrasyon ve katılım: Bireyin toplumsal hayata dahil olma düzeyi, toplum içindeki faaliyetlere ve gruplara katılımı, • Toplumsal roller: Bireyin toplum içindeki rol ve sorumlulukları, gönüllü ya da iştirakçi olarak toplumda üstlendiği görevler, • Sosyal destekçiler: Bireyin çevresinde bulunan destek ağları, sosyal hizmetler ve bu ağların bireyin yaşamına sağladığı katkılar
Haklar	• Beşerî: Bireyin saygı görmesi, toplumsal itibarı ve eşitlik ilkelerine dayalı hak ve fırsatlara sahip olma durumu, • Yasal: Bireyin vatandaşlık hakları, topluma erişim imkânları ve adaletin sağlanmasına ilişkin yasal güvenceler.

Kaynak: Schalock ve Verdugo, 2002

2.2.1. Maddi Refah Seviyesi

Bireylerin yaşamlarını sürdürme maliyetleri ve istihdam koşulları gibi unsurlar maddi refah seviyeleri üzerinde doğrudan etkilidir. Maddi refah seviyesi ile ilişkilendirilebilecek temel kavramlar arasında yaşam standardı, ortalama gelir ve istihdam koşulları sayılabilir (Nakano vd., 1995). Cummins (1997)'ye göre bireylerin maddi refah seviyelerinin dayandığı temel yapılardan biri yaşam standardıdır.

Yaşam standardı, bireylerin maddi kaynaklara erişimi ve yaşam koşullarının kalitesiyle ilgilidir. DSÖ (2006) yaşam standardını, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılama düzeyi olarak tanımlar. Yüksek yaşam standardı, bireylerin daha iyi sağlık hizmetleri, eğitim ve konut imkânlarına sahip olmasını sağlar, bu da genel yaşam kalitesini artırır (Veenhoven, 2000). Gelir, yaşam standardını belirleyen temel faktörlerden biridir. Deaton (2013), gelir düzeyinin bireylerin yaşam kalitesine olan etkisini detaylandırmıştır. Yüksek gelir düzeyi, bireylerin daha geniş bir mal ve hizmet yelpazesine erişimini sağlar. Ayrıca gelir artışı, sağlık ve eğitim gibi kritik alanlarda daha iyi hizmet alımını mümkün kılar (Easterlin, 2001).

İstihdam, bireylerin ekonomik güvence sağlamasının yanı sıra toplumsal katılım ve psikososyal destek açısından da önemlidir (Clark ve Oswald, 1994). İstihdamın sağladığı gelir, bireylerin yaşam standartlarını yükseltir. Aynı zamanda, işsizlik; maddi zorlukların yanı sıra psikolojik stres ve sosyal izolasyon gibi olumsuz etkilere yol açar (Jahoda, 1982).

2.2.2. Sağlık ve Güvenlik Refah Seviyesi

Sağlık, yaşam kalitesinin en önemli belirleyicilerinden biridir. Dünya Sağlık Örgütü sağlık kavramını, fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak tam bir iyilik hali olarak tanımlar. Sağlık hizmetlerine erişim ve sağlık durumunun iyileştirilmesi, bireylerin yaşam kalitesini artırır (Marmot ve Wilkinson, 2006). Kronik hastalıklar, bireylerin günlük yaşam aktivitelerini kısıtlayarak yaşam kalitesini düşürebilir. Üstün (2005), kronik hastalıkların bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu nedenle, kronik hastalıkların yönetimi ve tedavisi, yaşam kalitesinin artırılmasında kritik öneme sahiptir (Anderson, 2010).

Mental sağlık, bireylerin genel refahını etkileyen önemli bir faktördür. Dünya Sağlık Örgütü (2014), mental sağlığın bireylerin sosyal ilişkilerini, iş performansını ve genel yaşam memnuniyetini etkilediğini vurgulamıştır. Depresyon ve anksiyete gibi mental sağlık sorunları, yaşam kalitesini önemli ölçüde düşürebilir (Prince vd., 2007). Sağlık hizmetlerine erişim, yaşam kalitesini belirleyen önemli bir faktördür. Starfield (1998), sağlık hizmetlerine kolay erişimin bireylerin genel sağlık durumunu iyileştirdiğini belirtmiştir. Sağlık sigortası ve

sağlık hizmetlerine erişimde eşitlik, yaşam kalitesinin artırılmasında kritik rol oynar (Gulliford vd., 2002).

Güvenlik, bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bir diğer önemli faktördür. Ferraro (1995), bireylerin kendilerini güvende hissetmelerinin genel refah düzeyini artırdığını belirtmiştir. Suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşayan bireyler, genellikle daha düşük yaşam kalitesine sahiptir (Skogan, 1986). Toplumsal güvenlik, bireylerin toplumsal olaylar ve doğal afetler gibi dış tehditlerden korunmasını sağlar. Norris vd. (2008), toplumsal güvenliğin bireylerin psikolojik refahını ve sosyal bütünlüğünü koruduğunu belirtmiştir. Toplumsal güvenliğin sağlanması, yaşam kalitesini artıran önemli bir faktördür (Brenzitz, 1983).

Güvenlik politikaları, bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkiler. Zedner (2009), etkin güvenlik politikalarının bireylerin kendilerini güvende hissetmelerini sağladığını ve bu durumun genel refah düzeyini artırdığını belirtmiştir. Güvenlik politikalarının etkinliği, toplumsal huzurun sağlanmasında kritik rol oynar (Loader, 1997). Sağlık ve güvenlik, birbirleriyle yakından ilişkilidir. Sağlıklı bireyler, kendilerini daha güvende hissederler ve bu durum, genel yaşam kalitesini artırır (Wilkinson, 1996). Aynı şekilde, güvenli bir ortamda yaşayan bireyler, sağlık hizmetlerine daha kolay erişebilirler ve bu durum da yaşam kalitesini olumlu yönde etkiler (Marmot, 2005).

2.2.3. Toplumsal Refah

Yaşam kalitesi, bireylerin genel refah düzeyini belirleyen çok boyutlu bir kavramdır ve toplumsal refah bu kavramın önemli bir bileşenidir. Toplumsal refah, bireylerin yaşam kalitesini belirleyen ekonomik, sosyal ve kültürel faktörleri içerir. Toplumsal refah, bireylerin ve toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel olarak iyi durumda olmalarını ifade eder. Esping-Andersen (1990), toplumsal refahı, sosyal güvenlik sistemleri ve sosyal politikalar aracılığıyla bireylerin yaşam standartlarının korunması olarak tanımlar. Bu kavram, sosyal eşitlik ve adaletin sağlanması açısından önemlidir (Wilkinson ve Pickett, 2009).

Sosyal refah, bireylerin toplumsal katılımı ve sosyal hizmetlere erişimini içerir. Rawls (1971), sosyal adaletin sağlanmasının toplumsal refahın temel bileşenlerinden biri olduğunu belirtmiştir. Sosyal refahın yüksek olduğu toplumlarda, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere erişim daha adil bir şekilde dağıtılır (Marmot, 2005). Sağlık hizmetlerine erişim, toplumsal refahın önemli bir bileşenidir. Starfield (1998), sağlık hizmetlerinin eşit bir şekilde dağıtılmasının toplumsal refahı artırdığını belirtmiştir. Sağlık hizmetlerine kolay erişim, bireylerin genel sağlık durumunu iyileştirir ve yaşam kalitesini artırır (Gulliford vd., 2002).

Eğitim, toplumsal refahın temel taşlarından biridir. Psacharopoulos ve Patrinos (2004), eğitim düzeyinin yükseltilmesinin bireylerin ekonomik ve sosyal refahını artırdığını belirtmiştir. Eğitim, bireylerin işgücü piyasasına daha iyi entegrasyonunu sağlar ve yaşam standartlarını yükseltir. Toplumsal eşitsizlikler, toplumsal refahın adil dağılımını engeller (Barro, 2001). Wilkinson ve Pickett (2009), gelir eşitsizliklerinin toplumsal refahı olumsuz etkilediğini ve yaşam kalitesini düşürdüğünü belirtmişlerdir. Eşitsizliklerin azaltılması, genel yaşam kalitesini artırmak için önemlidir (Stiglitz, 2012).

Sosyal güvenlik sistemleri, toplumsal refahın sağlanmasında kritik bir rol oynar. Barr (1998), sosyal güvenlik sistemlerinin bireylerin ekonomik güvencesini sağladığını ve bu durumun yaşam memnuniyetini artırdığını belirtmiştir. İşsizlik sigortası, emeklilik maaşları ve sağlık sigortası gibi sosyal güvenlik önlemleri, bireylerin geleceğe daha güvenle bakmasını sağlar (Esping-Andersen, 1990).

2.2.4. İçsel Refah

İçsel refah, bireylerin yaşam kalitesinin önemli bir bileşenidir ve genel mutluluk, huzur ve tatmin duygularını içerir. İçsel refah, bireylerin psikolojik ve duygusal sağlığını, manevi tatminini ve kişisel gelişimini kapsar. İçsel refah, bireylerin içsel deneyimlerinin kalitesini ve yaşamdan aldığı tatmini ifade eder. İçsel refahı altı boyutta tanımlanmıştır: özerklik, çevresel hâkimiyet, kişisel gelişim, pozitif ilişkiler, yaşam amacı ve kendini kabul. Bu boyutlar, bireylerin içsel refah düzeyini belirler ve yaşam kalitesine katkıda bulunur (Ryff, 1989).

Keyes (2002), psikolojik sağlığın bireylerin genel refahını ve yaşam kalitesini belirleyen önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Psikolojik sağlık, içsel refahın temel bileşenlerinden biridir. Psikolojik sağlığın yüksek olduğu bireyler, daha yüksek içsel refaha ve dolayısıyla daha yüksek yaşam kalitesine sahiptir. Manevi tatmin, bireylerin yaşamlarına anlam katma ve içsel huzur bulma sürecidir. Emmons (1999), manevi tatminin bireylerin içsel refahını artırdığını ve genel mutluluk düzeyini yükselttiğini vurgulamıştır. Manevi tatmin, bireylerin yaşamlarına derinlik ve anlam katarken, yaşam kalitesini de artırır.

Kişisel gelişim, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirme ve kendilerini sürekli olarak geliştirme sürecidir. Deci ve Ryan (2000), kişisel gelişimin bireylerin içsel refahını artırdığını ve yaşamdan daha fazla tatmin almalarını sağladığını belirtmişlerdir. Kişisel gelişim, bireylerin yaşam kalitesine önemli bir katkı sağlar. Pozitif ilişkiler, bireylerin sosyal destek sistemlerini ve duygusal bağlarını güçlendirir. Reis ve Gable (2003), pozitif ilişkilerin

bireylerin içsel refahını artırdığını ve genel yaşam memnuniyetini yükselttiğini belirtmişlerdir. Güçlü sosyal bağlar, bireylerin içsel huzur ve mutluluk seviyelerini artırır.

Özerklik, bireylerin kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olma ve bağımsız kararlar verebilme yeteneğidir. Chirkov ve Ryan (2001), özerkliğin bireylerin içsel refahını artırdığını ve yaşam kalitesine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Özerklik, bireylerin kendilerini daha yetkin ve tatmin olmuş hissetmelerini sağlar. Yaşam amacı, bireylerin yaşamlarına yön veren hedefler ve anlamlar bütünüdür. Steger vd. (2006), yaşam amacının bireylerin içsel refahını artırdığını ve genel mutluluk düzeyini yükselttiğini belirtmişlerdir. Yaşam amacı, bireylerin günlük yaşamlarına anlam ve yön katarken, yaşam kalitesini de artırır.

2.3. Turizm Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü

Turizm sektörü, müşteri memnuniyetine dayalı bir endüstri olup, hizmet kalitesi işletmelerin başarısı için kritik öneme sahiptir. Hizmet kalitesinin etkin ölçümü, müşteri beklentilerini karşılamak ve sektörde rekabet avantajı elde etmek için gereklidir (Ali vd., 2016). Yapılan araştırmalar, hizmet kalitesinin farklı boyutlarını vurgulamaktadır. Lee ve Cheng (2014), hizmet kalitesinin fiziksel çevre, etkileşim kalitesi ve sonuç kalitesi gibi unsurları içerdiğini belirtmişlerdir. Bu boyutlar, müşteri memnuniyetinin ve sadakatının belirleyicisi olarak kabul edilmektedir.

Dijital teknolojiler, hizmet kalitesinin ölçülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Online anketler ve mobil uygulamalar, müşteri geri bildirimlerini toplamada ve analiz etmede etkili araçlar olarak kullanılmaktadır (Law vd., 2015). Bu teknolojiler, hizmet kalitesinin sürekli olarak izlenmesini ve iyileştirilmesini sağlamaktadır. Müşteri deneyimi yönetimi, hizmet kalitesinin ölçülmesinde ve artırılmasında önemli bir kavramdır. Kim ve Lee (2012), müşteri deneyimi yönetiminin, müşteri memnuniyeti ve sadakatini artırarak hizmet kalitesini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu yaklaşım, bütüncül bir hizmet değerlendirmesi sağlar.

Kültürel farklılıklar, hizmet kalitesi algılarını etkileyebilir. Tsang ve Ap (2015), uluslararası turizmde kültürel duyarlılığın ve yerel beklentilere uygun hizmet sunumunun, müşteri memnuniyetini artırmada kritik olduğunu belirtmişlerdir. Kültürel faktörler, hizmet kalitesinin ölçülmesinde dikkate alınmalıdır. Çalışanların eğitimi ve gelişimi, hizmet kalitesinin artırılmasında hayati öneme sahiptir. Chan ve Wan (2012), çalışanların sürekli eğitimi ve motivasyonunun, müşteri hizmetlerinde mükemmellik sağladığını ve hizmet kalitesini artırdığını vurgulamışlardır. Eğitim programları, müşteri memnuniyetini doğrudan etkiler.

Çevresel sürdürülebilirlik uygulamaları, hizmet kalitesinin bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Martínez vd. (2013), çevresel sürdürülebilirlik politikalarının müşteri algısını ve memnuniyetini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Sürdürülebilir uygulamalar, turizm sektöründe rekabet avantajı sağlar. Yüksek hizmet kalitesi, müşteri sadakatini doğrudan etkiler. Wang ve Chen (2012), müşteri sadakatinin, işletmelerin uzun vadeli başarısı için kritik olduğunu ve hizmet kalitesinin bu sadakati artırmada önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Müşteri sadakati, tekrarlayan ziyaretler ve olumlu geri bildirimlerle ilişkilidir.

SERVQUAL (Service Quality) modeli, hizmet kalitesini güvenilirlik, güvence, somutluk, empati ve tepkisellik boyutlarında ölçen yaygın bir araçtır (Hu vd., 2011). Bu model, turizm sektöründe hala yaygın olarak kullanılmakta olup, otel, restoran ve seyahat acenteleri gibi çeşitli işletmelerde hizmet kalitesinin değerlendirilmesinde etkili olmuştur.

Turizm sektöründe hizmet kalitesinin ölçülmesi, müşteri memnuniyetinin sağlanması ve rekabet avantajının elde edilmesi için kritik öneme sahiptir. SERVQUAL modeli ve diğer modern yaklaşımlar, hizmet kalitesinin farklı boyutlarını değerlendirmede etkilidir. Teknolojik gelişmeler, müşteri deneyimi yönetimi, kültürel duyarlılık, çalışan eğitimi ve çevresel sürdürülebilirlik, hizmet kalitesinin artırılmasında önemli faktörlerdir. Gelecekteki araştırmalar, bu alanlardaki gelişmeleri izlemeye devam etmeli ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesine yönelik yeni stratejiler geliştirmelidir.

2.4. Yaşam Kalitesi ve Turizm İlişkisi

Yaşam kalitesi, bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal refahını ifade eden çok boyutlu bir kavramdır. Turizm, bireylerin yaşam kalitesini çeşitli yollarla etkileyebilir (Kim vd., 2020). Turizm faaliyetleri, yerel toplulukların sosyal yapısını ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyebilir. Bae ve Patterson (2021), turizmin yerel halkın sosyal etkileşimlerini artırdığını ve toplumsal bağlılığı güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Bu sosyal etkileşimler, bireylerin genel yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyebilir.

Turizm, ekonomik büyüme ve kalkınma için önemli bir araçtır. Özellikle gelişmekte olan bölgelerde, turizm gelirleri yerel ekonomiyi canlandırabilir ve yaşam standartlarını yükseltebilir (Alrwajfah vd., 2021). Ekonomik refah, bireylerin genel yaşam kalitesini iyileştiren kritik bir faktördür. Turizmin çevresel etkileri, yaşam kalitesini olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilir. Duran ve Özgür (2021), sürdürülebilir turizm uygulamalarının çevresel koruma ve yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkileri olduğunu vurgulamışlardır. Ancak, aşırı turistik faaliyet ve çevre kirliliği, yaşam kalitesini düşürebilir.

Turizm, bireylerin psikolojik refahını artırabilir. Seyahat ve tatil, stres seviyelerini azaltabilir ve genel mutluluğu artırabilir. Psikolojik refah, yaşam kalitesinin önemli bir bileşenidir ve turizm bu alanda önemli katkılar sağlayabilir. Turizm, kültürel zenginliği ve çeşitliliği teşvik eder. Yerel kültürlerin tanıtılması ve korunması hem turistler hem de yerel halk için kültürel bir zenginlik sağlar. Bu kültürel etkileşimler, bireylerin yaşam kalitesine olumlu katkıda bulunabilir (Smith ve Robinson, 2020).

Turizm, sağlık ve refah üzerinde doğrudan etkilere sahiptir. Sağlık turizmi, bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini artırarak yaşam kalitesini iyileştirebilir (Han vd., 2021). Ayrıca, fiziksel aktiviteler ve doğa ile etkileşim, genel sağlık ve refahı artırabilir. Turizm, toplumsal dayanışmayı ve birlikte çalışma ruhunu güçlendirebilir. Özellikle topluluk temelli turizm, yerel halkın bir araya gelerek ortak amaçlar doğrultusunda çalışmasını teşvik eder (Wang ve Hung, 2021). Bu dayanışma, toplulukların yaşam kalitesini iyileştirebilir.

Turist memnuniyeti, yaşam kalitesi ile yakından ilişkilidir. Memnun turistler, seyahat deneyimlerinden daha fazla tatmin sağlar ve bu tatmin, genel yaşam kalitelerini artırabilir. Aynı şekilde, yüksek yaşam kalitesi sunan destinasyonlar, turistler için daha çekici hale gelir. Turizm ve yaşam kalitesi arasındaki ilişki, çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Turizm faaliyetleri, ekonomik, sosyal, çevresel, kültürel ve psikolojik boyutlarda yaşam kalitesini çeşitli şekillerde etkileyebilir. Yapılan araştırmalar, turizmin yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamakta, ancak sürdürülebilir turizm uygulamalarının önemini de ortaya koymaktadır (Lee ve Xue, 2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA VE METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizm hem bireylerin yaşam kalitesine hem de toplumların ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğine önemli katkılar sağlayan çok boyutlu bir sektör olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, “Turizme Bağlı Yaşam Kalitesinin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Üzerine Etkisi” konulu araştırmanın amacı, turizm faaliyetlerinden elde edilen bireysel ve toplumsal faydaların sürdürülebilir turizm uygulamalarını desteklemede nasıl bir rol oynadığını ortaya koymaktır. Araştırma, bireylerin yaşam kalitesindeki artışın, sürdürülebilir turizmi benimseme ve destekleme düzeylerini nasıl etkilediğini incelemeyi hedeflemektedir.

Sürdürülebilir turizm, çevresel kaynakların korunması, yerel halkın sosyo-kültürel dokusunun korunması ve ekonomik faydaların adil dağılımını sağlayarak gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, yaşam kalitesi ve turizm arasındaki ilişkinin incelenmesi, bireylerin turizm faaliyetlerinden elde ettikleri tatminin, çevresel ve sosyal duyarlılıklarını nasıl artırdığına ışık tutacaktır. Araştırma, bireylerin yaşam kalitesindeki artışın sürdürülebilir turizm uygulamalarına olan katkılarını ölçerek, bu konuda stratejik planlama süreçlerine rehberlik edebilecek önemli veriler sunacaktır.

Turizm sektöründe sürdürülebilirliği sağlamak, yalnızca destinasyon yönetimi açısından değil, aynı zamanda yerel halkın refahı, turistlerin memnuniyeti ve çevrenin korunması açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, araştırmanın sonuçları hem politikacılar hem de sektör temsilcileri için değerli bilgiler sağlayabilir. Özellikle, yerel halkın yaşam kalitesini artırmaya yönelik girişimlerin, onların sürdürülebilir turizmi destekleme davranışlarını nasıl şekillendirdiği üzerine yapılacak analizler, destinasyon yönetiminde uygulanabilecek yenilikçi yaklaşımları ortaya koyabilir.

Bu araştırma, mevcut literatürdeki boşlukları doldurarak, turizmle yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin sürdürülebilirlik bağlamındaki etkilerini sistematik bir şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Ayrıca, bireylerin turizme bağlı yaşam kalitesini nasıl algıladıklarını ve bunun sürdürülebilir turizmi destekleme konusundaki motivasyonlarını nasıl etkilediğini analiz ederek, sektöre hem teorik hem de pratik katkılar sunmayı hedeflemektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma, hem sürdürülebilir turizmin gelişimi için yol gösterici bir kaynak hem de bireylerin yaşam kalitesi perspektifinden turizm politikalarının

değerlendirilmesine olanak tanıyacak kapsamlı bir analiz sunacaktır. Böylelikle, sürdürülebilir turizmin geleceğine dair yenilikçi ve çözüm odaklı yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlanacaktır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada sayısal özellikte veriler kullanılmış olup, araştırmadan ortaya konulacak sonuçların mümkün olduğu kadar genel yargılar oluşturmada faydalı olabilmesi amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniğinin uygulanması tercih edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de turizm faaliyetinde bulunan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Alanya ile çevresinde yaşayan ve turizm faaliyetlerinde bulunan 410 katılımcıdan oluşmaktadır.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada ortaya konulan hipotezler aşağıdaki gibidir

H₁: Turizme bağlı yaşam kalitesi unsurları ile sürdürülebilir turizm faaliyetleri arasında bir ilişki vardır.

H₂: Sürdürülebilir turizm ve yaşam kalitesi algısı yerel halkın demografik özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

3.5. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Anket tekniğinin tercih edildiği araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu çevrimiçi ortamlar olan elektronik posta, sosyal medya vb. kanallar aracılığıyla katılımcılar ile paylaşarak geçerli yanıt alınan 410 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesini amaçlayan ilk bölümde ilgili verileri elde etmeye yönelik 10 soru yer almaktadır. Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi ölçeğinin yer aldığı ikinci bölümde ise “turizmin etkileri, yaşam kalitesi, yaşam memnuniyeti ve turizmin gelişiminin desteklenmesi” olmak üzere 4 alt boyuttan oluşan 31 soru bulunmaktadır. İlgili ölçek Keleş (2021) tarafından gerçekleştirilmiş olan “*Turizmin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi, Memnuniyeti ve Turizme Desteği Üzerindeki Etkileri: Manavgat Örneği*” isimli doktora tezi çalışmasından alınmıştır. Anketin üçüncü ve son bölümünde ise Sürdürülebilir Turizm ölçeğini oluşturan “çevresel sürdürülebilirlik, uzun dönem planlama,

algılanan ekonomik yararlar, ziyaretçi memnuniyeti sağlama, toplum katılımını maksimize etme, algılanan sosyal maliyetler ve toplum merkezli yönetim” olmak üzere 7 alt boyuttan oluşan 23 soru bulunmaktadır. Bu ölçek ise Ayazlar (2017) tarafından gerçekleştirilen “*Sürdürülebilir Turizm Tutum Ölçeğinin (Sus-Tas) Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması*” isimli çalışmadan alınmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS 20.0 istatistiksel analiz programı kullanılmış ve Güvenilirlik Analizi (Cronbach’s Alpha), Frekans Analizleri, Tanımlayıcı Testler, Normallik Dağılımı Analizi (Skewness-Kurtosis) Testleri, Fark Testleri (One-Way ANOVA), t-Test ve Korelasyon Analizleri gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Araştırma Ölçeğinin Geçerlilik Güvenilirlik Değerlerine Yönelik Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeklere ve bu ölçeklerin alt boyutlarına yönelik gerçekleştirilen güvenilirlik analizi sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Tablo 4.1.).

Tablo 4.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Güvenilirlik Analizi Değerleri

Ölçek Adı	Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	0,941	31
Turizmin Etkileri	0,900	14
Yaşam Kalitesi	0,847	5
Yaşam Yeri Memnuniyeti	0,896	4
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	0,841	8
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	0,944	23
Çevresel Sürdürülebilirlik	0,934	5
Uzun Dönem Planlama	0,897	4
Algılanan Ekonomik Yararlar	0,820	4
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	0,826	3
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	0,820	3
Algılanan Sosyal Maliyetler	0,820	2
Toplum Merkezli Yönetim	0,843	2

Alfa kat sayısı doğrultusunda ölçeğin güvenilirliğini şu şekilde ifade etmek mümkündür (Yıldız ve Uzunsakal, 2018: 19):

$0 < \alpha < 0.40$ ise güvenilir değil,

$0.40 < \alpha < 0.60$ ise düşük güvenilirlik,

$0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilir,

$0.80 < \alpha < 1.00$ ise yüksek güvenilirliğe sahiptir

Bu bilgiler ışığında araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının tamamının yüksek güvenilirliğe sahip olduğu saptanmıştır.

4.2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların sosyodemografik özellikleri aşağıdaki tabloda (Tablo 4.2.) yer almaktadır.

Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Variable	Variable Alternatives	n	Valid Percent (%)
Cinsiyet	Erkek	216	52,7
	Kadın	194	47,3
Yaş	18-24	201	49,0
	25-34	87	21,2
	35-44	65	15,9
	45-54	40	9,8
	55 ve Üzeri	17	4,1
Medeni Durum	Evli	105	25,6
	Bekâr	305	74,4
Eğitim Seviyesi	İlköğretim	18	4,4
	Lise	312	76,1
	Üniversite ve üzeri	80	19,5
Çalışma Süresi	1 Yıdan Az	147	35,9
	1-3 Yıl	82	20,0
	4-6 Yıl	58	14,1
	7-9 Yıl	43	10,5
	10 Yıl ve üzeri	80	19,5
Meslek	Kamu Personeli	41	10,0
	Serbest Meslek	22	5,4
	Özel Sektör	159	38,8
	Öğrenci	168	41,0
	Emekli veya Çalışmıyorum	20	4,9
Gelir Durumu	17.000TL veya daha az	41	10,0
	17.001 TL- 20.000 TL	74	18,0
	20.001 TL- 25.000 TL	123	30,0
	25.001 ve üzeri	172	42,0
Alanya'da Yaşama Süresi	5 Yıdan az	68	16,6
	5-10 Yıl	81	19,8
	11-15 Yıl	134	32,7
	16-20 Yıl	36	8,8
	21-25 Yıl	32	7,8
	26 Yıl ve üzeri	59	14,4
Yaşanan Yerin Turizm Merkezine Uzaklığı	0-5 km (Çok Yakın)	222	54,1
	6-10 km (Yakın)	119	29,0
	11-20 km (Orta Uzaklık)	44	10,7
	21-30 km (Uzak)	12	2,9
	31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	3,2
Turizm ile İlişki Düzeyi	Yüksek	202	49,3
	Orta	171	41,7
	Düşük	37	9,0
TOPLAM		232	100

Tablo 4.2.'de bulunan araştırmanın katılımcılarının demografik özelliklerine dair bulgular incelendiğinde katılımcıların %52.7'sinin erkek, %47.3'ünün ise kadın olduğu, yaş gruplarına göre ise ilk sırada 18-24 yaş aralığındaki bireylerin (%49), ikinci sırada ise 25-34 yaş aralığındaki bireylerin (%21.2) yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların %25.6'sı evli, %74.4'ü bekârdır. Eğitim durumları incelendiğinde büyük çoğunluğun lise mezunu olduğu (%76.1) bu alanda ikinci sırada ise üniversite mezunu ve üzeri eğitim seviyesine sahip katılımcıların (%19.5) bulunduğu saptanmıştır.

Katılımcıların %41'i öğrenci iken bu kategoride ikinci sırayı özel sektör çalışanları (%38.8) almaktadır. Çalışma süreleri incelendiğinde ise %35.9'luk bir kesimin 1 yıldan az

çalışma süresine sahip olduğu görülmektedir. Gelir durumları incelendiğinde ise ilk sırayı 25.001 TL ve üzeri gelire sahip bireylerin aldığı (%42.0) saptanmıştır. Katılımcıların Alanya’da yaşama süreleri dikkate alındığı çoğunluğun 11-15 yıl arası bir süredir (%32.7) Alanya’da yaşadığı, %54.1’lik bir katılımcı grubunun yaşadığı yerin bir turizm merkeze çok yakın konumda olduğu ve katılımcıların %49.3 ile büyük bir kısmının turizm ile yüksek ilişki düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

4.3. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Yönelik Bulgular

Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek ifadelerine yönelik tanımlayıcı analiz sonuçları Tablo 4.3.’te yer almaktadır.

Tablo 4.3. Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi ve Alt Ölçek İfadelerinin Tanımlayıcı Analiz Bulguları

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Minimum	Maksimum	Ortalama± Std. Sapma
Turizmin Etkileri				
İfade 1	410	1	5	4,10±1,056
İfade 2	410	1	5	4,13±0,873
İfade 3	410	1	5	3,98±0,984
İfade 4	410	1	5	4,08±1,009
İfade 5	410	1	5	3,91±1,010
İfade 6	410	1	5	3,73±1,207
İfade 7	410	1	5	3,80±1,235
İfade 8	410	1	5	3,70±1,106
İfade 9	410	1	5	3,76±1,040
İfade 10	410	1	5	3,91±1,025
İfade 11	410	1	5	3,58±1,140
İfade 12	410	1	5	3,70±1,165
İfade 13	410	1	5	3,89±1,116
İfade 14	410	1	5	4,03±1,156
Yaşam Kalitesi				
İfade 15	410	1	5	3,34±1,097
İfade 16	410	1	5	3,44±1,175
İfade 17	410	1	5	3,58±1,170
İfade 18	410	1	5	3,73±1,057
İfade 19	410	1	5	3,45±1,180
Yaşam Yeri Memnuniyeti				
İfade 20	410	1	5	3,69±1,103
İfade 21	410	1	5	3,77±1,122
İfade 22	410	1	5	3,62±1,156
İfade 23	410	1	5	3,68±1,156
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi				
İfade 24	410	1	5	3,86±1,076
İfade 25	410	1	5	3,58±1,006
İfade 26	410	1	5	3,93±1,003
İfade 27	410	1	5	3,83±1,036
İfade 28	410	1	5	3,64±0,921
İfade 29	410	1	5	3,57±1,199
İfade 30	410	1	5	3,87±0,957
İfade 31	410	1	5	3,98±1,092

Tablo 4.3.'te yer alan Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve alt boyutlarına verilen yanıt ortalamaları incelendiğinde ilgili yanıt ortalamalarının genel olarak ölçeğin pozitif tarafında kaldığı görülmektedir. Bu nedenle genel olarak katılımcıların turizme bağlı yaşam kalitesi algılarının olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin turizmin etkileri alt boyutunda turizm gelirlerinin yerel işletmeler ve yönetimler için gelir kaynağı oluşturduğu ($\bar{X}=4,13\pm0,0873$) ve turizmin yeni iş olanakları sağladığı ($\bar{X}=4,10\pm1,056$) düşünülmektedir.

Yaşam kalitesi alt boyutu incelendiğinde turizm sayesinde yaşam kalitesinin iyileştiğine inanıldığı ($\bar{X}=3,73\pm1,057$) ve katılımcıların genel olarak hayatlarından memnun oldukları ($\bar{X}=3,58\pm1,170$) görülmektedir. Yaşam yeri memnuniyeti alt boyutu açısından ise genel olarak yaşanan yere yönelik güçlü bir bağlılık duygusu hissedildiğini söylemek mümkündür ($\bar{X}=3,77\pm1,122$). Turizmin gelişmesinin desteklenmesi alt boyutunda ise bölgeye daha fazla turist çekecek yeni turizm faaliyetlerinin desteklendiği ($\bar{X}=3,98\pm1,092$), turizmin toplum için önemli bir ekonomik rol oynamaya devam edeceğinin düşünüldüğü ($\bar{X}=3,93\pm1,003$) söylenebilir.

Aşağıdaki tabloda (Tablo 4.4.) Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek ifadelerine yönelik tanımlayıcı analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.4. Sürdürülebilir Turizm ve Alt Ölçek İfadelerinin Tanımlayıcı Analiz Bulguları

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Minimum	Maksimum	Ortalama± Std. Sapma
Çevresel Sürdürülebilirlik				
İfade 1	410	1	5	4,23±1,164
İfade 2	410	1	5	4,30±0,998
İfade 3	410	1	5	4,22±1,011
İfade 4	410	1	5	4,25±1,034
İfade 5	410	1	5	4,20±1,008
Uzun Dönem Planlama				
İfade 6	410	1	5	3,95±1,067
İfade 7	410	1	5	3,98±0,950
İfade 8	410	1	5	4,08±0,905
İfade 9	410	1	5	4,08±1,053
Algılanan Ekonomik Yararlar				
İfade 10	410	1	5	3,76±1,007
İfade 11	410	1	5	3,92±0,968
İfade 12	410	1	5	3,83±1,019
İfade 13	410	1	5	3,88±1,111
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama				
İfade 14	410	1	5	4,06±1,051
İfade 15	410	1	5	4,10±0,972
İfade 16	410	1	5	4,02±1,046
Toplum Katılımını Maksimize Etmek				
İfade 17	410	1	5	3,39±1,290
İfade 18	410	1	5	3,59±1,066
İfade 19	410	1	5	3,83±0,977
Algılanan Sosyal Maliyetler				
İfade 20	410	1	5	3,97±1,122
İfade 21	410	1	5	3,83±1,067
Toplum Merkezli Yönetim				
İfade 22	410	1	5	3,78±1,039
İfade 23	410	1	5	4,10±1,122

Benzer şekilde Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve alt boyutları açısından da olumlu bir yaklaşımın olduğu görülmektedir. Örneğin çevresel sürdürülebilirlik alt boyutunda turizmin çevreyi koruması gerekliliğine yönelik bir algının olduğu ($\bar{X}=4,30\pm0,998$), toplum çevresinin şu anda ve gelecekte de korunmasının gerekliliğine inanıldığını ($\bar{X}=4,25\pm1,034$) söylemek mümkündür. Uzun dönem planlama alt boyutunda ise turizm endüstrisinin gelecek için planlanması gerektiği ($\bar{X}=4,08\pm1,053$) ve turizm gelişim planlarının sürekli güncellenmesinin gerektiği ($\bar{X}=4,08\pm0,905$) düşünülmektedir.

Algılanan ekonomik yararlar alt boyutu incelendiğinde turizmin yerel ürünler için yeni pazarlar oluşturduğuna inanıldığı ($\bar{X}=3,92\pm0,968$) ve turizmin yerel hükümetin vergi gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturduğunun düşünüldüğü ($\bar{X}=3,88\pm1,019$) görülmektedir. Ziyaretçi memnuniyeti sağlama alt boyutu açısından ise turizm endüstrisinin ziyaretçilerine iyi kalitede turistik deneyimler sunması gerektiğinin düşünüldüğü ($\bar{X}=4,10\pm1,972$) ve turistik işletmelerin ziyaretçilerinin memnuniyetine yönelik sorumluluk alması gerektiğine inanıldığı ($\bar{X}=4,06\pm1,051$) görülmektedir.

Toplumsal katılımın maksimize edilmesi alt boyutunda bölge halkının turizmin geliştirilmesi ile ilgili konularda yönetime dâhil edilmesinin gerekliliğine inanıldığını söylemek mümkündür ($\bar{X}=3,83\pm0,977$). Algılanan sosyal maliyetler açısından ise katılımcıların turizm nedeniyle yaşadıkları yerin kalabalıklaştığını düşündükleri görülmektedir ($\bar{X}=3,97\pm1,122$). Toplum merkezli yönetim alt boyutu açısından ise dikkat çeken bir bulgu da bölgede yaşayanların turizmin faydalarından eşit şekilde faydalanabilmesinin gerektiğinin düşünülüyor oluşudur ($\bar{X}=4,10\pm1,122$).

4.4. Fark Analizi Bulguları

Ana kitle dağılımının normal dağılım gösterip göstermediği bağımsız değişkenler üzerinden gerçekleştirilecek fark analizlerinde parametrik veya parametrik olmayan testlerin tercih edilmesi noktasında önemlidir. Ana kitle dağılımının bilinmediği durumlarda Merkezi Limit Teoremi kullanılarak bu konuda karar verilebilir. Bu teoreme göre $n=30$ örneklem büyüklüğü açısından dağılım normal dağılıma yaklaşır. Buna göre 30 ya da daha büyük rastlantısal örnekler için ortalamaların normal dağılım gösterdiği varsayılabilir (Tütek ve Gümüşoğlu, 2000: 110-112).

Araştırmanın örnekleme yönelik gerçekleştirilen frekans analizleri bulgularına göre yaş ($n_{55 \text{ ve üzeri}}=17$), meslek ($n_{\text{serbest meslek}}=22$; $n_{\text{emekli veya çalışmıyorum}}=20$), yaşanan yerin turizm merkezine uzaklığı ($n_{\text{uzak}}=12$; $n_{\text{çok uzak}}=13$) değişken alternatiflerinin 30'dan küçük değerlere sahip olması nedeniyle bu değişkenlere yönelik Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık)

değerleri incelenerek normal dağılım gösterip göstermedikleri değerlendirilmiştir. George ve Mallery (2010) Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -2,00 ve +2,00 aralığında değerler alması halinde ilgili dağılımın normal dağılım olarak kabul edilebileceğini belirtmektedir.

Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik normallik dağılım analiz sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Tablo 4.5.).

Tablo 4.5. Katılımcıların İlgili Demografik Özelliklerinin Normal Dağılım Durumları

Değişken Adı	Değişken Alternatifleri	Skewness (Basıklık) Değeri	Kurtosis (Çarpıklık) Değeri
Yaş	18-24	-0,497	0,235
	25-34	-1,536	1,236
	35-44	-1,778	1,950
	45-54	0,410	0,822
	55 ve Üzeri	-1,533	1,511
Meslek	Kamu Personeli	-0,695	0,195
	Serbest Meslek	0,299	-1,143
	Özel Sektör	-1,612	1,120
	Öğrenci	-0,438	0,140
	Emekli veya Çalışmıyorum	-0,049	1,447
Yaşanan Yerin Turizm Merkezine Uzaklığı	0-5 km (Çok Yakın)	-0,846	1,391
	6-10 km (Yakın)	-1,994	1,764
	11-20 km (Orta Uzaklık)	-0,181	-1,005
	21-30 km (Uzak)	-1,675	1,451
	31 km ve üzeri (Çok Uzak)	-0,106	-1,877

Gerçekleştirilen normallik analizinin sonuçları incelendiğinde ilgili demografik özelliklere ait Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -2 ve +2 arasında dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bu sonuca göre bu değişkenlere yönelik yapılacak ilgili testlerin parametrik özellikte testler olmasına (One-Way ANOVA) karar verilmiştir.

4.4.1. Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ile İlgili Fark Analizi Bulguları

Katılımcıların cinsiyetlerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait t-Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.6.'da yer almaktadır.

Tablo 4.6. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)

		Levene's Test		t-test		Sig. (2-tailed)	Cinsiyet	Ortalama± Std. Sapma.
		F	Sig.	t	df			
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM	Varsayılan Eşit Varyans	5,880	0,016	2,084	406	0,038	Erkek	92,94±14,298
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,057	364,495	0,04	Kadın	89,61±17,930
Çevresel Sürdürülebilirlik	Varsayılan Eşit Varyans	2,772	0,097	0,624	408	0,533	Erkek	7,86±1,866
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,619	382,559	0,536	Kadın	7,73±2,174
Uzun Dönem Planlama	Varsayılan Eşit Varyans	0,183	0,669	1,137	406	0,256	Erkek	16,27±3,404
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,134	395,167	0,257	Kadın	15,88±3,570
Algılanan Ekonomik Yararlar	Varsayılan Eşit Varyans	4,479	0,035	,976	408	0,330	Erkek	15,54±3,059
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,968	381,891	0,334	Kadın	15,22±3,577
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	Varsayılan Eşit Varyans	0,843	0,359	3,666	408	0,000	Erkek	12,63±2,505
	Varsayılmayan Eşit Varyans			3,650	394,223	0,000	Kadın	11,68±2,713
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	Varsayılan Eşit Varyans	0,126	0,722	2,705	408	0,007	Erkek	11,17±2,822
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,702	400,846	0,007	Kadın	10,40±2,896
Algılanan Sosyal Maliyetler	Varsayılan Eşit Varyans	2,772	0,097	0,624	408	0,533	Erkek	7,86±1,866
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,619	382,559	0,536	Kadın	7,73±2,174
Toplum Merkezli Yönetim	Varsayılan Eşit Varyans	0,013	0,909	0,607	408	0,544	Erkek	7,94±2,070
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,609	407,127	0,543	Kadın	7,81±1,947

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel sürdürülebilir turizm algısı üzerinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p=0,04\leq 0,05$), yanıt ortalamaları açısından ise erkeklerin kadınlara göre daha yüksek sürdürülebilir turizm algısına sahip olduğu saptanmıştır ($\bar{X}=92,94\pm 14,298$). Ayrıca ziyaretçi memnuniyeti sağlama alt boyutu ($p=0,00\leq 0,05$) ve toplum katılımını maksimize etme alt boyutu ($p=0,007\leq 0,05$)

üzerinde de cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir. Her iki alt boyut için de erkeklerin yanıt ortalamalarının kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($\bar{X}=12,63\pm2,505$; ($\bar{X}=11,17\pm2,822$).

Katılımcıların medeni durumlarına göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait t-Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.7.'de yer almaktadır.

Tablo 4.7. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)

		Levene's Test		t-test			Medeni Durum	Ortalama± Std. Sapma.
		F	Sig.	T	df	Sig. (2-tailed)		
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	Varsayılan Eşit Varyans	1,454	0,229	0,874	406	0,383	Evli	92,56±16,432
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,865	177,855	0,388	Bekâr	90,96±16,092
Çevresel Sürdürülebilirlik	Varsayılan Eşit Varyans	0,056	0,813	-1,447	408	0,149	Evli	7,55±1,990
	Varsayılmayan Eşit Varyans			-1,458	183,054	0,147	Bekâr	7,88±2,021
Uzun Dönem Planlama	Varsayılan Eşit Varyans	0,898	,344	2,278	406	0,023	Evli	16,75±3,447
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,287	182,288	0,023	Bekâr	15,86± 3,473
Algılanan Ekonomik Yararlar	Varsayılan Eşit Varyans	0,091	0,763	2,196	408	0,029	Evli	16,00±3,481
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,119	169,860	0,036	Bekâr	15,18±3,234
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	Varsayılan Eşit Varyans	0,363	0,547	-0,201	408	0,841	Evli	12,13±2,653
	Varsayılmayan Eşit Varyans			-0,200	180,151	0,841	Bekâr	12,19±2,645
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	Varsayılan Eşit Varyans	0,125	0,724	0,098	408	0,922	Evli	10,83±2,982
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,095	173,691	0,924	Bekâr	10,80±2,848
Algılanan Sosyal Maliyetler	Varsayılan Eşit Varyans	0,056	0,813	-1,447	408	0,149	Evli	7,65±1,790
	Varsayılmayan Eşit Varyans			-1,458	183,054	0,147	Bekâr	7,28±2,421
Toplum Merkezli Yönetim	Varsayılan Eşit Varyans	0,075	0,785	-1,024	408	0,307	Evli	7,70±2,024
	Varsayılmayan Eşit Varyans			-1,020	179,288	0,309	Bekâr	7,94±2,006

Katılımcıların medeni durum değişkenine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde uzun dönem planlama alt boyutu ($p=0,023\leq0,05$) ve algılanan ekonomik yararlar alt boyutu ($p=0,029\leq0,05$) üzerinde de medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir. Her iki alt boyut için de evli katılımcıların yanıt ortalamalarının bekârlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($\bar{X}=16,75\pm3,447$; ($\bar{X}=16,00\pm3,481$).

Katılımcıların yaşlarına göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.8.'de yer almaktadır.

Tablo 4.8. Katılımcıların Yaşlarına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	89,42±15,659	4 403 407	5,824	0,000
25-34	87	94,78±13,562			
35-44	65	90,77±19,783			
45-54	40	98,95±8,048			
55 Yaş ve Üzeri	17	81,29±23,353			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	7,74±2,122	4 403 407	2,406	0,049
25-34	87	8,28±1,500			
35-44	65	7,69±2,249			
45-54	40	7,63±1,750			
55 Yaş ve Üzeri	17	6,82±2,325			
Uzun Dönem Planlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	15,69±3,280	4 403 407	4,106	0,003
25-34	87	16,21±3,701			
35-44	65	16,11±3,721			
45-54	40	18,05±1,709			
55 Yaş ve Üzeri	17	15,47±5,234			
Algılanan Ekonomik Yararlar	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	14,75±3,064	4 403 407	8,879	0,000
25-34	87	16,08±2,962			
35-44	65	15,34±4,001			
45-54	40	17,70±2,127			
55 Yaş ve Üzeri	17	14,18±4,305			
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	12,14 ±2,687	4 403 407	3,511	0,008
25-34	87	12,37±2,303			
35-44	65	12,09±2,914			
45-54	40	12,95±2,171			
55 Yaş ve Üzeri	17	10,18±2,921			
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	10,43±2,725	4 403 407	2,826	0,025
25-34	87	11,16±3,007			
35-44	65	11,37±3,120			
45-54	40	11,43±2,521			
55 Yaş ve Üzeri	17	9,82±3,206			
Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	7,64±2,182	4 403 407	2,406	0,049
25-34	87	8,38±1,506			
35-44	65	7,59±2,239			
45-54	40	7,43±1,650			
55 Yaş ve Üzeri	17	6,92±2,425			
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	199	7,81±2,096	4 403 407	3,120	0,015
25-34	87	8,26±1,566			
35-44	65	7,65±2,420			
45-54	40	8,28±1,281			
55 Yaş ve Üzeri	17	6,65±2,178			
Toplam	410				

Katılımcıların yaş değişkenine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,000\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,049\leq 0,05$), uzun dönem planlama algısı ($p=0,003\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,000\leq 0,05$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($p=0,008\leq 0,05$), toplum katılımını maksimize etme ($p=0,025\leq 0,05$), algılanan sosyal maliyetler ($p=0,049\leq 0,05$) ve toplum merkezli katılım ($p=0,015\leq 0,05$) alt boyutlarının tamamında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde 45-54 yaş aralığındaki bireylerin genel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=98,95\pm 8,048$), uzun dönem planlama ($\bar{X}=18,05\pm 1,709$), algılanan ekonomik yararlar ($\bar{X}=17,70\pm 2,127$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($\bar{X}=12,95\pm 2,171$), toplumsal katılımı maksimize etmek ($\bar{X}=11,43\pm 2,521$) ve toplum merkezli yönetim ($\bar{X}=8,28\pm 1,281$) alt boyutlarında diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür. Çevresel sürdürülebilirlik ($\bar{X}=8,28\pm 1,500$) ve algılanan sosyal maliyetler ($\bar{X}=8,38\pm 1,506$) alt boyutlarında ise 25-34 yaş aralığı bireylerin en yüksek yanıt ortalamalarına sahip olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların eğitim seviyelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.9.'da yer almaktadır.

Tablo 4.9. Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	95,78±27,141	2	0,774	0,462
Lise	312	91,33±15,900	407		
Üniversite ve Üzeri	80	90,54±13,980	409		
Çevresel Sürdürülebilirlik	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	7,56±2,332	2	0,178	0,837
Lise	312	7,82±2,035	407		
Üniversite ve Üzeri	80	7,75±1,886	409		
Uzun Dönem Planlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	17,44±4,926	2	3,978	0,019
Lise	312	16,23±3,359	407		
Üniversite ve Üzeri	80	15,25±3,462	409		
Algılanan Ekonomik Yararlar	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	16,11±4,910	2	7,461	0,001
Lise	312	15,04±3,204	407		
Üniversite ve Üzeri	80	16,58±3,039	409		
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	12,67±3,694	2	,703	0,496
Lise	312	12,21±2,654	407		
Üniversite ve Üzeri	80	11,93±2,326	409		

Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	13,00 $\pm$ 3,970	2		
Lise	312	10,71 $\pm$ 2,758	407	5,606	0,004
Üniversite ve Üzeri	80	10,66 $\pm$ 2,9031,997	409		
Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	7,56 $\pm$ 2,332	2		
Lise	312	7,82 $\pm$ 2,035	407	,178	0,837
Üniversite ve Üzeri	80	7,75 $\pm$ 1,886	409		
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	7,78 $\pm$ 2,415	2		
Lise	312	7,95 $\pm$ 1,997	407	,930	0,395
Üniversite ve Üzeri	80	7,61 $\pm$ 1,971	409		
Toplam	410				

Katılımcıların eğitim seviyesi değişkenine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde uzun dönem planlama algısı ($p=0,019\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,001\leq 0,05$), toplum katılımını maksimize etme ($p=0,004\leq 0,05$) alt boyutlarında eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde ilköğretim düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcıların uzun dönem planlama algılarının ($\bar{X}=17,44\pm 4,926$) ve toplum katılımını maksimize etme algılarının ($\bar{X}=13,00\pm 3,970$) diğer katılımcılardan yüksek olduğu, algılanan ekonomik yararlar alt boyutu açısından ise üniversite ve üzeri eğitim seviyesine sahip katılımcıların puan ortalamalarının en yüksek olduğu ($\bar{X}=16,58\pm 3,039$) görülmektedir.

Katılımcıların çalışma sürelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.10.'da yer almaktadır.

Tablo 4.10. Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	89,28±15,967	4 405 409	1,243	0,292
1-3 Yıl	82	93,37±13,997			
4-6 Yıl	58	90,60±15,706			
7-9 Yıl	43	93,44±16,431			
10 Yıl ve üzeri	80	92,58±18,558			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	7,83±2,213	4 405 409	2,414	0,048
1-3 Yıl	82	8,00±1,670			
4-6 Yıl	58	7,84±1,785			
7-9 Yıl	43	8,28±1,830			
10 Yıl ve üzeri	80	7,24±2,136			
Uzun Dönem Planlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	15,79±3,572	4 405 409	2,082	0,082
1-3 Yıl	82	16,16±2,437			
4-6 Yıl	58	15,41±3,983			
7-9 Yıl	43	16,26±3,755			
10 Yıl ve üzeri	80	16,95±3,603			
Algılanan Ekonomik Yararlar	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	14,52±2,948	4 405 409	5,490	0,000
1-3 Yıl	82	16,04±3,069			
4-6 Yıl	58	15,81±3,159			
7-9 Yıl	43	14,91±3,517			
10 Yıl ve üzeri	80	16,29±3,799			
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	12,18±2,734	4 405 409	,416	0,797
1-3 Yıl	82	12,39±2,366			
4-6 Yıl	58	11,81±2,672			
7-9 Yıl	43	12,19±2,519			
10 Yıl ve üzeri	80	12,23±2,824			
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	9,97±2,684	4 405 409	8,276	0,000
1-3 Yıl	82	11,84±2,565			
4-6 Yıl	58	10,52±2,684			
7-9 Yıl	43	12,00±2,895			
10 Yıl ve üzeri	80	10,84±3,156			
Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	7,83±2,213	4 405 409	2,414	0,048
1-3 Yıl	82	8,00±1,670			
4-6 Yıl	58	7,84±1,785			
7-9 Yıl	43	8,28±1,830			
10 Yıl ve üzeri	80	7,24±2,136			
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az	147	7,77±2,142	4 405 409	1,183	0,318
1-3 Yıl	82	8,04±1,835			
4-6 Yıl	58	7,84±1,804			
7-9 Yıl	43	8,40±1,734			
10 Yıl ve üzeri	80	7,66±2,193			
Toplam	410				

Katılımcıların çalışma sürelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,048\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,000\leq 0,05$), toplum katılımını maksimize etme ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik algısı açısından 7-9 yıl çalışma deneyimine sahip katılımcıların ($\bar{X}=16,26\pm 3,755$), algılanan ekonomik yararlar açısından 10 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip katılımcıların ($\bar{X}=16,29\pm 3,799$), toplum katılımını maksimize etmek alt boyutu açısından da yine 7-9 yıl arası çalışma süresine sahip katılımcıların ($\bar{X}=16,26\pm 3,755$) daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların mesleklerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.11.'de yer almaktadır.

Tablo 4.11. Katılımcıların Mesleklerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	101,12±10,911	405	9,406	0,000
Serbest Meslek	22	98,64±8,958			
Özel Sektör	159	92,99±17,564			
Emekli veya Çalışmıyorum	20	88,05±5,735			
Öğrenci	168	86,85±15,874			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	8,95±1,203	405	7,660	0,000
Serbest Meslek	22	7,00±2,330			
Özel Sektör	159	8,07±1,890			
Emekli veya Çalışmıyorum	20	6,80±1,005			
Öğrenci	168	7,48±2,175			
Uzun Dönem Planlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	17,10±3,604	405	6,993	0,000
Serbest Meslek	22	17,82±1,842			
Özel Sektör	159	16,57±3,700			
Emekli veya Çalışmıyorum	20	16,70±2,515			
Öğrenci	168	15,08±3,253			
Algılanan Ekonomik Yararlar	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	17,27±2,702	405	14,086	0,000
Serbest Meslek	22	18,55±2,220			
Özel Sektör	159	15,48±3,497			
Emekli veya Çalışmıyorum	20	15,95±1,932			
Öğrenci	168	14,36±3,041			

Ziyaretçi Memnuniyeti	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	13,54±1,938	4	5,904	0,000
Serbest Meslek	22	13,23±2,137			
Özel Sektör	159	12,25±2,664			
Emekli Çalışmıyorum veya Öğrenci	20	10,90±1,210	409		
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	12,37±2,681	4	5,817	0,000
Serbest Meslek	22	10,55±2,956			
Özel Sektör	159	11,13±3,192			
Emekli Çalışmıyorum veya Öğrenci	20	10,00±1,298	409		
Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	8,95±1,203	4	7,660	0,000
Serbest Meslek	22	7,00±2,330			
Özel Sektör	159	8,07±1,890			
Emekli Çalışmıyorum veya Öğrenci	20	6,80±1,005	409		
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	8,71±1,346	4	5,820	0,000
Serbest Meslek	22	7,18±2,575			
Özel Sektör	159	8,21±1,826			
Emekli Çalışmıyorum veya Öğrenci	20	7,00±0,973	409		
Öğrenci	168	7,55±2,199			
Toplam	410				

Katılımcıların meslek değişkenine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,000\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,000\leq 0,05$), uzun dönem planlama algısı ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,000\leq 0,05$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($p=0,000\leq 0,05$), toplum katılımını maksimize etme ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan sosyal maliyetler ($p=0,000\leq 0,05$) ve toplum merkezli katılım ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarının tamamında mesleklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde kamu personeli olan bireylerin genel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=101,12\pm 10,911$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=8,95\pm 1,203$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($\bar{X}=13,54\pm 1,938$), toplumsal katılımı maksimize etmek ($\bar{X}=12,37\pm 2,681$), algılanan sosyal maliyetler ($\bar{X}=8,95\pm 1,203$) ve toplum merkezli yönetim ($\bar{X}=8,71\pm 1,346$) alt boyutlarında diğer meslek gruplarına göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür. Serbest meslek sahiplerinin uzun dönem planlama

($\bar{X}$ =17,82±1,842), algılanan ekonomik yararlar ($\bar{X}$ =18,55±2,220) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları saptanmıştır.

Katılımcıların gelir seviyelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.12.'de yer almaktadır.

Tablo 4.12 Katılımcıların Gelir Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÖLÇEĞİ	TURİZM	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	79,59±20,387	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	94,41±19,428	406	12,621	0,000
20.001 TL- 25.000 TL		123	88,76±15,223	409		
25.001 ve üzeri		172	94,72±12,181			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	7,10±1,640	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	7,68±2,288	406	3,132	0,026
20.001 TL- 25.000 TL		123	7,69±1,779	409		
25.001 ve üzeri		172	8,09±2,092			
Uzun Dönem Planlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	14,22±4,240	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	16,19±3,640	406	8,845	0,000
20.001 TL- 25.000 TL		123	15,49±3,510	409		
25.001 ve üzeri		172	16,91±2,934			
Algılanan Ekonomik Yararlar	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	14,12±3,676	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	15,74±3,973	406	5,201	0,002
20.001 TL- 25.000 TL		123	14,83±3,154	409		
25.001 ve üzeri		172	15,94±2,881			
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	10,27±3,217	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	12,86±2,887	406	10,771	0,000
20.001 TL- 25.000 TL		123	11,93±2,492	409		
25.001 ve üzeri		172	12,51±2,254			
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	10,66±3,103	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	11,30±3,152	406	,895	0,444
20.001 TL- 25.000 TL		123	10,74±2,642	409		
25.001 ve üzeri		172	10,67±2,867			
Algılanan Sosyal Maliyetler	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	7,10±1,640	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	7,68±2,288	406	3,132	0,036
20.001 TL- 25.000 TL		123	7,69±1,779	409		
25.001 ve üzeri		172	8,09±2,092			
Toplum Merkezli Yönetim	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az		41	6,93±2,218	3		
17.001 TL- 20.000 TL		74	8,32±2,228	406	6,028	0,001
20.001 TL- 25.000 TL		123	7,60±1,819	409		
25.001 ve üzeri		172	8,11±1,906			
Toplam		410				

Katılımcıların gelir seviyelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,000\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,026\leq 0,05$), uzun dönem planlama algısı ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,002\leq 0,05$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan sosyal maliyetler ($p=0,036\leq 0,05$) ve toplum merkezli katılım ($p=0,001\leq 0,05$) alt boyutlarında gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde ise 25.001 TL ve üzeri gelire sahip katılımcıların genel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=94,72\pm 12,181$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=8,09\pm 2,092$), uzun dönem planlama ($\bar{X}=16,91\pm 2,934$), algılanan ekonomik yararlar ($\bar{X}=15,94\pm 2,881$), algılanan sosyal maliyetler ($\bar{X}=8,09\pm 2,092$) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu, ziyaretçi memnuniyeti sağlama ve toplum merkezli yönetim alt boyutları açısından ise 17.001 TL- 20.000 TL aralığında gelire sahip olan katılımcıların diğer gruplara göre daha yüksek puan ortalamaları bulunduğu ($\bar{X}=12,86\pm 2,887$; $8,32\pm 2,228$) görülmektedir.

Katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.13.’te yer almaktadır.

Tablo 4.13. Katılımcıların Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇEĞİ	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yılden az	68	90,21 $\pm$ 15,777	5 404 409	3,262	0,007
5-10 Yıl	81	89,52 $\pm$ 18,025			
11-15 Yıl	134	91,84 $\pm$ 12,046			
16-20 Yıl	36	97,44 $\pm$ 10,467			
21-25 Yıl	32	97,78 $\pm$ 9,051			
26 Yıl ve üzeri	59	87,03 $\pm$ 24,312			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yılden az	68	7,66 $\pm$ 1,850	5 404 409	5,505	0,000
5-10 Yıl	81	7,78 $\pm$ 2,214			
11-15 Yıl	134	8,07 $\pm$ 1,901			
16-20 Yıl	36	8,39 $\pm$ 1,379			
21-25 Yıl	32	8,38 $\pm$ 1,185			
26 Yıl ve üzeri	59	6,69 $\pm$ 2,437			
Uzun Dönem Planlama	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yılden az	68	15,63 $\pm$ 2,992	5 404 409	2,238	0,050
5-10 Yıl	81	15,46 $\pm$ 3,705			
11-15 Yıl	134	16,59 $\pm$ 2,844			
16-20 Yıl	36	16,81 $\pm$ 2,340			
21-25 Yıl	32	16,41 $\pm$ 2,923			
26 Yıl ve üzeri	59	15,53 $\pm$ 5,240			

Algılanan Ekonomik Yararlar	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıldan az	68	15,40±3,214	5 404 409	4,324	0,001
5-10 Yıl	81	14,41±3,376			
11-15 Yıl	134	15,34±2,670			
16-20 Yıl	36	17,36±2,451			
21-25 Yıl	32	15,94±2,299			
26 Yıl ve üzeri	59	15,36±4,802			
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıldan az	68	11,79±2,489	5 404 409	1,051	0,387
5-10 Yıl	81	12,27±2,890			
11-15 Yıl	134	12,11±2,551			
16-20 Yıl	36	12,44±2,248			
21-25 Yıl	32	13,00±1,951			
26 Yıl ve üzeri	59	12,03±3,162			
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıldan az	68	11,24±2,438	5 404 409	12,958	0,000
5-10 Yıl	81	10,51±3,001			
11-15 Yıl	134	9,75±2,606			
16-20 Yıl	36	12,97±1,874			
21-25 Yıl	32	12,81±2,481			
26 Yıl ve üzeri	59	10,71±3,179			
Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıldan az	68	7,66±1,850	5 404 409	5,505	0,000
5-10 Yıl	81	7,78±2,214			
11-15 Yıl	134	8,07±1,901			
16-20 Yıl	36	8,39±1,379			
21-25 Yıl	32	8,38±1,185			
26 Yıl ve üzeri	59	6,69±2,437			
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıldan az	68	7,65±2,251	5 404 409	4,636	0,000
5-10 Yıl	81	7,99±2,171			
11-15 Yıl	134	7,95±1,610			
16-20 Yıl	36	8,64±1,313			
21-25 Yıl	32	8,59±1,043			
26 Yıl ve üzeri	59	6,98±2,655			
Toplam	410				

Katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,007\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,026\leq 0,05$), uzun dönem planlama algısı ($p=0,050\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,001\leq 0,05$), toplum katılımını maksimize etmek ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan sosyal maliyetler ($p=0,000\leq 0,05$) ve toplum merkezli yönetim ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde sürdürülebilir turizm algısı açısından 21-25 yıl arası bir süredir Alanya’da yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=97,78\pm 9,051$), anlamlı fark saptanan diğer alt boyutlar olan çevresel sürdürülebilirlik algısı ($\bar{X}=8,39\pm 1,379$), uzun dönem planlama ($\bar{X}=16,81\pm 2,340$), algılanan ekonomik yararlar ($\bar{X}=17,36\pm 2,451$), toplumsal katılımı

maksimize etmek ($\bar{X}=12,97\pm1,874$), algılanan sosyal maliyetler ($\bar{X}=8,39\pm1,379$) ve toplum merkezli yönetim($\bar{X}=8,64\pm1,313$) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu, genel sürdürülebilirlik algısı açısından ise en yüksek puan ortalamalarının 21-25 yıl arası bir süredir Alanya’da yaşayan katılımcılarda ($\bar{X}=97,78\pm9,051$) görüldüğü saptanmıştır.

Katılımcıların yaşadıkları yerin turizm merkezine uzaklığına göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.14.’te yer almaktadır.

Tablo 4.14. Katılımcıların Yaşadıkları Yerin Turizm Merkezine Uzaklığına Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÖLÇEĞİ	TURİZM	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	91,94±15,836	4 405 409	8,951	0,000
6-10 km (Yakın)		119	93,33±16,175			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	93,39±7,647			
21-30 km (Uzak)		12	72,67±24,485			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	74,31±15,537			
Çevresel Sürdürülebilirlik	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	7,80±2,093	4 405 409	4,870	0,001
6-10 km (Yakın)		119	8,00±1,922			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	8,16±1,478			
21-30 km (Uzak)		12	5,92±2,065			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	6,46±1,854			
Uzun Dönem Planlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	16,31±3,520	4 405 409	4,146	0,003
6-10 km (Yakın)		119	16,24±3,410			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	16,07±2,688			
21-30 km (Uzak)		12	12,92±4,379			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	13,92±3,402			
Algılanan Ekonomik Yararlar	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	15,16±3,291	4 405 409	6,329	0,000
6-10 km (Yakın)		119	16,29±3,235			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	15,50±2,637			
21-30 km (Uzak)		12	12,42±4,481			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	13,46±2,570			
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	12,13±2,728	4 405 409	7,613	0,000
6-10 km (Yakın)		119	12,47±2,590			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	13,05±1,478			
21-30 km (Uzak)		12	9,58±3,088			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	9,77±1,423			
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)		222	10,82±2,809	4 405 409	2,156	0,073
6-10 km (Yakın)		119	11,22±2,640			
11-20 km (Orta Uzaklık)		44	10,30±3,758			
21-30 km (Uzak)		12	9,50±3,503			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)		13	9,62±0,961			

Algılanan Sosyal Maliyetler	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	7,80 $\pm$ 2,093	405	4,870	0,001
6-10 km (Yakın)	119	8,00 $\pm$ 1,922			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	8,16 $\pm$ 1,478			
21-30 km (Uzak)	12	5,92 $\pm$ 2,065			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	6,46 $\pm$ 1,854	409		
Toplum Merkezli Yönetim	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	7,95 $\pm$ 1,982	405	7,852	0,000
6-10 km (Yakın)	119	8,11 $\pm$ 1,939			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	7,95 $\pm$ 1,180			
21-30 km (Uzak)	12	7,00 $\pm$ 3,104			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	5,08 $\pm$ 2,178	409		
Toplam	410				

Katılımcıların yaşadıkları yerin turizm merkezine uzaklığına göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,000\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,001\leq 0,05$), uzun dönem planlama algısı ($p=0,003\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,000\leq 0,05$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan sosyal maliyetler ($p=0,001\leq 0,05$) ve toplum merkezli yönetim ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde sürdürülebilir turizm algısı açısından bir turizm merkezine orta uzaklıkta yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=93,39\pm 7,647$), çevresel sürdürülebilirlik alt boyutunda yine bir turizm merkezine orta uzaklıkta yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=8,16\pm 1,478$), uzun dönem planlama alt boyutunda bir turizm merkezine çok yakın yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=16,31\pm 3,520$), algılanan ekonomik yararlar alt boyutunda bir turizm merkezine yakın yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=16,29\pm 3,235$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama alt boyutunda bir turizm merkezine orta uzaklıkta yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=13,05\pm 1,478$), algılanan sosyal maliyetler alt boyutunda yine bir turizm merkezine orta uzaklıkta yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=8,16\pm 1,478$), toplum merkezli yönetim alt boyutunda ise bir turizm merkezine yakın yaşayan katılımcıların ($\bar{X}=8,11\pm 1,939$) en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların turizm ile ilişki seviyelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.15.'te yer almaktadır.

Tablo 4.15. Katılımcıların Turizm ile İlişki Seviyelerine Göre Sürdürülebilir Turizm Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÖLÇEĞİ	TURİZM	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	89,74±19,810	2		
Orta		171	94,34±11,615	407	5,699	0,004
Düşük		37	86,51±8,402	409		
Çevresel Sürdürülebilirlik	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	7,45±2,268	2		
Orta		171	8,30±1,722	407	9,671	0,000
Düşük		37	7,38±1,163	409		
Uzun Dönem Planlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	16,07±4,110	2		
Orta		171	16,24±2,891	407	0,715	0,490
Düşük		37	15,49±1,981	409		
Algılanan Ekonomik Yararlar	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	16,11±4,910	2		
Orta		171	15,04±3,204	407	7,461	0,001
Düşük		37	16,58±3,039	409		
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	12,07±3,012	2		
Orta		171	12,58±2,257	407	6,678	0,001
Düşük		37	10,89±1,487	409		
Toplum Katılımını Maksimize Etmek	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	10,45±3,132	2		
Orta		171	11,29±2,743	407	4,177	0,016
Düşük		37	10,51±1,407	409		
Algılanan Sosyal Maliyetler	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	7,56±2,332	2		
Orta		171	7,82±2,035	407	0,178	0,837
Düşük		37	7,75±1,886	409		
Toplum Merkezli Yönetim	n		Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek		202	7,47±2,361	2		
Orta		171	8,51±1,428	407	16,184	0,000
Düşük		37	7,16±1,344	409		
Toplam		410				

Katılımcıların yaşadıkları turizm ile ilişki seviyelerine göre sürdürülebilir turizm ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sürdürülebilir turizm algıları ($p=0,004\leq 0,05$), çevresel sürdürülebilirlik algısı ($p=0,000\leq 0,05$), algılanan ekonomik yararlar ($p=0,001\leq 0,05$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($p=0,001\leq 0,05$) ve toplum merkezli yönetim ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde turizm ile orta seviyede ilişkisi bulunan katılımcıların sürdürülebilir turizm algısı ($\bar{X}=94,34\pm 11,615$), çevresel sürdürülebilirlik

($\bar{X}=8,30\pm1,722$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($\bar{X}=12,58\pm2,257$), toplumsal katılımı maksimize etmek ($\bar{X}=11,29\pm2,743$), toplum merkezli yönetim ($\bar{X}=8,51\pm1,428$) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları, algılanan ekonomik yararlar alt boyutunda ise turizm ile düşük seviyede bir ilişki içinde olan katılımcıların ($\bar{X}=16,58\pm3,039$) en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

4.4.2. Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ile İlgili Fark Analizi Bulguları

Katılımcıların cinsiyetlerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait t-Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.16.'da yer almaktadır.

Tablo 4.16. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)

		Levene's Test		t-test			Cinsiyet	Ortalama± Std. Sapma.
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)		
TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	Varsayılan Eşit Varyans	0,476	0,491	1,796	407	0,073	Erkek	118,52±18,688
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,782	382,561	0,076	Kadın	114,93±21,760
Turizmin Etkileri	Varsayılan Eşit Varyans	0,226	0,634	1,331	407	0,184	Erkek	54,87±9,529
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,325	391,625	0,186	Kadın	53,56±10,488
Yaşam Kalitesi	Varsayılan Eşit Varyans	9,150	0,003	0,367	408	0,714	Erkek	17,61±3,936
	Varsayılmayan Eşit Varyans			0,362	364,817	0,718	Kadın	17,45±5,026
Yaşam Yeri Memnuniyeti	Varsayılan Eşit Varyans	1,911	0,168	2,084	408	0,038	Erkek	15,15±3,802
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,075	394,881	0,039	Kadın	14,34±4,098
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	Varsayılan Eşit Varyans	0,991	0,320	2,262	408	0,024	Erkek	30,86±5,811
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,267	406,389	0,024	Kadın	29,59±5,557

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde sadece turizmin gelişiminin desteklenmesi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p=0,024\leq0,05$). Yanıt ortalamalarına göre ise erkek katılımcıların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{X}=30,86\pm5,811$).

Katılımcıların medeni durumlarına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait t-Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.17.'de yer almaktadır.

Tablo 4.17. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (t-Test)

		Levene's Test		t-test			Medeni Durum	Ortalama± Std. Sapma.
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)		
TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	Varsayılan Eşit Varyans	0,851	0,357	2,550	407	0,011	Evli	121,13±21,541
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,436	167,370	0,016	Bekâr	115,33±19,612
Turizmin Etkileri	Varsayılan Eşit Varyans	0,058	0,809	3,096	407	0,002	Evli	56,83±10,804
	Varsayılmayan Eşit Varyans			2,919	163,896	0,004	Bekâr	53,36±9,571
Yaşam Kalitesi	Varsayılan Eşit Varyans	0,006	,939	1,185	408	0,237	Evli	17,98±4,762
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,138	168,429	0,257	Bekâr	17,38±4,377
Yaşam Yeri Memnuniyeti	Varsayılan Eşit Varyans	2,714	0,100	1,800	408	0,073	Evli	15,36±3,816
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,841	188,125	0,067	Bekâr	14,56±3,995
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	Varsayılan Eşit Varyans	0,000	,990	1,463	408	0,144	Evli	30,96±5,816
	Varsayılmayan Eşit Varyans			1,446	176,900	0,150	Bekâr	30,02±5,677

Katılımcıların medeni durumlarına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel yaşam kalitesi algısı üzerinde ($p=0,011 \leq 0,05$) ve turizmin etkileri alt boyutunda ($p=0,02 \leq 0,05$) medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu yanıt ortalamaları açısından ise evlilerin bekârlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu saptanmıştır ($\bar{X}=121,13 \pm 21,541$; $\bar{X}=56,83 \pm 10,804$).

Katılımcıların yaşlarına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.18.'de yer almaktadır.

Tablo 4.18. Katılımcıların Yaşlarına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	201	110,97±18,478	4	14,482	0,000
25-34	87	124,91±15,586			
35-44	65	117,69±24,694			
45-54	40	130,53±12,441			
55 Yaş ve Üzeri	17	109,41±27,886			
Turizmin Etkileri	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	201	50,96±9,091	4	18,692	0,000
25-34	87	59,01±8,411			
35-44	65	53,71±11,389			
45-54	40	61,70±6,289			
55 Yaş ve Üzeri	17	53,65±11,379			
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	201	16,58±4,007	4	7,495	0,000
25-34	87	18,00±4,052			
35-44	65	18,77±5,886			
45-54	40	19,93±2,982			
55 Yaş ve Üzeri	17	16,06±5,344			
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	201	13,88±4,081	4	9,182	0,000
25-34	87	16,53±3,128			
35-44	65	14,71±4,253			
45-54	40	16,08±2,379			
55 Yaş ve Üzeri	17	13,29±4,552			
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
18-24	201	29,55±5,251	4	5,667	0,000
25-34	87	31,28±5,029			
35-44	65	30,51±6,648			
45-54	40	32,83±5,232			
55 Yaş ve Üzeri	17	26,41±8,254			
Toplam	410				

Katılımcıların yaş değişkenine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,000\leq 0,05$), turizmin etkileri ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam kalitesi ($p=0,003\leq 0,05$), yaşam yeri memnuniyeti ($p=0,000\leq 0,05$) ve turizmin gelişiminin desteklenmesi ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde 45-54 yaş aralığındaki bireylerin genel turizme bağlı yaşam kalitesi algısı ($\bar{X}=130,53\pm 12,441$), turizmin etkileri ($\bar{X}=61,70\pm 6,289$), algılanan ekonomik yararlar ($\bar{X}=17,70\pm 2,127$), ziyaretçi memnuniyeti sağlama ($\bar{X}=12,95\pm 2,171$), yaşam kalitesi ($\bar{X}=19,93\pm 2,982$) ve turizmin desteklenmesi ($\bar{X}=32,83\pm 5,232$) alt boyutlarında diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür. Yaşam yeri

memnuniyeti alt boyutunda ise 25-34 yaş aralığı bireylerin en yüksek yanıt ortalamalarına sahip olduğu saptanmıştır ($\bar{X}=16,53\pm3,128$).

Katılımcıların eğitim seviyelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.19.'da yer almaktadır.

Tablo 4.19. Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	125,67±36,091	2	2,4930	,084
Lise	312	115,80±19,084	407		
Üniversite ve Üzeri	80	118,76±19,603	409		
Turizmin Etkileri	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	58,00±17,109	2	1,382	0,252
Lise	312	53,99±9,323	407		
Üniversite ve Üzeri	80	54,41±10,456	409		
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	20,67±5,961	2	4,915	0,008
Lise	312	17,31±4,241	407		
Üniversite ve Üzeri	80	17,69±4,799	409		
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	16,44±4,829	2	4,149	0,016
Lise	312	14,46±3,923	407		
Üniversite ve Üzeri	80	15,55±3,741	409		
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
İlköğretim	18	30,56±9,063	2	1,182	0,308
Lise	312	30,02±5,474	407		
Üniversite ve Üzeri	80	31,11±5,728	409		
Toplam	410				

Katılımcıların eğitim seviyesi değişkenine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde yaşam kalitesi ($p=0,008\leq0,05$), yaşam yeri memnuniyeti ($p=0,016\leq0,05$) alt boyutlarında eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde ilköğretim düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcıların her iki alt boyut için de en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir ($\bar{X}=20,67\pm5,961$; $\bar{X}=16,44\pm4,829$).

Katılımcıların çalışma sürelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.20.'de yer almaktadır.

Tablo 4.20. Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME YAŞAM ÖLÇEĞİ	BAĞLI KALİTESİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az		147	110,08±19,638			
1-3 Yıl		82	119,19±16,176			
4-6 Yıl		58	119,19±18,633		7,586	0,000
7-9 Yıl		43	118,93±19,617			
10 Yıl ve üzeri		80	123,94±23,208			
Turizmin Etkileri		n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az		147	50,97±9,388			
1-3 Yıl		82	54,11±8,888			
4-6 Yıl		58	56,72±9,356		8,245	0,000
7-9 Yıl		43	55,63±10,385			
10 Yıl ve üzeri		80	57,89±10,701			
Yaşam Kalitesi		n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az		147	16,05±4,376			
1-3 Yıl		82	18,62±3,242			
4-6 Yıl		58	18,10±4,356		6,758	0,000
7-9 Yıl		43	18,49±5,483			
10 Yıl ve üzeri		80	18,21±4,646			
Yaşam Yeri Memnuniyeti		n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az		147	13,52±4,448			
1-3 Yıl		82	15,61±2,901			
4-6 Yıl		58	15,62±3,774		6,823	0,000
7-9 Yıl		43	14,49±3,528			
10 Yıl ve üzeri		80	15,71±3,742			
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi		n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
1 Yıldan Az		147	29,54±5,425			
1-3 Yıl		82	30,76±4,718			
4-6 Yıl		58	28,74±6,106		3,992	0,003
7-9 Yıl		43	30,33±4,819			
10 Yıl ve üzeri		80	32,13±6,822			
Toplam		410				

Katılımcıların çalışma sürelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,000\leq 0,05$), turizmin etkileri ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam kalitesi ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam yeri memnuniyeti ($p=0,000\leq 0,05$) ve turizmin gelişmesinin desteklenmesi ($p=0,003\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algısında 4-6 yıl çalışma deneyimine sahip katılımcıların ($\bar{X}=119,19\pm 18,633$), turizmin etkileri alt boyutunda 10 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip katılımcıların ($\bar{X}=57,89\pm 10,701$), yaşam kalitesi alt boyutunda 7-9 yıl çalışma deneyimine sahip katılımcıların ($\bar{X}=18,49\pm 5,483$), yaşam memnuniyeti alt boyutunda ($\bar{X}=15,71\pm 3,742$) ve turizmin gelişiminin desteklenmesi alt

boyutlarında ($\bar{X}=32,13\pm6,822$) ise 10 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip katılımcıların en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir.

Aşağıdaki Tablo 4.21.'de katılımcıların mesleklerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.21. Katılımcıların Mesleklerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	129,83±19,353			
Serbest Meslek	22	130,77±7,709			
Özel Sektör	159	119,79±20,743		16,300	0,000
Emekli veya Çalışmıyorum	168	118,05±10,585			
Öğrenci	20	108,87±18,678			
Turizmin Etkileri	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	60,90±7,959			
Serbest Meslek	22	59,27±5,824			
Özel Sektör	159	55,65±10,505		15,991	0,000
Emekli veya Çalışmıyorum	168	57,60±3,979			
Öğrenci	20	50,26±9,281			
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	19,68±4,845			
Serbest Meslek	22	17,23±4,524			
Özel Sektör	159	18,00±4,359		6,176	0,000
Emekli veya Çalışmıyorum	168	19,00±2,810			
Öğrenci	20	16,43±4,389			
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	16,07±3,020			
Serbest Meslek	22	18,64±1,649			
Özel Sektör	159	15,33±3,627		13,134	0,000
Emekli veya Çalışmıyorum	168	14,15±2,961			
Öğrenci	20	13,48±4,247			
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Kamu Personeli	41	33,17±7,550			
Serbest Meslek	22	35,64±2,258			
Özel Sektör	159	30,78±5,173		13,835	0,000
Emekli veya Çalışmıyorum	168	27,30±4,207			
Öğrenci	20	28,70±5,375			
Toplam	410				

Katılımcıların mesleklerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,000\leq0,05$), turizmin etkileri ($p=0,000\leq0,05$), yaşam kalitesi ($p=0,000\leq0,05$), yaşam yeri memnuniyeti ($p=0,000\leq0,05$) ve turizmin gelişmesinin desteklenmesi

($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde serbest meslek çalışanlarının genel turizme bağlı yaşam kalitesi algısında ($\bar{X}=130,77\pm 7,709$), turizmin etkileri alt boyutunda ($\bar{X}=60,90\pm 7,959$), yaşam memnuniyeti alt boyutunda ($\bar{X}=18,64\pm 1,649$) ve turizmin gelişiminin desteklenmesi alt boyutlarında ($\bar{X}=35,64\pm 2,258$) en yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu, yaşam kalitesi alt boyutunda ise kamu personeli olan katılımcıların daha yüksek puan ortalamalarının bulunduğu görülmektedir ($\bar{X}=19,68\pm 4,845$).

Katılımcıların gelir seviyelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.22.'de yer almaktadır.

Tablo 4.22. Katılımcıların Gelir Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az	41	102,44 $\pm$ 24,316	3	12,426	0,000
17.001 TL- 20.000 TL	74	116,30 $\pm$ 23,419	406		
20.001 TL- 25.000 TL	123	114,46 $\pm$ 19,645	409		
25.001 ve üzeri	172	122,19 $\pm$ 15,821			
Turizmin Etkileri	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az	41	44,83 $\pm$ 11,229	3	18,539	0,000
17.001 TL- 20.000 TL	74	53,78 $\pm$ 10,926	406		
20.001 TL- 25.000 TL	123	53,89 $\pm$ 8,940	409		
25.001 ve üzeri	172	56,96 $\pm$ 8,540			
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az	41	16,37 $\pm$ 5,295	3	1,964	0,119
17.001 TL- 20.000 TL	74	16,92 $\pm$ 4,968	406		
20.001 TL- 25.000 TL	123	17,72 $\pm$ 3,872	409		
25.001 ve üzeri	172	17,95 $\pm$ 4,420			
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az	41	12,15 $\pm$ 5,313	3	15,901	0,000
17.001 TL- 20.000 TL	74	14,59 $\pm$ 4,341	406		
20.001 TL- 25.000 TL	123	13,89 $\pm$ 3,715	409		
25.001 ve üzeri	172	16,08 $\pm$ 3,013			
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
17.000TL veya daha az	41	29,10 $\pm$ 5,281	3	4,635	0,003
17.001 TL- 20.000 TL	74	31,00 $\pm$ 6,014	406		
20.001 TL- 25.000 TL	123	28,95 $\pm$ 6,084	409		
25.001 ve üzeri	172	31,15 $\pm$ 5,226			
Toplam	410				

Katılımcıların gelir durumlarına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,000\leq 0,05$), turizmin etkileri ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam yeri memnuniyeti

($p=0,000\leq 0,05$) ve turizmin gelişmesinin desteklenmesi ($p=0,003\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde 25.001 TL ve üzeri gelire sahip katılımcıların tüm puan ortalamalarında en yüksek ortalamaya sahip oldukları ($\bar{X}=122,19\pm 15,821$; $\bar{X}=56,96\pm 8,540$; $\bar{X}=16,08\pm 3,013$; $\bar{X}=31,15\pm 5,226$) görülmektedir.

Katılımcıların Alanya’da yaşama sürelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.23.’te yer almaktadır.

Tablo 4.23. Katılımcıların Alanya’da Yaşama Sürelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıdan az	68	113,68 $\pm$ 18,133	5 404 409	5,277	0,000
5-10 Yıl	81	115,62 $\pm$ 20,544			
11-15 Yıl	134	114,17 $\pm$ 16,500			
16-20 Yıl	36	122,17 $\pm$ 14,125			
21-25 Yıl	32	132,16 $\pm$ 12,016			
26 Yıl ve üzeri	59	116,47 $\pm$ 30,502			
Turizmin Etkileri	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıdan az	68	51,44 $\pm$ 9,768	5 404 409	6,500	0,000
5-10 Yıl	81	53,67 $\pm$ 8,888			
11-15 Yıl	134	53,27 $\pm$ 7,976			
16-20 Yıl	36	55,61 $\pm$ 7,632			
21-25 Yıl	32	62,63 $\pm$ 7,745			
26 Yıl ve üzeri	59	55,12 $\pm$ 14,844			
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıdan az	68	17,50 $\pm$ 3,155	5 404 409	4,722	0,000
5-10 Yıl	81	17,74 $\pm$ 4,682			
11-15 Yıl	134	16,55 $\pm$ 4,235			
16-20 Yıl	36	20,33 $\pm$ 3,381			
21-25 Yıl	32	18,56 $\pm$ 3,671			
26 Yıl ve üzeri	59	17,25 $\pm$ 6,065			
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıdan az	68	13,82 $\pm$ 3,350	5 404 409	2,766	0,018
5-10 Yıl	81	14,11 $\pm$ 4,396			
11-15 Yıl	134	14,99 $\pm$ 4,077			
16-20 Yıl	36	15,78 $\pm$ 2,179			
21-25 Yıl	32	16,28 $\pm$ 2,505			
26 Yıl ve üzeri	59	14,78 $\pm$ 4,796			
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
5 Yıdan az	68	30,91 $\pm$ 5,338	5 404 409	5,326	0,000
5-10 Yıl	81	30,10 $\pm$ 5,724			
11-15 Yıl	134	29,33 $\pm$ 4,770			
16-20 Yıl	36	30,44 $\pm$ 4,705			
21-25 Yıl	32	34,69 $\pm$ 2,989			
26 Yıl ve üzeri	59	29,32 $\pm$ 8,251			
Toplam	410				

Katılımcıların Alanya’da yaşam sürelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,000\leq 0,05$), turizmin etkileri ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam kalitesi ($p=0,000\leq 0,05$), yaşam yeri memnuniyeti ($p=0,000\leq 0,05$) ve turizmin gelişmesinin desteklenmesi ($p=0,000\leq 0,05$) alt boyutlarında bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamaları incelendiğinde 21-25 yıl arası bir süredir Alanya’da yaşayan katılımcıların genel turizme bağlı yaşam kalitesi alt boyutu ($\bar{X}=132,16\pm 12,016$), turizmin etkileri alt boyutunda ($\bar{X}=62,63\pm 7,745$), yaşam yeri memnuniyeti algısında ($\bar{X}=16,28\pm 2,505$) ve turizmin gelişiminin desteklenmesi alt boyutunda ($\bar{X}=34,69\pm 2,989$) en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları, yaşam kalitesi alt boyutunda ise 16-20 yıl arası bir süredir Alanya’da yaşayan katılımcıların puan ortalamalarının diğer katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{X}=20,33\pm 3,381$).

Katılımcıların yaşadıkları yerin turizm merkezine uzaklığına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.24.’te yer almaktadır.

Tablo 4.24. Katılımcıların Yaşadıkları Yerin Turizm Merkezine Uzaklığına Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	115,78 $\pm$ 20,301	405	2,396	0,050
6-10 km (Yakın)	119	119,86 $\pm$ 21,213			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	119,30 $\pm$ 11,997			
21-30 km (Uzak)	12	107,17 $\pm$ 30,154			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	107,38 $\pm$ 17,419			
Turizmin Etkileri	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	53,99 $\pm$ 10,194	405	0,902	0,463
6-10 km (Yakın)	119	54,81 $\pm$ 10,303			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	55,70 $\pm$ 8,022			
21-30 km (Uzak)	12	51,08 $\pm$ 10,850			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	51,54 $\pm$ 9,261			
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	17,28 $\pm$ 4,639	405	0,467	0,760
6-10 km (Yakın)	119	17,97 $\pm$ 4,583			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	17,52 $\pm$ 3,008			
21-30 km (Uzak)	12	17,75 $\pm$ 6,510			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	17,62 $\pm$ 2,631			
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	14,78 $\pm$ 4,065	405	4,665	0,001
6-10 km (Yakın)	119	15,46 $\pm$ 3,927			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	14,43 $\pm$ 3,098			
21-30 km (Uzak)	12	11,33 $\pm$ 4,250			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	12,31 $\pm$ 2,057			

Turizmin Desteklenmesi	Gelişiminin n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
0-5 km (Çok Yakın)	222	29,72±5,796	405	5,751	0,000
6-10 km (Yakın)	119	31,55±5,641			
11-20 km (Orta Uzaklık)	44	31,64±2,422			
21-30 km (Uzak)	12	27,00±9,639			
31 km ve üzeri (Çok Uzak)	13	25,92±4,192	409		
Toplam	410				

Katılımcıların yaşadıkları yerin turizm merkezine uzaklığına göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($p=0,05 \leq 0,05$), yaşam yeri memnuniyeti alt boyutu ($p=0,01 \leq 0,05$) ve turizmin gelişmesinin desteklenmesi alt boyutlarında ($p=0,000 \leq 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Yanıt ortalamalarına göre bir turizm merkezine yakın mesafede yaşamakta olan katılımcıların genel turizme bağlı yaşam kalitesi algıları ($\bar{X}=119,86 \pm 21,213$), yaşam yeri memnuniyeti alt boyutu ($\bar{X}=15,46 \pm 3,927$) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları, turizmin gelişiminin desteklenmesi alt boyutunda ise bir turizm merkezine orta uzaklıkta yaşayan katılımcıların en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir ($\bar{X}=31,64 \pm 2,422$).

Katılımcıların turizm ile ilişki seviyelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt ölçeklerine ait One-Way ANOVA Testi fark analiz sonuçları Tablo 4.25.'te yer almaktadır.

Tablo 4.25. Katılımcıların Turizm ile İlişki Seviyelerine Göre Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Ölçek Puanları (One-Way ANOVA)

TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek	202	23,583±1,659	2	2,191	0,113
Orta	171	17,321±1,328	407		
Düşük	37	9,368±1,540	409		
Turizmin Etkileri	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek	202	53,21±11,262	2	2,264	0,105
Orta	171	55,41±9,071	407		
Düşük	37	54,57±5,231	409		
Yaşam Kalitesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek	202	16,60±4,601	2	9,108	0,000
Orta	171	18,50±4,342	407		
Düşük	37	18,16±3,329	409		
Yaşam Yeri Memnuniyeti	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek	202	14,84±4,465	2	,108	0,898
Orta	171	14,72±3,513	407		
Düşük	37	14,54±2,921	409		
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi	n	Ortalama ± Std. Sapma	df	F	Sig. (p)
Yüksek	202	30,18±6,644	2	,781	0,459
Orta	171	30,56±4,743	407		
Düşük	37	29,30±4,209	409		
Toplam	410				

Katılımcıların turizm ile ilişki seviyelerine göre turizme bağlı yaşam kalitesi ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanları değerlendirildiğinde ise sadece yaşam kalitesi alt boyutunda bu değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p=0,000\leq 0,05$). Yanıt ortalamaları incelendiğinde ise turizm ile orta seviyede ilişki seviyesi olan katılımcıların en yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir ($\bar{X}=18,50\pm 4,342$).

4.5. Korelasyon Analizi Bulguları

Tablo 4.26.'da araştırmada kullanılan ölçek ve alt ölçeklerin aralarındaki ilişkiyi değerlendirmeye yönelik korelasyon testi analiz sonuçları görülebilmektedir.

Tablo 4.26. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

		Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Puan	Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Davranışı Puan	Turizmin Etkileri Puan	Yaşam Kalitesi Puan	Yaşam Yeri Memnuniyeti Puan	Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi Puan	Çevresel Sürdürülebilirlik Puan	Uzun Dönem Planlama Puan	Ziyaretçi Memnuniyeti Puan	Toplum Katılımını Maksimize Etme Puan	Toplum Merkezli Yönetim Puan
Turizme Bağlı Yaşam Kalitesi Puan	Pearson Correlation	1	0,819**	0,914**	0,749**	0,758**	0,829**	0,519**	0,702**	0,600**	0,553**	0,590**
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	407	409	409	409	409	409	407	409	409	409
Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Davranışı Puan	Pearson Correlation	0,819**	1	0,760**	0,564**	0,581**	0,724**	0,706**	0,842**	0,831**	0,525**	0,755**
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	407	408	407	408	408	408	408	408	408	408	408
Turizmin Etkileri Puan	Pearson Correlation	0,914**	0,760**	1	0,569**	0,575**	0,643**	0,494**	0,628**	0,556**	0,465**	0,549**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	407	409	409	409	409	409	407	409	409	409
Yaşam Kalitesi Puan	Pearson Correlation	0,749**	0,564**	0,569**	1	0,511**	0,517**	0,428**	0,479**	0,386**	0,580**	0,438**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Yaşam Yeri Memnuniyeti Puan	Pearson Correlation	0,758**	0,581**	0,575**	0,511**	1	0,585**	0,334**	0,521**	0,356**	0,333**	0,377**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesi Puan	Pearson Correlation	0,829**	0,724**	0,643**	0,517**	0,585**	1	0,401**	0,646**	0,600**	0,460**	0,520**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Çevresel Sürdürülebilirlik Puan	Pearson Correlation	0,519**	0,706**	0,494**	0,428**	0,334**	0,401**	1**	0,607**	0,518**	0,245**	0,619**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Uzun Dönem Planlama Puan	Pearson Correlation	0,702**	0,842**	0,628**	0,479**	0,521**	0,646**	0,607**	1	0,656**	0,282**	0,596**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
	N	407	408	407	408	408	408	408	408	408	408	408
Ziyaretçi Memnuniyeti Puan	Pearson Correlation	0,600**	0,831**	0,556**	0,386**	0,356**	0,600**	0,518**	0,656**	1	0,356**	0,521**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Toplum Katılımını Maksimize Etme Puan	Pearson Correlation	0,553**	0,525**	0,465**	0,580**	0,333**	0,460**	0,245**	0,282**	0,356**	1	0,349**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410
Toplum Merkezli Yönetim Puan	Pearson Correlation	0,590**	0,755**	0,549**	0,438**	0,377**	0,520**	0,619**	0,596**	0,521**	0,349**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
	N	409	408	409	410	410	410	410	408	410	410	410

Araştırmada kullanılan ölçek boyutlarına yönelik ilişki analizi çıktısında elde edilen “Pearson Korelasyon Katsayılarının (r)” değerlendirilmesi aşağıdaki gibi yapılabilmektedir (Köklü vd., 2006). Bu katsayının;

- $r = 0,00$ herhangi bir ilişki yoktur,
- $0,01 \leq r \leq 0,29$ düşük dereceli bir ilişki vardır
- $0,30 \leq r \leq 0,70$ orta dereceli bir ilişki vardır
- $0,71 \leq r \leq 0,99$ yüksek dereceli bir ilişki vardır
- $r = 1,00$ çok yüksek dereceli bir ilişki vardır

Ayrıca $r \geq 0$ olumlu yönlü bir ilişki, $r < 0$ ise olumsuz yönlü bir ilişki söz konusudur.

Bu bilgiler ışığında turizme bağlı yaşam kalitesi ile turizmin etkileri alt boyutu arasında pozitif ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,914$), yaşam kalitesi arasında pozitif ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,749$), yaşam yeri memnuniyeti arasında pozitif ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,758$), turizmin gelişiminin desteklenmesi arasında pozitif ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,829$) bulunduğu saptanmıştır.

Turizme bağlı yaşam kalitesi ile sürdürülebilir turizm destekleme davranışı arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,819$), çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,519$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,702$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,600$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,553$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,590$) bulunduğu saptanmıştır.

Sürdürülebilir turizmi destekleme davranışı ile turizmin etkileri alt boyutu arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,760$), yaşam kalitesi arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,564$), yaşam yeri memnuniyeti arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,581$), turizmin gelişiminin desteklenmesi arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,724$) bulunduğu saptanmıştır.

Sürdürülebilir turizmi destekleme davranışı ile çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,706$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,842$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,831$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000 \leq 0,05$; $r=0,525$) ve toplum

merkezli yönetim arasında ise olumlu ve yüksek dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,755$) bulunduğu saptanmıştır.

Turizmin etkileri ile yaşam kalitesi arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,569$), yaşam yeri memnuniyeti arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,575$), turizmin gelişiminin desteklenmesi arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,643$) bulunduğu saptanmıştır.

Turizmin etkileri ile çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,494$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,628$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,556$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,465$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,549$) bulunduğu saptanmıştır.

Yaşam kalitesi ile yaşam yeri memnuniyeti arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,511$), turizmin gelişiminin desteklenmesi arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,517$) bulunduğu saptanmıştır.

Yaşam kalitesi ile çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,428$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,479$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,386$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,580$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,438$) bulunduğu saptanmıştır.

Yaşam yeri memnuniyeti ile turizmin gelişiminin desteklenmesi arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,585$) bulunduğu saptanmıştır. Yine yaşam kalitesi ile çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,334$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,521$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,356$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,333$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,377$) bulunduğu saptanmıştır.

Turizmin gelişiminin desteklenmesi ile çevresel sürdürülebilirlik arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,401$), uzun dönem planlama arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,646$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,600$), toplum katılımını maksimize etme arasında

olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,460$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,520$) bulunduğu saptanmıştır.

Çevresel sürdürülebilirlik ile uzun dönem planlama arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,646$), ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,607$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve düşük dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,245$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,619$) bulunduğu saptanmıştır.

Uzun dönem planlama ile ziyaretçi memnuniyeti yaratma arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,656$), toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve düşük dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,282$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,596$) bulunduğu saptanmıştır.

Ziyaretçi memnuniyeti yaratma ile toplum katılımını maksimize etme arasında olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,356$) ve toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,521$) bulunduğu saptanmıştır. Toplum katılımını maksimize etme ile toplum merkezli yönetim arasında ise olumlu ve orta dereceli bir ilişki ($p=0,000\leq 0,05$; $r=0,349$) bulunduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre “**H₁**: Turizme bağlı yaşam kalitesi unsurları ile sürdürülebilir turizm faaliyetleri arasında bir ilişki vardır” hipotezi kabul edilmiştir. Ayrıca demografik değişkenler göz önünde bulundurulduğunda H2 kısmen kabul edilmiştir.

SONUÇ

Turizm faaliyetleri toplumların hem ekonomik hem de sosyo-kültürel süreçleri üzerinde önemli etkiler yaratan faaliyetlerdir. Birbiriyle ilişkili pek çok süreç ve unsur üzerinde bu kadar önemli etkileri olan faaliyetlerin bireysel ve toplumsal faydaları en üst düzeye çıkaracak stratejilerle değerlendirilmesi de en az bu faaliyetlerin kendisi kadar önemlidir.

Bu noktada turizm faaliyetlerinden elde edilebilecek farklı ölçeklerdeki faydaların değerlendirilmesi, farklı yaklaşımlara sahip turizm faaliyetlerinin bireylerin ve toplumların çıkarına olacak şekilde yönlendirilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda yürütülen ve turizm faaliyetlerinden elde edilen yaşam kalitesine yönelik faydalar ile sürdürülebilir turizm faaliyetleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi amaçlayan bu tez çalışmasından bu alanda çalışanlara ışık tutabilecek önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Literatürde turizm ve bölge halkının yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalardan elde edilen bulgular incelendiğinde bu bulguların farklı alanlarda geniş bir çeşitlilikte sonuçlar ortaya koyduğunu söylemek mümkündür. Örneğin Gautam ve Bhalla (2024) Hindistan'da turizm faaliyetlerinin desteklenmesinin sürdürülebilir turizmin gelişimi ve bölge sakinlerinin yaşam kaliteleri üzerindeki etkiyi inceledikleri çalışmalarında bölge halkının turizm ve sürdürülebilir turizme verdikleri destek ile yaşam kaliteleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu saptamıştır. Bunun yanı sıra sürdürülebilir turizmin bölge halkı üzerinde yarattığı sosyal güçlendirme ile yaşam kalitesi arasında da benzer bir ilişkinin varlığını ortaya koymuştur.

Khairuddin vd. (2024) tarafından Malezya'nın Mabul Adası toplumu üzerinde yapılan çalışma, sürdürülebilir turizmin sosyal ve ekonomik etkilerinin yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler yarattığını, ancak çevresel etkilerin belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Yayla vd. (2023) araştırmalarında Manavgat, Türkiye'deki yerel halkın yaşam kalitesi, topluluk bağlılığı ve turizmle iletişim arasındaki ilişkileri incelemiştir. Sonuçlar, yaşam kalitesinin turizm desteği ve topluluk bağlılığını güçlendirdiğini, topluluk bağlılığının ise turizm desteğini artırdığını göstermektedir.

Çalışkan vd. (2022) çalışmalarında turizmin yerel halkın yaşam kalitesi, mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkilerini incelemiştir. Sonuçlar, ekonomik faydaların mutluluk üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu, çevresel ve sosyo-kültürel faydaların ise yaşam

kalitesi algılarını etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, COVID-19 risk algısının bu ilişkilerde düzenleyici bir rol oynadığı bulunmuştur.

Khan vd. (2022) tarafından Pakistan'ın Hunza Vadisi'nde yapılan araştırma, turizmin sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarının yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Ayrıca, yaşam kalitesinin turizme destek üzerinde kısmi bir aracı rolü oynadığı bulunmuştur.

Gautam (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma, yerel halkın duygusal yakınlık, turizmle ilgili stres, yaşam kalitesi ve sürdürülebilir turizm gelişimine destek arasındaki ilişkileri incelemiştir. Sonuçlar, duygusal yakınlığın yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediğini ve yaşam kalitesinin sürdürülebilir turizm gelişimine desteği artırdığını göstermektedir.

Al-Sakkaf vd. (2022)'nin gerçekleştirdiği çalışma, destinasyon sosyal sorumluluğu, turizm etkileri ve yerel halkın yaşam kalitesi arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bulgular, destinasyon sosyal sorumluluğunun ekonomik ve sosyo-kültürel turizm etkilerini olumlu yönde etkilediğini ve bu etkilerin yaşam kalitesini artırdığını göstermektedir.

Keleş (2021) turizmin yerel halkın yaşam kalitesi memnuniyeti üzerindeki etkilerini araştırdığı çalışmada turizmin ekonomik etkilerinin yerel halkın yaşam kalitesi üzerinden doğrudan ve güçlü bir etkisi olduğunu belirtmiştir.

Băndoi vd. (2020) turizm faaliyetlerinin gelişimi ve yaşam kalitesinin sürdürülebilirliğini araştırdıkları kümelenme analizi özelliğindeki araştırmalarında turizmin gelişmesinin yaşam kalitesinin artışı üzerinde pozitif bir etki yarattığı sonucuna ulaşmıştır.

Ramkissoo (2020)'un gerçekleştirdiği çalışma, turizmin sosyal etkilerinin yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini inceleyen yeni bir kavramsal model önermektedir. Model, sosyal etkilerin, kişilerarası güven, mekâna bağlılık ve pro-sosyal davranışlar aracılığıyla turizme desteği artırabileceğini göstermektedir.

Chiang ve Nguyen (2020) araştırmalarında yaşam doyumunun yerel halkın sürdürülebilir turizm gelişimine desteği üzerindeki aracı rolünü incelemiştir. Sonuçlar, yaşam doyumunun sürdürülebilir turizm gelişimine desteği artırmada önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Kurt Konakoğlu vd. (2019) Türkiye ve Polonya'daki seçilmiş şehirlerde sürdürülebilir turizmin gelişimi değerlendirilmiştir. Çalışma, sürdürülebilir turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve bu etkinin turizme olan desteği artırdığını göstermektedir.

Mathew ve Sreejesh (2017) Hindistan'ın 3 farklı turizm bölgesinde gerçekleştirdikleri ve sorumlu turizm eylemleri ile bölgesel sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında yerel toplum sakinleri tarafından algılanan sorumlu turizm faaliyetlerinin, algılanan destinasyon sürdürülebilirliği üzerinde önemli bir rol oynadığı ve bunun da algılanan yaşam kalitesini etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Jeon vd. (2016) ABD'de iki farklı turizm noktasında bölgenin kültürel turizm faaliyetlerinin mevsimsel etkileri ile bölge halkının algılanan yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında mevsimsel faktör özelliklerinin sakinlerin ekonomik fayda algılarını olumsuz etkilediğini; mevsimsel özelliklerin sakinlerin algıladıkları sosyal maliyetleri olumlu etkilediğini; mevsimsel özelliklerin sakinlerin çevresel sürdürülebilirlik algılarını ters yönde etkilediğini; ekonomik fayda algılarının sakinlerin algıladıkları yaşam kalitesini olumlu etkilediğini; algılanan sosyal maliyetlerin sakinlerin algıladıkları yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini ve algılanan çevresel sürdürülebilirliğin sakinlerin algıladıkları yaşam kalitesini olumlu etkilediğini ortaya koymuşlardır.

Nkemngu (2015) Güney Afrika'nın turistik bir bölgesinde gerçekleştirdiği çalışmada turizmin etkileri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre bölge sakinlerinin çoğu, topluluklarında turizmin etkilerinin büyük ölçüde olumlu olduğunu düşünmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre turizmin etkilerinin hem bireysel katılımcılar hem de bir bütün olarak topluluk için daha iyi bir yaşam kalitesi sağlama konusunda güçlü bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir.

Benzer şekilde Sharpley (2014) turizmin sosyo-kültürel etkilerinin yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler yarattığı sonucuna ulaşmıştır. Kim vd. (2013) ise çalışmalarında yerel halk ve turistler arasında gerçekleşen etkileşimin bölge halkının yaşam kalitesi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu saptamıştır. Andereck ve Nyaupane (2011) ABD'de posta üzerinden anket çalışması şeklinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında bireylerin yaşam kalitesi algılarının turizm faaliyetleri aracılığı ile değişimini incelemiştir. Araştırmanın sonuçları turizmden elde edilen algılanan kişisel faydanın, yaşam kalitesinin ekonomik boyutları, turistlerle temas ve turizmde istihdamın turizmin yerel ekonomideki rolüne ilişkin algılar üzerindeki etkisine aracılık ettiğini ortaya koymuştur.

Moscardo (2009) çalışmada yaşam kalitesi kavramının turizm etkileri literatüründeki önemini vurgulamaktadır. Çalışma, yaşam kalitesinin daha eleştirel bir şekilde ele alınmasının, turizm etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağını savunmaktadır.

Delibasic (2008) çalışmada turizmin ekonomik etkilerinin diğer etkilerine oranla daha önemli kabul edildiği sonucuna ulaşmıştır.

Yukarıda değinilmiş olan araştırmalarla paralellik gösterecek şekilde, gerçekleştirilmiş olan bu tez çalışmasında da benzer şekilde sürdürülebilir turizm faaliyetleri ile bölge halkının yaşam kalitesi arasında olumlu bir ilişkinin olduğu, turizmin bireylerin yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkileri arttıkça bireylerin sürdürülebilir turizm faaliyetlerine yönelik olumlu yaklaşımlarının da arttığı saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre katılımcıların turizm faaliyetleri ile bireysel ve toplumsal yaşam kalitesi unsurları arasındaki ilişkiye yönelik olumlu bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Bu durum turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bölgelerde yaşayan kişilerin bu faaliyetleri sahiplenme seviyelerinin yüksek olması açısından önemlidir. Bu kapsamda bölgeye daha çok turist çekerek turizm faaliyetlerinin etkinliğini arttıracak uygulamaların toplum tarafından da desteklendiği görülmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak turizmin toplum için önemli bir ekonomik fayda unsuru rolüne sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre odaklı yaklaşımların bireylerin zihinlerinde ve toplumların yaşayış şekillerinde her geçen gün daha fazla yer edindiği günümüz işletme dünyasında sürdürülebilir turizm faaliyetleri turizm gibi kritik bir süreçler bütünü ile çevreci yaklaşımları bir çatı altında buluşturan önemli faaliyetler olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre toplumda sürdürülebilir turizm faaliyetlerine yönelik olumlu bir algının oluştuğu da görülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre sürdürülebilir turizm faaliyetleri açısından cinsiyetin önemli bir fark yaratan bir değişken olduğu görülmektedir. Bu noktada erkeklerin kadınlara göre sürdürülebilir turizme yaklaşımlarının daha olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra bir başka fark yaratan değişken olan medeni durum değişkeni açısından da evli bireylerin sürdürülebilir turizm faaliyetlerine yönelik olumlu algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin karşılık bulduğu bireyler açısından bir başka önemli değişkenin de yaş grupları olduğu görülmektedir. Özellikle 45-54 yaş aralığındaki bireylerde bu faaliyetlere yönelik olumlu yaklaşımların çok daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yine sürdürülebilir turizm faaliyetlerine yönelik pazarlama uygulamalarında önem verilecek demografik değişkenler arasında eğitim, çalışma süresi ve meslek gibi detaylar da yer almaktadır. Bu noktada özellikle kamu personeli ve serbest meslek sahibi bireylerin bu faaliyetlere olan ilgisinin daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra bireylerin gelir düzeyi arttıkça sürdürülebilir turizme dair olumlu algılarının da yükseldiği saptanmıştır.

Araştırmanın Alanya özelindeki önemli sonuçlarından biri de Alanya’da yaşama süresi arttıkça bölgede gerçekleştirilen sürdürülebilir turizm faaliyetlerine olan alakanın yükseliyor oluşudur. Bunun yanı sıra yaşanan yerin bir turizm merkezine yakınlığı arttıkça yine benzer bir durumun görüldüğü söylenebilmektedir. Bu noktada sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin hedefe ulaşması ve muhatapları üzerinde beklenen etkileri yaratabilmesi açısından bu araştırmadan elde edilen bulguların değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin yaratacağı algı üzerinde etkisi olan demografik değişkenlerin biliniyor oluşu bu faaliyetlerin isabetlilik seviyesini arttırması açısından önemlidir.

Araştırmanın önemli bulgular ortaya koyduğu bir başka alan da turizme bağlı yaşam kalitesi algısının değerlendirilmesidir. Yine sürdürülebilir turizmde olduğu gibi turizme bağlı yaşam kalitesi algısı açısından da 45-54 yaş aralığındaki bireyler ön plana çıkmaktadır. Bu yaş aralığındaki bireylerin turizmin yaşam kalitesi odaklı etkilerine yönelik daha olumlu bir bakış açısına sahip oldukları ve turizm faaliyetlerini destekledikleri görülmektedir. Ayrıca bireylerin çalışma süreleri arttıkça turizme bağlı yaşam kalitesi ile ilgili algılarının da olumlu değiştiğini söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra serbest meslek sahibi bireylerin ve gelir düzeyi yüksek bireylerin turizmin yaşam kalitesine yönelik etkilerine olumlu bir yaklaşım sergiledikleri saptanmıştır.

Alanya özelinde tıpkı sürdürülebilir turizmde olduğu gibi turizmin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri açısından da Alanya’da yaşama süresi arttıkça katılımcıların bu alandaki olumlu algılarının da yükseldiği ve yaşanan yerin bir turizm merkezine yakınlığı arttıkça turizm faaliyetlerinden olumlu etkilenme algısının da arttığı görülmektedir.

Araştırmanın odaklandığı temel alanlardan bir diğeri de turizme bağlı yaşam kalitesinin sürdürülebilir turizm faaliyetleri ile ilişkisidir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar bu iki kavram arasında olumlu bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu açıdan turizmin bireylerin yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkileri arttıkça bireylerin sürdürülebilir turizm faaliyetlerine yönelik olumlu yaklaşımlarının da artacağını söylemek mümkündür. Her kavram ve bu kavramlara ait alt boyutlar arasında ilişki seviyesi değişse de pozitif yönde bir etkileşimin varlığının ortaya konuluyor oluşu araştırmanın en önemli sonuçlarından biridir.

Turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildikleri bölgelerin ekonomik ve toplumsal gerçeklikleri üzerindeki etkileri biliniyorken bu faaliyetlerin olumlu etkileri arttırıldıkça toplumların bu faaliyetlerin sürdürülebilir kılınmasına yönelik desteklerinin artacağı da görülmektedir. Bu noktada sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin bölge halkı tarafından desteklenmesi açısından turizmin bölgeye sağlayacağı iş imkânı, toplumsal refah vb. alanlardaki faydalarına odaklanılmasının faydalı olacağını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Ali, F., Hussain, K., & Ragavan, N. A. (2016). Memorable customer experience: examining the effects of customers experience on memories and loyalty in Malaysian resort hotels. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 144, 273-279.
- Alrwajfah, M. M., Almeida-García, F., & Cortés-Macías, R. (2021). Residents' perceptions and satisfaction toward tourism development: A sociocultural perspective. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 100548.
- Al-Sakkaf, M. A., Mohaidin, Z., Murshid, M. A., Amarneh, S., Basendwa, M., & Bawazira, K. A. (2022). Destination social responsibility and residents' quality of life: The mediating role of multidimensional impacts of tourism. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 25(4), 959–993.
- Altanlar, A., & Akıncı, K. G. (2011). Sürdürülebilir turizm planlaması için yöre halkı ve yerli turistlerin davranış ve beklentilerini anlamaya yönelik bir araştırma; Akçakoca örneği. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-20.
- Altunel, M. C., & Kahraman, N. (2012). Kültür turisti tipolojilerinin belirlenmesi: İstanbul örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(1), 7-18.
- Andereck, K. L., & Nyaupane, G. P. (2011). Exploring the nature of tourism and quality of life perceptions among residents. *Journal of Travel research*, 50(3), 248-260.
- Anderson, G. (2010). *Chronic care: making the case for ongoing care*. Robert Wood Johnson Foundation.
- Ashrafi, M. (2014). Green Marketing in Hospitality Industry. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, 4(4), 42-46.
- Atay, L., Temirkanova, Z. ve Gökdemir, S. (2017). Tur Operatörlerinde Yeşil Uygulamalar: Yeşil Tur Operatörü Ödülü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18-32.
- Bae, S. Y., & Patterson, P. G. (2021). Impact of community-based tourism on residents' quality of life: Evidence from South Korea. *Journal of Travel Research*, 60(5), 1121-1135.
- Bahar, O. ve Kozak, M. (2006). Potential impacts of euro on destination choice. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 54(3), 235-243.
- Băndoi, A., Jianu, E., Enescu, M., Axinte, G., Tudor, S., & Firoiu, D. (2020). The relationship between development of tourism, quality of life and sustainable performance in EU countries. *Sustainability*, 12(4), 1628.
- Barr, N. (1998). *The Economics of the Welfare State*. Stanford University Press.

- Barro, R. J. (2001). Human capital and growth. *American Economic Review*, 91(2), 12-17.
- Bayer, E., Türkiye Meslek Yüksekokulları Turizm Eğitimi Kalitesinin Geliştirilmesinde Sanal Yöntemlerin Rolü, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, III/3, (Güz-1998), 145-156.
- Baykal, D. ve Çimen, H. (14-16 Mayıs 2015). Sürdürülebilir Turizm ve Ekoturizm Sertifikaları. *Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, 10-21.
- Beyhan, G. Ş. (2004). *Kültürel Süreklilik ve Çağdaş Gereksinimler Bağlamında Sürdürülebilir Turizm ve Kimlik Kavramsal Modeli: Pamukkale Örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Bingöl, S. (2007). 1923-2023: Türkiye’de Yabancı Turist Tipolojisinin Dönüşümü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3), 29-38.
- Breznitz, S. (1983). *The Denial of Stress*. International Universities Press.
- Buckley, R. (2007). Adventure tourism products: Price, duration, size, skill, remoteness. *Tourism Management*, 28(6), 1428-1433.
- Bunghez, C. L. (2016). The Importance of Tourism to a Destination's Economy. *Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics*, 1-9.
- Chan, E. S. W., & Wan, Y. K. P. (2012). Understanding the relationship between environmental management practices and hotel performance: An empirical study. *Journal of Environmental Management*, 79(1), 150-158.
- Chan, W., Wong, K. ve Lo, J. (2009). Hong Kong Hotels Sewage: Environmental Cost And Saving Technique. *Journal Of Hospitality And Tourism Research*, 33(3), 329-346.
- Chen, Q. (2023). The impact of economic and environmental factors and tourism policies on the sustainability of tourism growth in China: evidence using novel NARDL model. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(7), 19326-19341.
- Chiang, L., & Nguyen, T. L. H. (2020). Residents’ support for sustainable tourism development: The mediating role of life satisfaction. In S. Wu, F. Pantoja, & N. Krey (Eds.), *Marketing opportunities and challenges in a changing global marketplace* (pp. 183). Springer.
- Chirkov, V., & Ryan, R. M. (2001). Parent and teacher autonomy support in Russian and U.S. adolescents: Common effects on well-being and academic motivation. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(5), 618-635.

- Cinnioğlu, H., (2015). Sürdürülebilir ekonomik kalkınma kapsamında ekoturizmin çevre üzerindeki etkilerinin eleştirel bir bakış açısıyla incelenmesi. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. No: 3.
- Clark, A. E., & Oswald, A. J. (1994). Unhappiness and unemployment. *The Economic Journal*, 104(424), 648-659.
- Collins, P., & Autino, A. (2010). What the growth of a space tourism industry could contribute to employment, economic growth, environmental protection, education, culture and world peace. *Acta Astronautica*, 66(11-12), 1553-1562.
- Cummins, R. A. (1997). The domains of life satisfaction: An attempt to order chaos. *Social Indicators Research*, 38, 303-328.
- Çalışkan, U., Gürsoy, D., Özer, Ö., & Chi, O. H. (2022). Effects of tourism on local residents' quality of life, happiness and life satisfaction: Moderating role of the COVID-19 risk perceptions. *Journal of Tourism, Sustainability and Well-being*, 10(4), 274–291.
- Çevirgen, A. (2003). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Ekoturizm ve Edremit Yöresi İçin Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çözeli, F. E. (2019). *Turizm Destinasyonlarının Markalaşmaması: Erdek Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi.
- Deaton, A. (2013). *The Great Escape: Health, Wealth, and the Origins of Inequality*. Princeton University Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Delıbasıc, R., Karlsson, P., Lorusso, A., Rodriguez, A., ve Yliruusi, H. (2008). "Quality of life and tourism in Budečsko", Retrieved January, 5, 2011.
- Delmonte, F. M. (2023). *The Correlation Between Ethical Leadership and Work Engagement in Private Companies*. Grand Canyon University.
- Denk, E. (2023). Erzurum'da Gastronomi Turizminin Toplum Üzerindeki Etkisi: Ekonomik Fırsatlar, Çevresel Endişeler ve Sosyo-Kültürel Zenginlik. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9(34).
- Diener, E., & Oishi, S. (2005). The nonobvious social psychology of happiness. *Psychological Inquiry*, 16(4), 162-167.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5(1), 1-31.

- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276.
- Diener, E., Tay, L., & Oishi, S. (2006). Rising income and the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 104(2), 267.
- Doğan, D. D. H., Üngüren, A. G. E., & Yelgen, A. G. E. (2010). Alanya Turist Profiline Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3), 79-100.
- Dolan, P., & White, M. P. (2007). How can measures of subjective well-being be used to inform public policy?. *Perspectives on Psychological Science*, 2(1), 71-85.
- Duran, C., & Özgür, G. (2021). Sustainable tourism and its impact on the quality of life: A case study in Turkey. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(3), 467-485.
- Easterlin, R. A. (2001). Income and happiness: Towards a unified theory. *The Economic Journal*, 111(473), 465-484.
- Emmons, R. A. (1999). *The psychology of ultimate concerns: Motivation and spirituality in personality*. Guilford Press.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton University Press.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. SUNY Press.
- Gautam, V. (2022). Why local residents support sustainable tourism development. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(3), 877-893.
- Gautam, V., & Bhalla, S. (2024). Exploring the relationships among tourism involvement, residents' empowerment, quality of life and their support for sustainable tourism development. *Journal of Cleaner Production*, 434, 139770.
- Gössling, S., Peeters, P., Ceron, J. P., Dubois, G., Patterson, T. ve Richardson, R. B. (2005). The Eco Efficiency Of Tourism. *Ecological Economic*, 54, 417-434.
- Gulliford, M., Figueroa-Munoz, J., Morgan, M., Hughes, D., Gibson, B., Beech, R., & Hudson, M. (2002). What does 'access to health care' mean?. *Journal of Health Services Research & Policy*, 7(3), 186-188.
- Güleryüz, E. H. (2021). Akdeniz Avrupası'nda Turizm, Ekonomik Refah Ve Mutluluk. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 770-778.
- Han, H., Yu, J., & Kim, W. (2021). Health tourism's impact on quality of life: The role of involvement and satisfaction. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38(5), 539-553.
- Helliwell, J., Layard, R., & Sachs, J. (2018). World happiness report 2016.

- Holloway, J. C., & Humphreys, C. (2016). *The Business of Tourism* (10th b.). Harlow, United Kingdom: Pearson Education Limited.
- Hu, H. H., Kandampully, J., & Juwaheer, T. D. (2011). Relationships and impacts of service quality, perceived value, customer satisfaction, and image: an empirical study. *Service Industries Journal*, 29(2), 111-125.
- Jahoda, M. (1982). *Employment and Unemployment: A Social-Psychological Analysis*. Cambridge University Press.
- Jeon, M. M., Kang, M., & Desmarais, E. (2016). Residents' perceived quality of life in a cultural-heritage tourism destination. *Applied Research in Quality of life*, 11, 105-123.
- Jeong, E., & Jang, S. S. (2011). Restaurant experiences triggering positive electronic word-of-mouth (eWOM) motivations. *International Journal of Hospitality Management*, 30(2), 356-366.
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(38), 16489-16493.
- Karayılan, E. (2014). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Sürdürülebilir Turizm Politikaları ve Toplumsal Katılım İlişkisinin Kurumsal Bakış Açısıyla İncelenmesi: Türkiye Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kasemsap, K. (2020). Sustainability, environmental sustainability, and sustainable tourism: Advanced issues and implications. In *Environmental and agricultural informatics: Concepts, methodologies, tools, and applications*. 1669-1687. IGI Global.
- Kataya, A. (2020). Impact of Tourism Activities on Sustainable Community Development. *Proceedings of the International Conference on Economics and Social Sciences*. ISSN 2704-6524, 694-704
- Keleş, H. (2021). *Turizmin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi, Memnuniyeti ve Turizme Desteği Üzerindeki Etkileri: Manavgat Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi, SBE, Konya.
- Keleş, H., ve Akmeşe, H. (2022). Turizm sektöründe yerel halkın yaşam kalitesi kavramı. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 110-125.
- Keskin, B. E. (2012), "Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)". *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8(1), 16- 26
- Keyes, C. L. M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of Health and Social Behavior*, 43(2), 207-222.

- Khairuddin, F. N., Ramachandran, S., Ling, S. M., Kunasekaran, P., Kumarusamy, R., & Ismail, I. (2024). The impact of sustainable tourism on quality of life among the marginalised community in Mabul Island, Sabah, Malaysia. *European Journal of International Management*, 18(5), 647–672.
- Khan, Z., Zaibunnisa, K., & Khan, M. (2022). Tourism impact dimensions, residents' quality of life and support for tourism in Hunza Valley, Pakistan. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 11(2), 195–209.
- Kim, J. H., & Lee, K. H. (2012). Service quality, customer satisfaction, and loyalty in the restaurant industry: the moderating role of perceived customer value. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 21(1), 97-124.
- Kim, K., Uysal, M., & Sirgy, M. J. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents? *Tourism Management*, 41, 62-73.
- Kim, K. (2002). *The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Kim, J., Schmöcker, J. D., Nakamura, T., Uno, N., & Iwamoto, T. (2020). Integrated impacts of public transport travel and travel satisfaction on quality of life of older people. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 138, 15-27.
- Klijis, J. (2016). *Tourism, income, and jobs: Improving the measurement of regional economic impacts of tourism*. Wageningen University and Research.
- Knowles-Lankford, J., & Lankford, S. V. (2000). Tourism and Sustainability, Can They be Partners?. *World Leisure Journal*, 42(2), 4-10.
- Kurt Konakoglu, S. S., Heıldak, M., Kurdoglu, B. C., & Wysmułek, J. (2019). Evaluation of sustainable development of tourism in selected cities in Turkey and Poland. *Sustainability*, 11(9), 2552.
- Law, R., Buhalis, D., & Cobanoglu, C. (2015). Progress on information and communication technologies in hospitality and tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 26(5), 727-750.
- Lee, G., & Cheng, R. (2014). Quality dimensions in e-commerce: A service quality model perspective. *Electronic Commerce Research and Applications*, 14(1), 1-12.
- Lee, S. H., & Xue, L. (2020). The effect of destination image on tourists' quality of life: The mediating role of tourist satisfaction. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(1), 29-42.

- Loader, I. (1997). Policing and the social: questions of symbolic power. *The British Journal of Sociology*, 48(1), 1-18.
- London, S., Alvarez, E., & Posadas, V. (2024). Tourism and sustainable development: a bibliometric and complex systems methodology approach. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 1-17.
- Marmot, M. (2005). *The Status Syndrome: How Social Standing Affects Our Health and Longevity*. Times Books.
- Marmot, M., & Wilkinson, R. G. (Eds.). (2006). *Social Determinants of Health*. Oxford University Press.
- Martínez, P., & del Bosque, I. R. (2013). CSR and customer loyalty: The roles of trust, customer identification with the company and satisfaction. *International Journal of Hospitality Management*, 35, 89-99.
- Mathew, P. V., & Sreejesh, S. (2017). Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations. *Journal of Hospitality and Tourism management*, 31, 83-89.
- Moscardo, G. (2009). Tourism and quality of life: Towards a more critical approach. *Tourism and Hospitality Research*, 9(2), 159–170.
- Nakano, M., Oenzil, F., Mizuno, T., & Gotoh, S. (1995). Age-related changes in the lipofuscin accumulation of brain and heart. *Gerontology*, 41, 69.
- Nkemngu, A. P. (2015). Quality of life and tourism impacts: a community perspective. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4(1), 1-13.
- Norris, F. H., Stevens, S. P., Pfefferbaum, B., Wyche, K. F., & Pfefferbaum, R. L. (2008). Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *American Journal of Community Psychology*, 41, 127-150.
- Oishi, S., Kesebir, S., & Diener, E. (2011). Income inequality and happiness. *Psychological Science*, 22(9), 1095-1100.
- Popescu, D. (2018). Contemporary approaches and challenges of tourism sustainability. *Amfiteatru Economic*, 20(SI 12), 830-832.
- Prince, M., Patel, V., Saxena, S., Maj, M., Maselko, J., Phillips, M. R., & Rahman, A. (2007). No health without mental health. *The Lancet*, 370(9590), 859-877.
- Psacharopoulos, G., & Patrinos, H. A. (2004). Returns to investment in education: a further update. *Education Economics*, 12(2), 111-134.
- Ramkissoon, H. (2020). Perceived social impacts of tourism and quality-of-life: A new conceptual model. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(2), 442–459.

- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Harvard University Press.
- Reis, H. T., & Gable, S. L. (2003). Toward a positive psychology of relationships. *Flourishing: Positive Psychology and the Life Well-Lived*, 129-159.
- Richardson, R. B. (2021). The role of tourism in sustainable development. In *Oxford Research Encyclopedia of Environmental Science*.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069.
- Schalock, R. L., Verdugo, M. A., & Braddock, D. L. (2002). *Handbook on quality of life for human service practitioners*. 1-430. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.
- Seyhan, G. (2010). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Konaklama İşletmelerinde Çevreye Duyarlı Uygulamalar ve Yeşil Pazarlama: Örnek Olay Çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Sharpley, R. (2014). Host perceptions of tourism: A review of the research. *Tourism Management*, 42, 37-49.
- Shodiyev, K. (2022). Scientific and Practical Aspects of Sustainable Development of Tourism in An Innovative Economy. *Miasto Przyszłości*, 24, 307-311.
- Skogan, W. G. (1986). Fear of crime and neighborhood change. *Crime and Justice*, 8, 203-229.
- Smith, M., & Robinson, M. (2020). Cultural tourism and community engagement: A European perspective. *International Journal of Tourism Research*, 22(4), 545-558.
- Starfield, B. (1998). *Primary Care: Balancing Health Needs, Services, and Technology*. Oxford University Press.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80.
- Stiglitz, J. E. (2012). *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future*. W.W. Norton & Company.
- Streimikiene, D., Baležentis, T., Volkov, A., Morkūnas, M., Žičkienė, A., ve Streimikis, J. (2021). Barriers and drivers of renewable energy penetration in rural areas. *Energies*, 14(20), 6452.
- Swanson, K. (2017). Destination brand love: managerial implications and applications to tourism businesses. *Journal of Place Management and Development*, 10(1), 88-97.

- Tola, A., Minga, A., & Muca, E. (2024). Rural tourism: Nurturing prosperity and community resilience. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(3), 279-289.
- Torum, O. ve Küçük Yılmaz, A. (2009). Havacılıkta Sürdürülebilirlik Yönetimi: Türkiye'deki Hava Limanları için Sürdürülebilirlik Uygulamaları Araştırması. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 47-58.
- Tsang, N. K. F., & Ap, J. (2015). Tourists' perceptions of relational quality service attributes: a cross-cultural study. *Tourism Management*, 46, 293-303.
- Türkoğlu, F. (2014). *Nevşehir Havalimanı Çevresel Etkilerinin Yeşil Havaalanı Projesi Kapsamında İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Fenbilimleri Enstitüsü, Makine Anabilim Dalı.
- Tüylüoğlu, T. (2003). *Türkiye'de Turizm Eğitiminin Niteliği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- TÜSIAD, (2012). *Sürdürülebilir Turizm*. İstanbul: Sis Matbaacılık
- Urry, J. (2003). The sociology of tourism. *Classic Reviews in Tourism*, 9.
- Üstün, T. B. (2005). The global burden of chronic diseases. *Journal of the American Medical Association*, 293(5), 565-566.
- Vanhove, N. (2011). Tourism as a vehicle for development? A Regional Approach. *Tourism Development after the Crises. Global Imbalances: Poverty Alleviation*, 165-192.
- Veenhoven, R. (1991). Is happiness relative? *Social indicators research*, 24, 1-34.
- Veenhoven, R. (2000). The four qualities of life. *Journal of Happiness Studies*, 1(1), 1-39.
- Wang, C., & Hung, K. (2021). Community-based tourism and quality of life: Evidence from China. *Journal of Travel Research*, 60(6), 1324-1338.
- Wang, X., & Chen, X. (2012). How customer relationship management influences customer satisfaction in the hotel industry: a study of two hotel chains in China. *International Journal of Hospitality Management*, 31(1), 86-92.
- WHO. (2006). *Constitution of the World Health Organization*. Basic Documents.
- Wilkinson, R. G. (1996). *Unhealthy Societies: The Afflictions of Inequality*. Routledge.
- Wilkinson, R. G., & Pickett, K. (2009). *The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better*. Allen Lane.
- Wongthong, P. ve Harvey, N. (2014). Integrated coastal management and sustainable tourism: A case study of the reef-based SCUBA dive industry from Thailand. *Ocean & Coastal Management*, 95, 138-146.
- World Health Organization. (2014). *Mental health: a state of well-being*. WHO.

- World Health Organization. (2019). *Global action plan on physical activity 2018-2030: more active people for a healthier world*. World Health Organization.
- Xing, W. (2024). Sustainable tourism: Pathways to environmental preservation, economic growth, and social equity. *Applied and Computational Engineering*, 66, 166-171.
- Yayla, Ö., Koç, B., & Dimanche, F. (2023). Residents' support for tourism development: Investigating quality-of-life, community commitment, and communication. *European Journal of Tourism Research*, 33, 3311.
- Yılmaz, İ. A., Ünal, A., & Çakır, G. (2015). Sürdürülebilir Turizm Literatürü Üzerine Bir Değerlendirme: Türkiye Bağlamı. *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 4(2), 55-83.
- Zaei, M. E. ve Zaei, M. E. (2013). The impacts of tourism industry on host community. *European Journal of tourism Hospitality and Research*, 1(2), 12-21.
- Zedner, L. (2009). *Security*. Routledge.
- Zengeni, N., Fungai Zengeni, D. M. ve Muzambi: (2013). Hoteliers' Perceptions of the Impacts of Green Tourism on Hotel Operating Costs in Zimbabwe: The Case of Selected Harare Hotels. *Australian Journal of Business and Management Research*, 2(11), 64-73.

İnternet Kaynakları

- Green Globe. (2020). <https://www.greenglobe.com/criteria-indicators/>, Erişim tarihi: 10.03.2024.
- Green Hotels Association, 2020. <https://greenhotels.com/index.php>, Erişim tarihi: 12.03.2024
- Green Key. (2020). <https://www.greenkey.global/>, Erişim tarihi: 12.03.2024
- Green Seal, 2020. <https://greenseal.org/standards/gs-33-hotels-and-lodging-properties/>, Erişim tarihi: 12.03.2024
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2020). <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11596/cevreye-duyarlilik-kampanyasi-yesil-yildiz.html>, Erişim tarihi: 12.03.2024
- TÜRÇEV, 2020. https://www.turcev.org.tr/v2/icerikDetay.aspx?icerik_id=94, Erişim tarihi: 12.03.2024

EK 1 ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Bu anket formu T.C. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Yönetimi Anabilimdalı Turizm Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programında yürütülmekte olan “Turizme Bağlı Yaşam Kalitesinin Sürdürülebilir Turizmi Destekleme Üzerine Etkisi, Alanya Örneği- (The Impact of Tourism-Related Quality of Life on Promoting Sustainable Tourism, The Case of Alanya) isimli tez çalışması kapsamında uygulanmaktadır. Ankete katılarak çalışmaya vereceğiniz değerli katkılarınız için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanının

Adı-Soyadı

Doç. Dr. İlker ÇİNBİLGEL

T.C. Akdeniz Üniversitesi Manavgat Turizm Fakültesi,

Turizm Rehberliği Bölümü

Öğrencinin

Adı Soyadı

Selma AKKAN

Anket Formu

I. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz	☐ Erkek	☐ Kadın			
Yaşınız	☐ 18-24 ☐ 55-64	☐ 25-34 ☐ 65 ve üzeri	☐ 35-44	☐ 45-54	
Eğitim Seviyeniz	☐ İlköğretim ☐ Lisans Üstü	☐ Lise	☐ Üniversite		
Mesleğiniz	☐ Kamu Personeli ☐ Emekli	☐ Serbest Meslek ☐ Öğrenci	☐ Özel Sektör ☐ Çalışmıyorum		
Medeni Durumunuz	☐ Evli	☐ Bekâr			
Kaç Yıldır Bu İşte Çalışıyorsunuz	☐ 1 Yıldan Az ☐ 10 Yıl ve üzeri	☐ 1-3 Yıl	☐ 4-6 Yıl	☐ 7-9 Yıl	
Hanenizin Aylık Geliri	☐ 17.000 TL veya daha az ☐ 20.001 TL- 25.000 TL	☐ 17.001 TL- 20.000 TL ☐ 25.001 ve üzeri			
Ne Kadar Süredir Alanya’da Yaşamaktasınız	☐ 5 Yıldan az ☐ 26 Yıl ve üzeri	☐ 5-10 Yıl	☐ 11-15 Yıl	☐ 16-20 Yıl	☐ 21-25 Yıl
Yaşadığınız Yerin Turizm Merkezine Yakınlığı	☐ 0-5 km (Çok Yakın)	☐ 6-10 km (Yakın)	☐ 11-20 km (Orta Uzaklık)	☐ 21-30 km (Uzak)	☐ 31 km ve üzeri (Çok Uzak)
Turizm ile İlişki Düzeyinizi Nasıl Tanımlarsınız	☐ Yüksek	☐ Orta	☐ Düşük	☐ Hiç Yok	

II. TURİZME BAĞLI YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK SORULAR

Aşağıdaki ifadelerle ilgili düşüncelerinizi

1=Kesinlikle Katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Kararsızım 4=Katılıyorum 5=Kesinlikle Katılıyorum

Ölçeğinde değerlendiriniz.

Önermeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Turizmin Etkilerini Değerlendirmeye Yönelik İfadeler						
1	Turizm yeni iş olanakları sağlar.	1	2	3	4	5
2	Turizm gelirleri yerel işletmeler ve yönetimler için gelir kaynağı oluşturur.	1	2	3	4	5
3	Turizm yaşam standartlarını geliştirir.	1	2	3	4	5
4	Bölgedeki eğlence çeşitliliğinin ana sebeplerinden biri turizmdir.	1	2	3	4	5
5	Turizm sayesinde ulaşım ve diğer yerel hizmetler iyileşmektedir.	1	2	3	4	5
6	Turizmin gelişmesi yöre halkı için daha fazla eğlence fırsatı sağlar.	1	2	3	4	5
7	Dünyanın dört bir yanından gelen turistlerle etkileşim yöre halkının yaşamını zenginleştirir.	1	2	3	4	5
8	Turistlerle kültürel etkileşim yaşamak yöre halkı için değerlidir.	1	2	3	4	5
9	Turistlerle kültürel etkileşim yaşamak yöre halkı için zevklidir.	1	2	3	4	5
10	Kültürlerini öğrenmek için dünyanın pek çok farklı ülkesinden gelen turistlerle tanışmak isterim.	1	2	3	4	5
11	Turizm gürültü kirliliğine sebep olmaktadır.	1	2	3	4	5
12	Turizm çevre kirliliğine sebep olmaktadır.	1	2	3	4	5
13	Turizm aşırı kalabalığa sebep olmaktadır.	1	2	3	4	5
14	Turizm trafik sıkışıklığına sebep olmaktadır.	1	2	3	4	5
Yaşam Kalitesini Değerlendirmeye Yönelik İfadeler						
15	Şu ana kadar yaşam koşullarım mükemmeldir.	1	2	3	4	5
16	Hayatımda istediğim önemli şeyleri elde ettim.	1	2	3	4	5
17	Genel olarak hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
18	Turizm sayesinde yaşam kalitemin iyileştiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
19	Turizm sayesinde bu toplum daha yaşanabilir bir yer haline gelmiştir.	1	2	3	4	5
Yaşam Yeri Memnuniyetini Değerlendirmeye Yönelik İfadeler						
20	Burada yaşamak bana anlamlı gelmektedir.	1	2	3	4	5
21	Bu yere ilişkin güçlü bir bağlılık duygusu hissediyorum.	1	2	3	4	5
22	Burası tam benim yaşamak istediğim yerdir.	1	2	3	4	5
23	Başka yerlerde yaşamaktansa burada yaşamaktan daha çok zevk alıyorum.	1	2	3	4	5
Turizmin Gelişiminin Desteklenmesini Değerlendirmeye Yönelik İfadeler						
24	Turizm bir toplum için en önemli endüstrilerden birisidir.	1	2	3	4	5
25	Turizm gelişimi toplumun doğru yönde büyümesine yardımcı olur.	1	2	3	4	5
26	Turizm bu toplum için önemli bir ekonomik rol oynamaya devam edecektir.	1	2	3	4	5
27	Bu yerin turizm değerinden dolayı gelen turistleri görmekten mutlu ve gururluyum.	1	2	3	4	5
28	Turizmin bu toplumda hayati bir rol oynamasını destekliyorum.	1	2	3	4	5
29	Yöre halkının geleceği için turizm büyük bir gelecek vadetmektedir.	1	2	3	4	5
30	Resmi turizm örgütleri turizmin gelişimi için daha fazla gayret göstermelidirler.	1	2	3	4	5
31	Bölgeye daha fazla turist çekecek yeni turizm faaliyetleri yapılmasını destekliyorum.	1	2	3	4	5

III. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZME YÖNELİK TUTUMUN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK SORULAR

Aşağıdaki ifadelerle ilgili düşüncelerinizi

1=Kesinlikle Katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Kararsızım 4=Katılıyorum 5=Kesinlikle Katılıyorum

Ölçeğinde değerlendiriniz.

Önermeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Çevresel Sürdürülebilirlik ile İlgili İfadeler						
1	Doğanın çeşitliliğine değer verilmeli ve doğa korunmalıdır.	1	2	3	4	5
2	Turizm çevreyi korumalıdır.	1	2	3	4	5
3	Uygun bir turistik gelişim her zaman doğal habitatı korumalıdır.	1	2	3	4	5
4	Toplum çevresi şu anda ve gelecekte de korunmalıdır.	1	2	3	4	5
5	Turizmde söz sahibi olanlar çevresel koruma için çabalarını artırmalıdır.	1	2	3	4	5
Uzun Dönem Planlama ile İlgili İfadeler						
6	Başarılı bir turizm yönetiminin ileri seviyede bir planlama gerektirdiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
7	Turistik gelişimin planlanmasında uzun dönemli bir bakış açısına ihtiyaç duyulduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
8	Turizm gelişim planları sürekli bir şekilde güncellenmelidir.	1	2	3	4	5
9	Turizm endüstrisi gelecek için planlanmalıdır.	1	2	3	4	5
Algılanan Ekonomik Yararlar ile İlgili İfadeler						
10	Turizmin yerel halkın ekonomik durumu için faydalı olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
11	Turizm, yerel ürünler için yeni pazarlar oluşturur.	1	2	3	4	5
12	Topluma yeni gelir kaynakları sağladığı için turizmi seviyorum.	1	2	3	4	5
13	Turizm yerel hükümetin vergi gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
Ziyaretçi Memnuniyeti Sağlama ile İlgili İfadeler						
14	Turistik işletmeler ziyaretçilerin memnuniyetinde sorumluluk almalıdır.	1	2	3	4	5
15	Turizm endüstrisi ziyaretçilerine iyi kalitede turistik deneyimler sunmalıdır.	1	2	3	4	5
16	Ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamak turistik işletmelerin sorumluluğundadır.	1	2	3	4	5
Toplum Katılımını Maksimize Etmek ile İlgili İfadeler						
17	Bireylerin özgeçmişlerine bakılmaksızın toplumdaki herkes turizm kararlarına dâhil edilmelidir.	1	2	3	4	5
18	Turizmi geliştirme yönetimine toplumdaki tüm bireyler tarafından tam katılımın sağlanması gerekmektedir.	1	2	3	4	5
19	Bölgede yaşayanlara turizmi geliştirme ile ilgili yönetime dâhil olma fırsatı sunulmalıdır.	1	2	3	4	5
Algılanan Sosyal Maliyetler ile İlgili İfadeler						
20	Turizmin gelişmesi nedeniyle yaşadığım yer aşırı kalabalıklaştı.	1	2	3	4	5
21	Yaşadığım yerdeki boş zaman kaynakları (etkinlikleri) turistler tarafından aşırı kullanılmaktadır.	1	2	3	4	5
Toplum Merkezli Yönetim ile İlgili İfadeler						
22	Turistik işletmelerde çalışanların en az yarısı bölgedeki toplumdandır.	1	2	3	4	5
23	Bölgede yaşayanlar turizmin faydalarından eşit şekilde yararlanmalıdır.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Selma AKKAN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Yavuz Selim Lisesi/Antalya
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Biyoloji Bölümü
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Muratpaşa İlçe Nüfus Müdürlüğü

